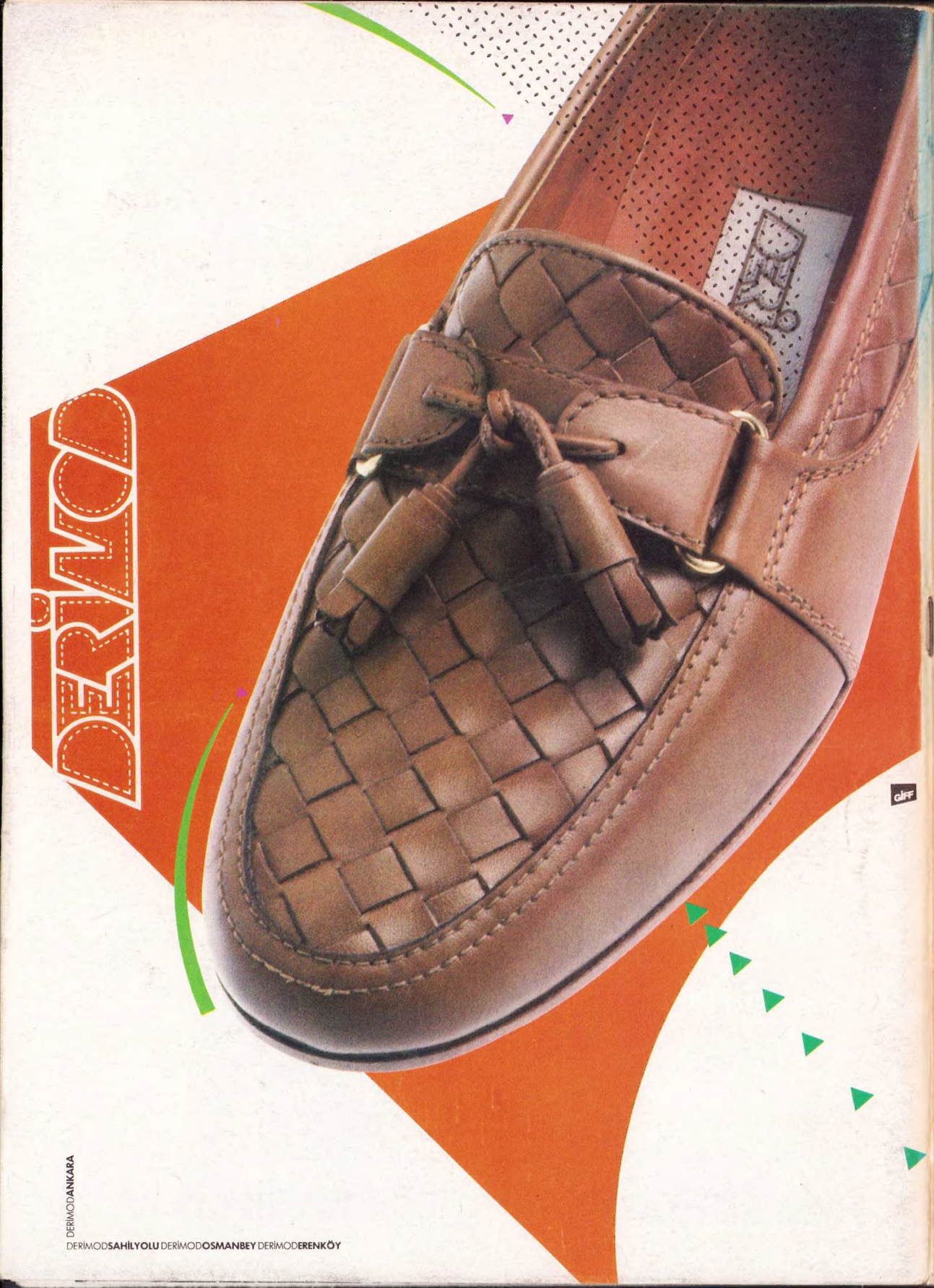

3 MAYIS 1987 YIL:5 SAYI:17 700 TL. (KDV dahil)

nokta

GARİP BİR RÜŞVET OLAYI

Demirel'in kozu NURCULAR

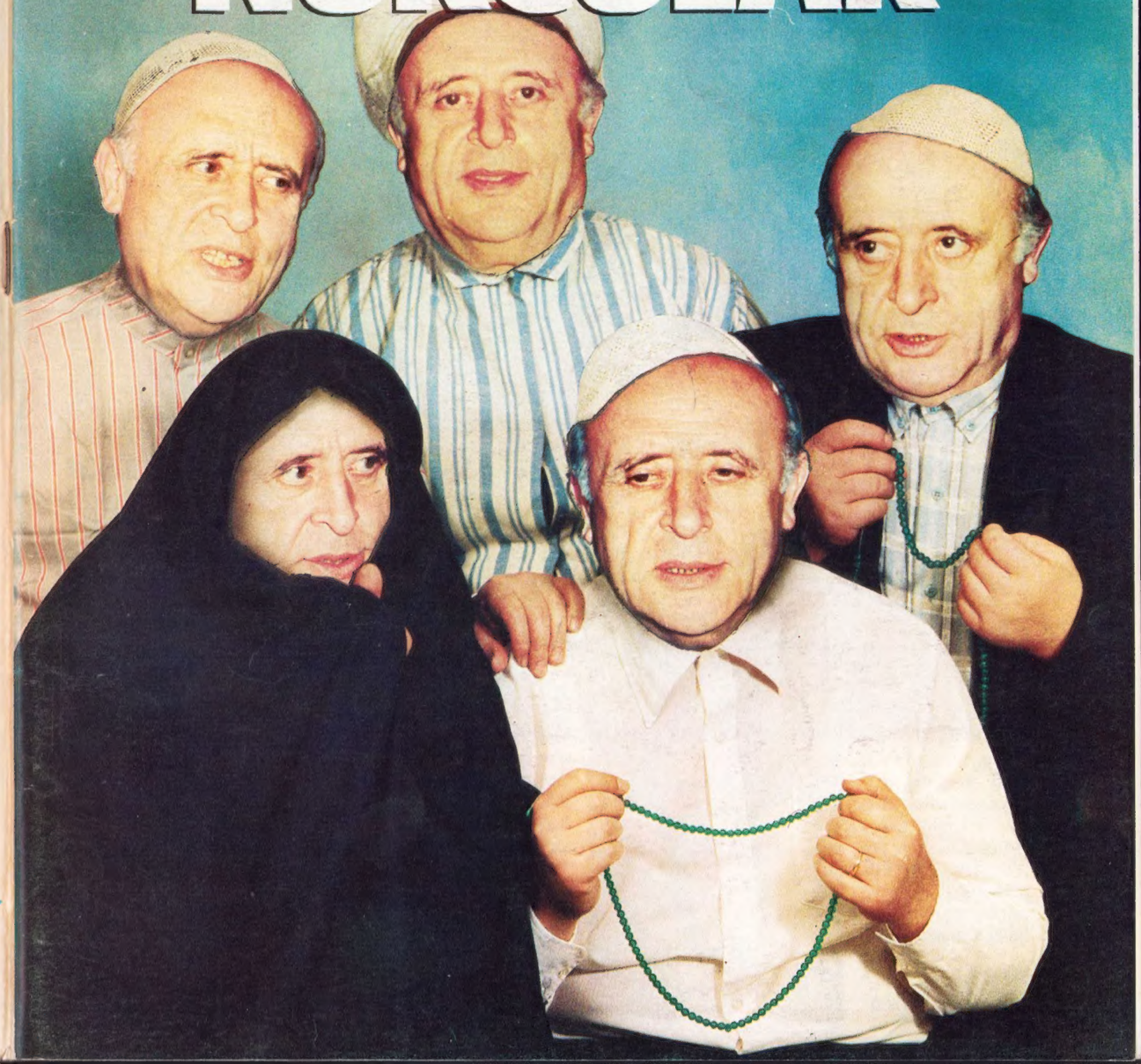

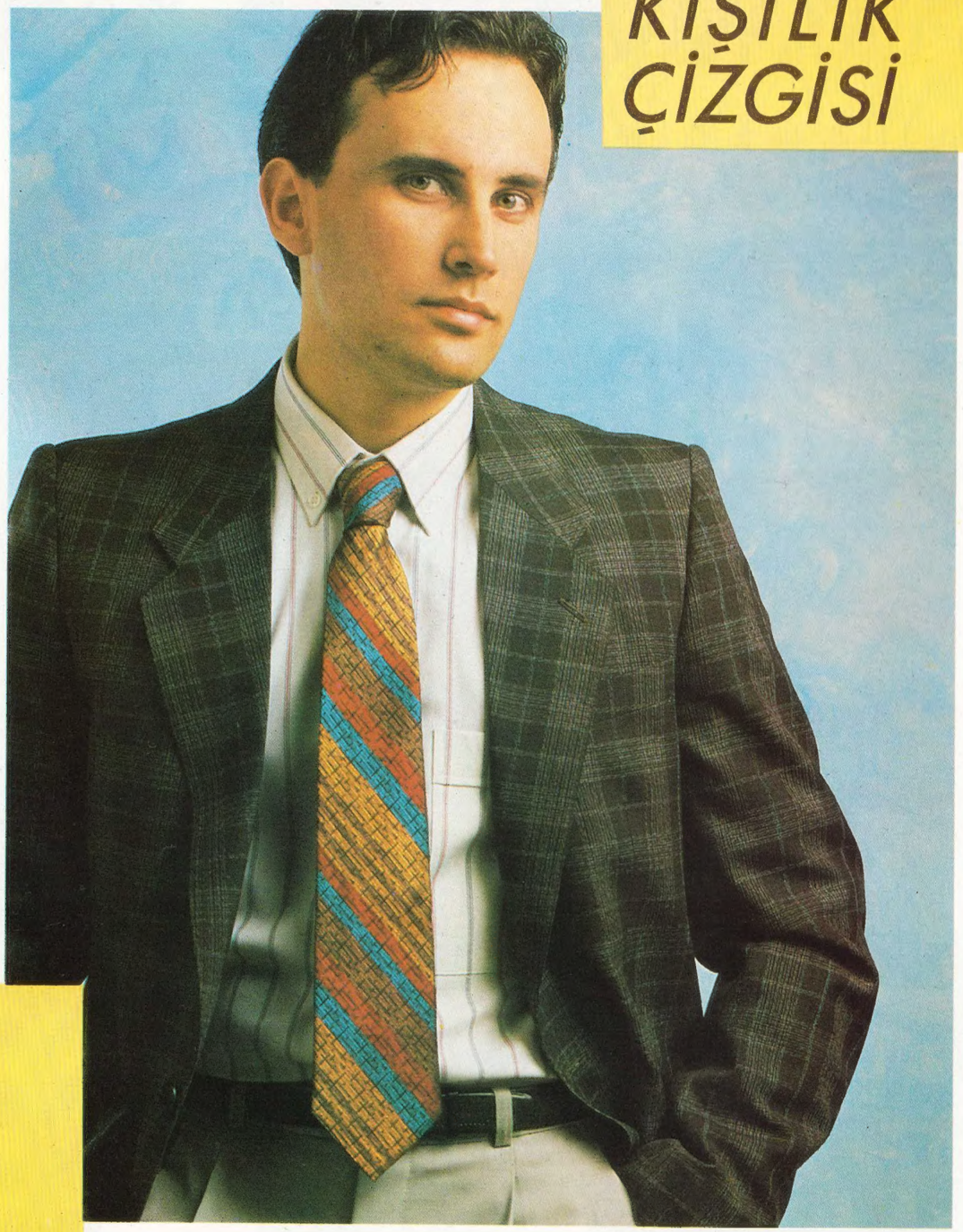

KİŞİLİK ÇİZGİSİ

ANTALYA

BAKIRKÖY

DENİZLİ

ISPARTA

İZMİR

ÜSKÜDAR

mithat

ATT

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Demirel'in en büyük destekçisi Nurcular 12

TÜRKİYE

Söyleşi/Bülent Ecevit 22
ANAP'ta Süzer kavgası 25
SHP'de "Kürtçülük" tartışması 28
Aldığı rüşvete şenet veren komiser 30
Asistanlık sınavında şaibe iddiası 32
Limuzin'le açılan kapılar 34
İnsan Hakları Derneği'nin cezaevi raporu 35

DÜNYA

Arjantin'de atlatılan darbe 38
Bir Neo-faşistin portresi 40
Kokainin yeni türü: Crack 42
Bilinmeyen yönleriyle Onassis 44

EKONOMİ

Yeni dış ticaret rejimi 48

TOPLUM

Esrarengiz muhbir 54
Sarılık aşısı 60
Söyleşi/Haydar Dümen 62
Gourmet'ler: Yemek uzmanları 56

KÜLTÜR-SANAT

Sinemanın yeni güzelleri 67
Hilmi Yavuz'un yeni kitapları 70

İZLENİMLER

"Bugün 23 Nisan..." 73

SPOR

Real Madrid'in öyküsü 76

DİĞER BÖLÜMLER

İçindekiler 3
Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama/Türkiye 36
Panorama/Dünya 46
Günlerin Getirdiği 50
Mektuplar 78
Bulmaca 80
Test 81
Kutu Kutu 82

Demirel'in Nurcuları

Türkiye'nin en güçlü İslami grubu olarak bilinen Nurcular, olası bir erken seçimde de desteklerini Demirel'den esirgemeyeceklerini açıkladılar. Nurcuların 2 milyona yakın olduğu ileri sürülen oyları, Demirel'in en büyük desteği...

(Sayfa 12)

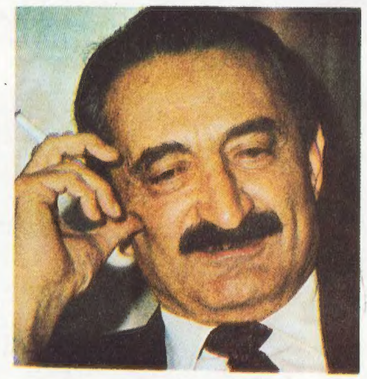

Ecevit ne diyor?

Bülent Ecevit, Başbakan Özal'ın Anayasa değişikliği üzerine önerdiği formüller konusundaki görüşlerini **Nokta**'ya açıkladı.

(Sayfa 22)

ANAP'ta Süzer kavgası

Küçükçekmece Gölü kıyısında Süzer Holding'in inşa edeceği 40 bin konutluk uydu kent, ANAP grubunda liberallerle muhafazakârlar arasındaki mücadeleyi su yüzüne çıkardı. Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan "Süzer'le geçmişteki ortaklığımızı politik çekişme konusu yapıyorlar" dedi.

(Sayfa 25)

Yemek uzmanları

"Lezzet mütehassısı" gurmelerin Türkiye cephesi: Atilla Dorsay, Ali Koçman, Doğan Hızlan, Orhan Kutbay, Tuğrul Şavkay üstün damak yeteneklerini ve ilginç özelliklerini anlattılar.

(Sayfa 56)

Sinemada yeni güzeller

Beatrice Dalle, Kathleen Turner, Debra Winger... Son günlerde dillerden düşmeyen bu yeni güzeller yeni bir cinsel çekicilik anlayışını yerleştiriyor: "Düzgün ölçüleri boş verin, önemli olan kişiliğiniz."

(Sayfa 67)

Genç, Güzel ve Hesaplı

PEUGEOT
205 XS

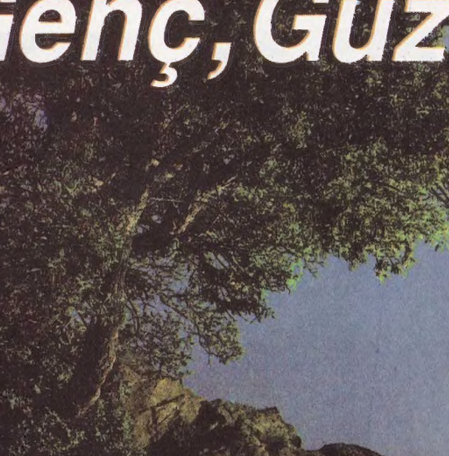

Motor Hacmi	: 1360 cm³
Motor Gücü	: 80 hp
Silindir Adedi	: 4
Karbüratör	: Çift Boğaz
Vites	: 5+1
Ağırlık, Hareket Halindeki	: 810 kg
Azami Hız	: 170 km/h
100 km/h'a Çıkış Süresi	: 11,6 saniye

Kadife Döşeme, Merkezi Kilitleme, Elektrikli Cam, Spor Koltuk, Çelik Jant

Genç, güzel bir Peugeot.
205 GTI ile aynı niteliklerde,
üstelik çok daha uygun fiyata.
Konforlu, güvenli ve gösterişli.
Dünyada gençliğin sevdiği Peugeot
205 XS, sürekli yedek parça ve
servis güvencesiyle Türkiye'de.

ERLER
OTOMOTİV TİC. A.Ş.
Büyükdere Cad. No: 121 Ercan Han
Mecidiyeköy İstanbul Tel: 166 22 00

Bir Ercan Holding kuruluşudur.

adAgraf

"Nurlu" ufuklar!

Kader ağlarını örmüştü!.. Doğrusu, Bediüzzaman Said Nursi'nin kehanetiyle, Menderes'in uzak görüşü ancak bu sözlerle açıklanabilirdi. Rivayete göre, Said Nursi "İslamköy'ünden bir insan çıkacak. Bu milletin başına geçecek" dememiş miydi? Ya Menderes, "Bu çocuğa dikkat edin, istikbal vaat ediyor" buyurmamış mıydı? İşte Süleyman Demirel, ikisini de haksız çıkarmamış, milletin başına geçivermişti.

Menderes, çevresindekilerin dikkatini çektiğinde Demirel daha gencecik bir teknokrattı. Ama Menderes'e kapıları kapatan 27 Mayıs, Demirel'e politikanın yolunu açmıştı. Bu, Demirel'in "tarihi"nin ilk çıkışıydı. 1960'larda "Türkiye'nin meselelerinden haberdar", devlet-millet nutukları yerine baraj hesaplarını ön plana çıkaran bir politikacı olarak başarı sağlamış ve iktidar koltuğuna oturmuştu.

Demirel'in ikinci çıkışı, "ilk gidişi"nin ertesindeydi. Yani 12 Mart'tan sonra. 1970'lerde Demirel'in gündeminde devlet-millet daha ağırlıktaydı. "Parlamenter demokrasiyi ayakta tutabilecek" yegâne politikacıydı ikinci çıkışında!

1980'ler ise Demirel'in ikinci gidiş ve üçüncü çıkışa hazırlık yıllarıydı. Tarih, DP'den, AP'nin, ondan da DYP'nin doğumunu getirmişti. Gelecek günler, Demirel'in bu çizgideki yerinin ilginç boyutlarla gelişeceği işaretini veriyordu. İslamın her alanda etkisini daha çok duyurduğu günler yaşıyordu Türkiye. Bunların başında hiç kuşkusuz politika geliyordu. Dinin, Demirel'in üçüncü çıkışında da önemli yer tutacağını söylemek kehanet olmasa gerekti. Ya da en azından Said Nursi'nin kehanetinden daha az "gerçekçi" değildi bu tespit.

Said Nursi, Demirel'in politik çizgisinde yalnızca kehaneti nedeniyle değil, sayılarının milyonlarla ifade edildiği söylenen müritleri nedeniyle de önem taşıyordu. "Bediüzzaman Said Nursi'de Devlet Felsefesi" kitabının yazarı Sefa Mürsel, **Nokta**'ya "DP-AP-DYP'nin Türk siyasi hayatındaki alternatifi bir bakıma despotik idaredir. (...) Gerek Bediüzzaman ve gerekse eserleri, baskıcı ve despotik idarelerin daima karşısında olmuştur" derken, bir anlamda kapak fotoğrafımızı da çiziyordu.

"Nurlu ufuklar" sloganının yaratıcısı Süleyman Demirel, üçüncü kez atağa kalkarken anlaşılan arkasında kısaca "Nurcular" diye bilinen kesim de olacaktı.

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI Dr. Adil Özkol
YAYIN KURULU Ayşim Alpman, Ayşenur Arslan, Duygu Asena, İpek Çalışlar, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Güldal Kızıldemir, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz
SORUMLU YAYIN YÖNETMENİ Arda Uskan
ANKARA TEMSİLCİSİ Aycan Giritlioğlu
YAYIN YÖNETMEN YARDIMCILARI İpek Çalışlar, Gülay Göktürk
GÖRSEL YÖNETMEN Salih Memecan
İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Nurcan Akad (Ankara)
HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Güldal Kızıldemir, Nadire Mater
ÖZEL HABER BİRİMİ Dürin Ababay (Şef), Neyyire Özkan, Hakan Akçaoğlu
DIŞ HABERLER Ayşim Alpman, Aydın Demirer
EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu
KÜLTÜR SANAT Sungu Capan
YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç
ARAŞTIRMA Ergun Hıcyılmaz
TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan
BÜROLAR İstanbul: Haşmet Babaoğlu, Ali Boratav, Ayşe Baştürk, Ruşen Çakır, Ceylan Göllücü, Alper Görmüş, Sinan Hıncal, Eren Külahlı, Leyla Olca, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Seral Özzeybek, Can Sarı, Itır Şahinçiray, Emin Tanrıyar, Nihan Taştekin, Mehmet Yalçın.
Ankara: İzzet Dağıstanlı, Hıdır Göktaş, Erdal Kılıçoğlu, Cengiz Kuşcuoğlu, Haluk Müftüoğulları, Sevkuthan Nevsuhan, Perin Pigey, Hüseyin Şentürk, Nuray Şirin, Nezih Tavlaş.
İzmir: Ahmet Kökçü
Yurtdışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İNGİLTERE: Metin Çolakoğlu, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam
GÖRSEL BÖLÜM Nihan Bilkay (Görsel Yön. Yrd.), Emre Ulaş (Grafik/İllustrasyon), Ali Aydın (Produksiyon)
FOTOĞRAF Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Erik Molberg Hansen, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel
TEKNİK ŞEFLER Nermi Erdur (Fotoğraf), Necati Güngör (Düzeltı), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı) Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Meçit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera)
KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasay, Hakkı Deveci, Hande Ergenç, Ayça Gülsoy, Çiğdem Gündoğdu, Ayşen Gür, Hızır Tüzel, UBA.

ADRES Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 33 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU İzmiroğlu İşhanı Kat: 4 No: 404 Konak - İzmir Tel: 25 85 79
BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayii ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece.

KİTAP

BİR GECE YOLCULUĞU, öyküler, Gülderen Bilgili, Can Yayınları, 144 sayfa.

Gülderen Bilgili, edebiyatımızda yeni bir ad,yeni bir "kadın yazar..." **Bir Gece Yolculuğu** adıyla bir araya getirdiği altı öyküsüyle, geçtiğimiz yıl, Akademi Kitabevi'nin öykü ödülünü almış... İlk bakışta, kısa tümce yapısından kaynaklanan düz ve akıcı anlatımı, kılçıksız Türkçesiyle dikkati çeken altı öykü... Gözlemcilikte ayrıntıya önem vermesi de kuşkusuz, yazarın başka bir özelliği. Anlattığı insanların iç dünyasına bakmayı da gözardı etmeyen Bilgili, yeni bir yazar olarak kendisine umut bağlanmasına yol açıyor; tabii bir koşulla: Başka "kadın yazar"ların etki alanından sıyrılması koşuluyla.

ZORLANAN İNSAN, inceleme, Prof. Dr. Özcan Köknel, Altın Kitaplar, İstanbul, Nisan 1987, 460 sayfa.

Profesör Köknel, Türk okurunun "sevgilisi" olmayı sürdürüyor. Gençlik sorunları, davranış bozuklukları, uyuşturucu madde bağımlılığı ve genel olarak ruh sağlığı konularını, "halkın anlayabileceği" şekilde ustalıkla kaleme alan, Batı'da çok yaygın olan bu "vülgarizasyon", yani bilimi ortalama okuyucuya ulaştırma misyonunu ülkemizde başarıyla yüklenen bir uzman olan Köknel, bu kez de içinde yaşadığımız kaygı çağında kişinin en büyük sorunlarından biri olan "stres" konusunu ele almış... Sorunu tıp, psikoloji, sosyoloji açılarından her boyutuyla ele alan Köknel, stresli insanlara bilinçle bu probleme eğilme ve pratik çözüm yolları da öneriyor. "Zorlanan İnsan" önemli bir kitap.

"Şiirin büyük Zamanı!"

ZAMAN ŞİİRLERİ, Hilmi Yavuz, Şiir Atı Yayıncılık, 1987. "Yaz Şiirleri", "Gizemli Şiirler" ve işte sonunda "Zaman Şiirleri". Hilmi Yavuz bir süredir yayımlamakta olduğu, bir an içindeki "Yüz Yıllık Yalnızlık" Zaman'ının kapısını araladığı şiirlerini kitaplaştırdı. Kimine göre, dil, kültür ve felsefeyi bir potada eritip şiire dönüştüren bir "simyacı", Hilmi Yavuz. Kimi içinse bir "mutasavvıf". Bu şiirlerinde, "sadece anların var olduğu" geleneksel kültürlerin zamanıyla, Borges'in deyişiyle "kalıcı ve sonsuz olana uygun düşmeyen, art arda gelişlerden oluşan" dil'i barıştırıyor, şair. Gerçek şiirseverlerin gözardı edemeyecekleri bir kitap, "Zaman Şiirleri"... Hele sözcüklerdeki "zakkum" tadını bilenler için iyiden iyiye keyifli bir kitap.

TÜRK FİLMLERİ SÖZLÜĞÜ (1984-86), Agâh Özgüç, İstanbul, Nisan 1987. Sinema yazarı, araştırmacı Agâh Özgüç, ilkini 70'li yıllarda yayınladığı başlangıcından günümüze Türk sinemasında yapılan tüm filmleri kronolojik bir sıralamayla verdiği ve ilkini 70'li yıllarda yayınladığı "Türk Filmleri Sözlüğü" çalışmasının beşinci cildini de yayınladı. Özgüç'ün kitabı ayrıca 1984-86 arasında üretilen filmler için yayınlanmış eleştirilerden bölümler ve bilgiler de kapsıyor. Sinemaseverler için kaynak kitap niteliğini taşıyan **Türk Filmleri Sözlüğü-5,** titiz ve yansız bir araştırmanın ürünü.

YASAKLI, anı, Mehmet Başaran, Çağdaş Yayınları, 180 sayfa, 1200 TL., İst. 1987. Hemen belirtelim, öyle toz pembe, okurunu geçmiş zamanın mavi sularına sürükleyen "tatlı" anılar değil bunlar. Tersine acı, acılığı oranında da gülünç anılar... Yazar, ozan **Mehmet Başaran'**ın demokrasisinin içyüzünü sergileyen, bir bakıma da ipliğini pazara çıkaran "pasaport serüveni"ni anlattığı bir kitap **Yasaklı.** Bütün yasal yolları tükettiği, her noktadaki yetkili makama başvurduğu halde ve hiçbir hukuki dayanağı olmadan, suç kanıtı, yargı kararı bulunmadan aydın bir yurttaşın, nasıl "yasaklı" durumuna düşürüldüğünü, ince bir mizah duygusuyla anlatıyor yazar. Özellikle liberal bir görüntü altında Avrupa'ya yaklaşmaya çalıştığımız şu günlerde daha bir anlam kazanıyor "yasaklı" bir yazarın bu anıları.

En çok satan kitaplar

1. **Kadının Adı Yok,** deneme, Duygu Asena, Afa Yayınları (1)
2. **İdam Gecesi Anıları,** anı, Halit Çelenk, Onur Yayınları (2)
3. **Gülünün Solduğu Akşam,** anı, Erdal Öz, Can Yayınları (3)
4. **Bin Belge,** inceleme, Erbil Tuşalp, Dost Kitabevi Yayınları (4)
5. **Gülün Adı,** roman, Umberto Eco, Can Yayınları (-)
6. **Koku,** roman, Patrick Süskind, Can Yayınları (-)
7. **Korkuyu Beklerken,** öykü, Oğuz Atay, İletişim Yayınları (6)
8. **Bir Dönemin Tanıklığı,** anı, Müzehher Vâ-Nû, Cem Yayınları (5)
9. **Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği,** roman, Milan Kundera, İletişim Yayınları (8)
10. **Şeytan Üçgeninde Türkiye,** Cüneyt Arcayürek, Bilgi Yayınları (-)
11. **Yön Hareketi,** inceleme, Hikmet Özdemir, Bilgi Yayınları (12)
12. **Abdülhamit Gerçeği,** inceleme, Orhan Koloğlu, Gür Yayınları (10)
13. **Roman Gibi,** Sabiha Sertel, Belge Yayınları (9)
14. **Sandıktan İhtilale,** anı, Yavuz Donat, Bilgi Yayınları (-)
15. **Sarı Kırmızılı Kaşkol,** Hıncal Uluç, Bilgi Yayınları (7)

Bu listenin hazırlanmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da Akademi, Deniz, Gençlik, Nezih Ankara'da Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm ve İmge, İzmir'de Dost, İleri ve Yavuz, Antalya'da Akdeniz. (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta önceki sıralamadaki yerini belirtmektedir.)

"Tasarrufunuz, dünya bankacılığındaki uygulamalardan yararlanıyor mu?"

"Dünyanın gelişmiş ülkelerinde bankaların tasarruflara sunduğu değişik ve çok önemli imkânlar vardır. Birimlerimiz, bunları uyguluyor. Başvurun, özel bankacınızla konuşun..."

Nilüfer Baykal
Maçka Birim Yöneticisi

INTERBANK ULUSLARARASI
bir dünya bankasıdır.

ULUSLARARASI BİREYSEL BANKACILIK BİRİMLERİ

KARAKÖY
Bankalar Cad. No:31 53 Karaköy İstanbul
Tel: 149 14 74 - 151 40 21 (10 hat)

MAÇKA
Maçka Cad. No: 27 D:2 Maçka İstanbul
Tel: 131 15 25 - 131 15 20 21

BAĞDAT CADDESİ
Bağdat Cad. No: 289 Caddebostan İstanbul
Tel: 369 11 48 25 - 369 10 61 - 369 12 99

ANKARA
İzmir Cad. No: 26-28 Yenişehir Ankara
Tel: 118 11 56 57 - 113 88 99

İZMİR
Cumhuriyet Bulvarı No: 109 İzmir
Tel: 25 85 64 69

Alf Sjöberg'in klasiği: "Miss Julie"

SİNEMA

İSVEÇ SİNEMASI'NDAN BİR KESİT. İsveç Film Enstitüsü ve Moda Sineması'nca 27 Nisan-3 Mayıs arasında Moda Sineması'nda İsveç filmleri toplu gösterisi düzenlendi. Hergün dönüşümlü olarak sunulacak filmler sessiz dönemden günümüze kadar İsveç sinemasını ülkemizde tanıtacak nitelikte. Sjöström, Stiller ve yenilerden Vilgot Sjöman üstüne yapılmış biyografi filmlerini de içeren toplu gösteride sessiz dönem filmlerinden seçilerek hazırlanmış "İsveç Sinema Klasikleri" adlı bir film de yer alıyor. Gösterilecek diğer filmler Alf Sjöberg'in "Miss Julie", Jan Troell'in "İşte Senin Hayatın" ve "Marshland'da Kal", Vilgot Sjöman'ın "Avuçdolusu Hayat", Lennart Hjulström'ün "Ayın Karanlık Yüzündeki Tepe", Gunnel Lindblöm'ün "Sally ve Özgürlük" ve Suzanne Osten'in "Mamma-Şimdiki Hayatımız" olarak sıralanıyor. Bergman dışında pek bilinmeyen İsveç sinemasına ilgi duyan sinemaseverlere bir hafta boyunca Moda'nın yolu görünü...

TÜRK 182. Yönetmen Bob Clark'ın düşündürücü bir komedisi olan bu filmde, bir yangında fedakârca bir hayat kurtarırken sakat kalan "Türk 182" lakaplı ağabeyinin hakkını aramaya sonuna kadar kararlı olan ve giderek halkın sevgilisi haline gelen Jimmy Lynch'in (Timothy Hutton) öyküsü anlatılıyor. Jimmy'nin bilgisayar delisi arkadaşının buluşuyla daha da yoğunlaşan "kamuoyu yaratma" çabası sonunda mutlu sona ulaşıyor beklendiği gibi. Tipik Amerikan, dinamik bir gençlik komedisi.

ASILACAK KADIN. İçerdiği cinsellik öğelerinden ötürü muzır bulunup, nerdeyse her yazdığı son dönemde yasaklanan Pınar Kür'ün yıllardır satışta olan ünlü romanından Başar Sabuncu'nun sinemaya uyarladığı **Asılacak Kadın** "Danıştay kararıyla" gösteriliyor. Müjde Ar, Ismet Ay ve Yalçın Dümer'in başrollerini paylaştığı **Asılacak Kadın**'ın müziği Atilla Özdemiroğlu'nun.

TÜRK-İTALYAN SİNEMA HAFTASI. Ankara'da yabancı kültür merkezlerince düzenlenen sinema haftalarının ilki, 6 İtalyan, 4 Türk filminden oluşan bir programla 27 Nisan'da Devlet Resim Heykel Müzesi salonunda başlıyor. İstanbul Sinema Günleri'nde de gösterilmiş olan Francesco Maselli'nin "Aşk Öyküsü", Federico Fellini'nin "Ginger ve Fred"i, Ettore Scola'nın "Balo"su, Mario Monicelli'nin "İnşallah Kız Olur"u, Massimo Mazzucco'nun "Romans"ı ve Attilio Concari'nin "45. Paralel"i İtalyan filmlerini oluştururken haftanın yerli yapımları da Atıf Yılmaz'ın "Al Yazmalım" ve "7 Kocalı Hürmüz", Şerif Gören'in "Herhangi Bir Kadın" ve Ömer Kavur'un "Kırık Bir Aşk Hikâyesi" adlı filmleri.

SERGİ

MÜMTAZ YENER, 22 Nisan-19 Mayıs arasında resimlerini Kayaalp Sanat Galerisi'nde sergiliyor. Sanatçının yapıtlarında, sosyal açıdan Bodrum görüntüleri, insan makine ilişkileri ve büyük İstanbul kompozisyonları yer alıyor.

BALKAN NACİ İSLİMYELİ. 24 Nisan-22 Mayıs arasında Tanbay Sanat Galerisi'nde son çalışmalarını sergiliyor. 1973'ten sonra yurtiçi ve yurtdışında açtığı 17 kişisel serginin yanı sıra ortak sergilere de katılan sanatçı halen Marmara Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışıyor.

GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU'nun resimleri 5-15 Mayıs arasında Kâzım Taşkent Sanat Galerisi'nde izlenebilir. Kabakçıoğlu bu sergisiyle 35. sanat yılını kutluyor.

Müjde Ar, Yalçın Dümer "Asılacak Kadın"da

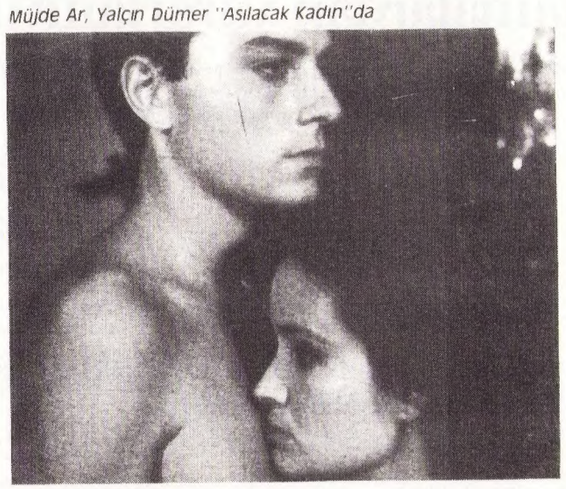

KASET

SESLİ ŞİİRLER. Yeni Dünya Plak ve Yayınları, Türk ve Dünya şiirini tanıtmak amacıyla bir dizi şiir kaseti çıkardı. "Şairlerimiz ve Şiirleri" dizisinin ilk kaseti, önce yasaklanıp daha sonra yayınlanmasına izin verilen şair Can Yücel'in kendi sesinden okuduğu "Sesini Kaybetmeyen Şiir" de, Yeni Türkü'nün müziği de yer alıyor. Oktay Rifat'ın Ezginin Günlüğü müziği eşliğinde kaydedilmiş "Yedi Dağın Ardı" ve Arif Damar'ın "Eski Yağmurları Dinliyordum" kasetlerinde de tüm şiirleri şairler kendi sesleriyle okuyorlar. Yeni Dünya Plak ayrıca "Dünya Şiirleri" dizisinde, yine Can Yücel'in seslendirdiği "Shakespeare'den Brecht'e "adı altında dünya şiirinden yapılmış bir seçkiyi de piyasaya verdi.

26 NİSAN Pazar

TV1

08.20 Açık Öğretim
10.00 Pazar Sabahı
10.01 Voltron
10.25 Pazar Sineması "Saşkın Ayıbalığı"
12.00 Pazar Konseri
13.00 Chisholm Ailesi
13.45 Haberler
14.00 Batının En İyisi
14.25 Stüdyo Pazar
17.35 Televizyonda Sinema "Gözetleme Kulesi"
19.00 Dünya Meseleleri - 4
20.00 Haberler

20.45 Bir Muharririn Ölümü
21.40 İl İl Türkiye Zonguldak-2
22.30 Spor
23.45 Haberler

TV2

19.46 Ticky Tocky
20.15 Profesyoneller - 3
21.00 Spor
21.30 Haberler
22.05 Gece Stüdyosu

27 Pazartesi

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans Programı
11.30 Kapanış
15.30 Açılış
15.31 Eğitim Önlisans Programı
17.00 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 He-Man
19.15 Sağlık
19.40 İyi Uykular
20.00 Haberler
20.45 Terör Efsanesi
21.30 Lanchester - Miller İkilisi-5
22.20 Ekonomi Dünyası
23.10 Fırtınalar Vadisi
23.55 Haberler

TV2

19.46 Bizim Sazımız Bizim Sözümüz
20.15 Pazartesi Oyunları "Akif Bey- 2"
21.00 Yerli Belgesel "Ayakkabı"
21.30 Haberler
22.05 Geceler ve Gündüzler - 9
22.50 Caz Dünyası

28 Salı

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans Programı
11.30 Kapanış
15.30 Açılış
15.31 Eğitim Önlisans Programı
17.00 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.40 Küçük Fok - 3
19.10 İnanç Dünyası
19.45 İyi Uykular
20.00 Haberler
20.45 Diyanet İşleri Başkanının Konuşması
20.55 TV Dergisi
21.50 Televizyonda Sinema "Aşk Güzel Şeydir"
23.30 Haberler

TV2

19.31 Ramazana Girerken
19.46 Besteciler - Yorumcular
20.15 Haftanın Dizisi "Dick Turpin" - 1
21.00 Gençler Yarışıyor
21.30 Haberler
22.05 2. Kanal. 2. Gece

29 çarşamba

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
14.59 Açılış
15.00 Türkiye - İngiltere Milli Maçı Naklen Yayın
16.45 Müzik
17.00 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Ayıcıklar - 3
19.15 İftara Doğru
19.45 İyi Uykular
20.00 Haberler
20.45 Ramazana Girerken
21.40 Musiki Maceramız
22.30 Lanchester Miller İkilisi - Son
23.20 Haberler

TV2

19.31 Ramazan Sohbeti
19.51 Dünden Bugüne Musikimiz
20.15 Perihan Abla
21.00 Cosmos
21.30 Haberler

22.05 Televizyon'da Sinema "New York'tan Kaçış"

30 Perşembe

TV1

08.01 Günaydın Türkiye
10.00 Eğitim Önlisans Programı
11.30 Kapanış
16.00 Açılış
16.01 Eğitim Önlisans Programı
17.30 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Antilop'un Dönüşü - 4
19.15 İftara Doğru
19.45 İyi Uykular
20.00 Haberler
20.45 Perihan Abla
21.45 Türbelerimiz
22.10 Sinema Tarihinden "Harika Makine"
24.00 Haberler

TV2

19.31 Ramazan Sohbeti
19.46 Fasıl
20.11 Haftanın Dizisi "Dick Turpin" - 2
21.01 Ekonomide Ne Nedir?
21.30 Haberler
22.00 Gündem
22.45 Modern Çağa Giriş

1 MAYIS cuma

TV1

08.01 Dil Öğrenelim
10.00 Kapanış
17.00 Açılış
17.01 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Polyanna
19.15 İftara Doğru
20.00 Haberler
20.45 Klasik Sanatlarımız
21.15 Tele Tombala - 2
22.00 Türk Halk Müziği Konseri "Hüsamettin Subaşı"
22.45 Küçük Kadınlar - 1
23.30 Haberler

TV2

19.31 Ramazan Sohbeti
19.47 İslam ve Toplum
20.15 Pepero
20.40 Richie ve Ralf
21.30 Haberler
22.05 Televizyon'da Sinema "Hindenburg"

2 cumartesi

TV1

08.01 Acık Öğretim
10.00 Cumartesiden Cumartesiye
13.00 Cumartesi-13 "1"
14.00 Haberler
14.05 Cumartesi-13 "2"
14.40 Şahin - 4
15.30 Gençlik
16.50 Silahlı Kuvvetler Saati
17.00 Televizyon'da Sinema "Kayıp Ufuklar"
19.20 İftara Doğru
20.00 Haberler
20.45 Kuruntu Ailesi
21.35 Televizyon'da Türk Sineması "Fidan"
23.05 Eurovision Tanıtım Programı
00.20 Haberler

TV2

19.31 Ramazan Sohbeti
19.46 Sevimli Yaramaz
20.05 Spor
20.30 Haftanın Dizisi "Dick Turpin" - Son
21.10 Şans Çemberi
21.30 Haberler
22.05 Tiyatro "Yanlışlıklar Komedisi"

TELEVİZYON

TV1 ŞAŞKIN AYIBALIĞI (Sammy, The Way-Out Seal). Deniz kıyısında tatilin keyfini süren bir Amerikan ailesinin iki afacan çocuğu sahilde oynarken sürüden ayrılmış, yaralı bir ayıbalığı bulup gizlice tedavi eder ve beslerler. Tatil bitmiş, ayrılma zamanı gelmiştir ne var ki ayıbalığı çocuklara alışmıştır ve çocuklar da ondan ayrılmak istemezler. Walt Disney stüdyoları yapımı bu çocuk ve aile filmi, bilinen şemaları yinelemekten öteye fazla bir özellik taşımıyor. Norman Tokar'ın yönettiği, Jack Carson, Robert Culp, Patricia Barny ve Elisabeth Fraser'in oynadığı **Şaşkın Ayıbalığı,** ancak güzel havaya karşın bir tatil sabahını evde geçirmek zorunda kalan **küçüklere öğütlenebilir.** 1962 ABD yapımı, 84 dakika.

26 Nisan Pazar

TV1 GÖZETLEME KULESİ (Castle Keep). Günümüz Amerikan sinemasının önemli yönetmenlerinden Sydney Pollack'ın, vaktiyle sinemalarımızda "Tek Gözlü Kahraman" adıyla gösterilmiş bir savaş filmi denemesi "Castle Keep". William Eastlake'in romanından Daniel Taradash'la David Rayfiel'in senaryosunu yazdıkları, Fransız Henri Decae'yle

Burt Lancaster "Gözetleme Kulesi"nde

Michel Legrand'ın görüntüleyip müziklediği filmde Burt Lancaster, 10. yüzyıldan kalma eski bir Belçika şatosunu 8-10 askeriyle Nazilere karşı savunan ''tek gözlü'' bir Amerikan binbaşısını oynuyor. Alman ordusu Bastogne kentine ulaşabilmek için yol üstündeki bu tarihi şatoyu mutlaka ele geçirmek zorundadır. Amerikalı binbaşıyla askerleri, Almanları durdurabilmek için çeşitli planlar hazırlarlar oysa şatonun sahibiyse şatosunda çarpışma olmasını hiç istememektedir... Pollack'ın imzasını taşıyan bu ilginç savaş filminin diğer oyuncuları Peter Falk, Jean-Pierre Aumont, Patrick O'-Neal, Al Frreman, Scott Wilson ve genç Bruce Dern. **İzlenebilir düzeyde, ilginç bir savaş filmi Gözetleme Kulesi.** 1969 ABD yapımı, 107 dakika.

26 Nisan Pazar

''Bir Muharririn Ölümü''nün genç oyuncusu Müge Tezman

TV1 BİR MUHARRİRİN ÖLÜMÜ. Haber sonrası ekrana gelecek bu programda, Kerime Nadir'-in ''Suçlu'', ''Aşk Cehennemi'' ve ''Bir Muharririn Ölümü'' adlı öykülerinden derlenen ve Osman Sınav tarafından yönetilen 58 dakikalık filmde, orta yaşlı geçkin bir oyun yazarının, bir kanun kaçağı ile tanışması konu ediliyor. Haluk Kurdoğlu'nun yazarı canlandırdığı filmde, filmin diğer oyuncuları Alev Sezer, Müge Tezman ve Mustafa Yavuz.

26 Nisan Pazar

TV2 CAZ DÜNYASI. Erol Pekcan'ın hazırlayıp sunduğu bu programda Bob Wilber orkestrasıyla ünlü saksofon ustası Dexter Gordon topluluğu ekrana geliyor.

27 Nisan Pazartesi

TV1 AŞK GÜZEL ŞEYDİR (Love is a Many Splendored Thing). Uzakdoğu Asyalı kadın doktor (Jennifer Jones) ile Kore Savaşı sırasında Hong Kong'da muhabirlik yapan Amerikalı bir gazetecinin (William Holden) aşk öyküsünü konu alan, mendil ıslatan cinsten, duygusal, sabun köpüğü gibi hafif bir Hollywood yapımı olan **Aşk Güzel Şeydir**'in yönetmeni Henry King. Öykünün oldukça sıradan oluşuna karşın oyunculuk ve yönetim bir düzeyin üstünde. Han Suyin'in otobiyografik kitabından uyarlanmış filmin ünlü şarkısı da 1955'lerde oldukça popüler olmuş ve Oscar ödülü kazanmıştı., **Aşk Güzel Şeydir bu tür duygusal filmlerden hoşlananlara göre.** 1955 ABD yapımı, 102 dakika.

28 Nisan Salı

TV1 HARİKA MAKİNE (The Desk Set). Hollywood'un, sinemada ve özel hayatlarında uzun yıllar beraber olan en ünlü çiftlerinden Spencer Tracy ile Katherine Hepburn'u bir araya getiren bu film, William Marchant'ın Broadway'-de başarı kazanan oyunundan aktarılan ''ince'' bir komedi. Bir radyo ve yayıncılık kuruluşunda çalışan, zeki ve alımlı bir kadın olan Bunny Watson çalıştığı bölümün müdürüne tutkundur ama pek karşılık göremektedir. Şirkete alınacak yeni bilgisayarın yapımcısı ve patent sahibi olan ve tüm bekâr kızların ilgisini çeken Richard Summer, Bunny'yi yemeğe davet ederek soracağı bazı şeyler olduğunu söyler. Amacı kadına bir zekâ testi yapmaktır, ama aldığı cevaplarla hayrete düşer... Walter Lang'ın yönetmenliğini üstlendiği **Harika Makine**'nin yan rollerinde de Joan Blondell, Gig Young ve Dina Merrill var. İncelikli diyalogları ve oyuncularıyla dikkati çeken bu film, özellikle **komediden hoşlanan seyirciye keyifli dakikalar yaşatabilir.** 1957 ABD yapımı, 103 dakika.

''Harika Makine'' Katharine Hepburn-Spencer Tracy'nin bir filmi

30 Nisan Perşembe

TV2 HINDENBURG (The Hindenburg). Bu Hindenburg'un Alman mareşaliyle bir ilgisi yok, bu Hindenburg 1937'de sabotaj sonucu New York'a varışında patlayarak infilak eden hava gemisinin adı. ''Felaket filmleri'' türünün 1975'lerden sonra dünyayı saran ikinci dalgasının önde gelen örneklerinden sayılan bu film, öncelikle etkileyici görsel efektleriyle seyircinin ilgisini çekebilir ama Michael M.Mooney'nin romanından Nelson Gidding eliyle uyarlanan senaryo oldukça ağır ve gerilim de bir hayli hafif. Yine de Nazi güvenlik ajanı rolündeki George C. Scott, Anne Bancroft, Burgess Meredith, Roy Thinnes, George Durning, Gig Young'dan oluşan oyuncu kadrosuyla, ''felaket filmi''-nin gözboyayıcılığına tav olmaya dünden hazır, seyirciye **çekici gelebilir.** 1976 ABD yapımı, 125 dakika.

1 Mayıs Cuma

TV1 KAYIP UFUKLAR (Lost Horizon). James Hilton'un ünlü romanından Charles Jarrott'un sinemaya aktardığı **Kayıp Ufuklar,** edebiyat uyarlamalarının sinemadaki en başarısız örneklerinden biri. Uçakları gerillalar tarafından kaçırılan iki kardeş bir şans eseri kurtulurlar. Ancak ıssız bir yere inmek zorunda kalırlar. Sonradan ''cenneti andıran'' bir uygarlığın göbeğine düştüklerini fark ederler. Yönetmen Jarrott filmi daha ilgi çekici kılmak sevdasıyla, romanda olmayan şarkıları, dansları sokuşturmuş ama yüzüne gözüne bulaştırmış. Ünlü isimlerden oluşan oyuncu kadrosu bile filmi kurtaramıyor. Başrollerde İngiliz aktör Peter Finch ile Ingmar Bergman'ın gözde kadın oyuncusu Norveçli Liv Ullmann var. Diğer isimler arasında Sally Kellerman, George Kennedy, Michael York, John Gielguld ve Charles Boyer dikkati çekiyor. İyi bir film seyretmek değil de yalnızca **hoş bir öykü izlemekle yetinebilirseniz, Kayıp Ufuklar'a iki saatten fazla zamanınızı ayırabilirsiniz.** Keşke TRT, 1937 Frank Capra yapımı ilk çevrimini gösterseydi... Belki de en iyisi kitabını bulup okumak. 1973 ABD yapımı, 143 dakika.

2 Mayıs Cumartesi

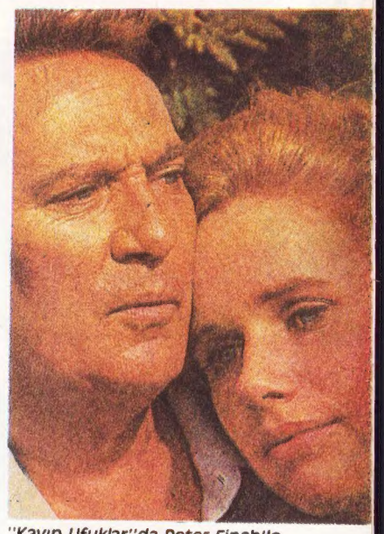

''Kayıp Ufuklar''da Peter Finch'le Liv Ullmann'ı izleyeceğiz

TV1 FİDAN. Yıllar sonra yönetmen ve senarist Erdoğan Tokatlı'nın yeniden sinemaya dönüşünün ürünü Fidan, köyünden kalkıp ailesiyle İstanbul'a göç etmiş seyyar köfteci Ramazan'la (Fikret Hakan) diskotek köşelerinde yozlaşmış zamane gençliğinden ''Travolta'' Engin'in (Talat Bulut) sahip olduğu ''punk'' kızı Fidan'ın (Nur Sürer) öyküsünü anlatıyor. Macit Koper'in senaryosunu yazdığı, görüntü yönetmenliğini Salih Dikişçi'nin yaptığı filmde yönetmen değişik kuşaklar arasındaki değerler çatışmasını konu ediniyor. Alışılmış cumartesi gecesi yerli filmlerinden farklı, Güler Ökten, Asuman Arsan ve Defne Halman'ın da rol aldığı **Fidan iyi niyetli, düzeyli bir Yeşilçam yapımı.** 1984 Türk filmi, 104 dakika.

2 Mayıs Cumartesi

Erdoğan Tokatlı'nın ''Fidan''ının hareketli bir sahnesinde Nur Sürer'le Talat Bulut

Ürkütücü bir karabasan

TV2 NEW YORK'TAN KAÇIŞ (Escape From New York). Geçtiğimiz haftalarda programa alınıp da ertelenen bir Amerikan filmi ekrana geliyor: **New York'tan Kaçış.** Amerikan sinemasının yeni korku ve gerilim ustalarından John Carpenter bu siyasal çağrışımlarla yüklü filmde bilimkurgu olarak nitelenebilecek fantastik bir serüven öyküsünü görüntülüyor. İnsanlığın sonunu getirecek bir nükleer savaşı engellemeyi amaçlayan bir zirve toplantısına gitmek, SSCB ve Çin yöneticileriyle anlaşmak için uçağa binen ABD başkanı (Donald Pleasence), 1977'nin New York'unda ülkenin tüm ipten kazıktan kurtulmuş katillerinin, hırsızlarının içine tıkıldığı, dış dünyadan tecrit edilmiş Manhattan adasına kaçırılırsa ve tüm yasadışıların reisi ''Bir Numara'' Duke'ün Isaac Hayes eline düşerse ne olur?.. Başkanı ve ''dünya barışını'' kötülerden kurtarma görevini zorla kabullenen, Harry Dean Stanton'la Adrienne Barbeau'-nun da yardım ettiği soyguncu, azılı katil ve eski bir komando olan ''Yılan'' Plesken(Kurt Russell),çağdaşları gibi olumlu kahraman tiplemesini de tersyüz ediveren Carpenter'in baş kişisi. Filmin sonunda değiştirdiği teyp kasetiyle başkanı dünyaya rezil etmekten de geri durmuyor

''Yılan''. Geleceğin ABD'-sine ilişkin, ürkütücü bir karabasana dönüşen filmde, şiddet ve vahşet öğeleriyle beslenen yoğun bir gerilim bekliyor seyirciyi. Soğuk ve ''sinik'' bakış açısı bir yana, çizgi roman özellikleriyle, sürükleyici anlatımıyla, müziğiyle John Carpenter'i tanıtan **New York'tan Kaçış ilginç bir fantezi.** Sıradan filmlerle geçiştirilmiş bu hafta ekrandaki en ilginç film. 1981 ABD yapımı, 99 dakika

29 Nisan Çarşamba

Şiddet öğesinin oldukça öne çıktığı ''New York'tan Kaçış''ta John Carpenter, Kurt Russell'la Lee Van Cleef'i yönetmiş

Said Nursi 27 yıl önce 87 yaşında ölmüştü. Geride 130'a yakın risale ve yüzbinlerce talebe bıraktı. Ama gerek kendisi, gerekse de başlattığı Nurculuk hareketi üzerine tartışmalar bugün hâlâ sürüyor. Çünkü Nurculuk günümüz Türkiye'sinin en etkin, en güçlü ve en politik İslami akımı.

DİN / EN GÜÇLÜ İSLAMİ GRUP

Demirel'in kozu: NURCULAR

Sayıları 2 milyona yakın olarak tahmin edilen Nurcular, bugün Süleyman Demirel ve DYP'yi açıktan destekliyor. Cumhuriyet'in ilanından bu yana haklarında sayısız soruşturma açılan Nurcular, bugün Türkiye'nin en etkin dini grubu. Parlamenter demokrasiyi savunduklarını söyleyen Nurcular, üstatları Said Nursi'nin izinden giderek DP-AP çizgisinin devamı olan DYP'yi destekliyorlar.

"İslamköy'ünden bir insan çıkacak. Bu milletin başına geçecek. Eğer Kuran'a dayanırsa muvaffak olacak. Eğer Kuran'a dayanmazsa atisi vahimdir." Türkiye'nin en etkin ve güçlü dini grubu olan Nurcuların dergisi **Köprü**'ye göre, Nurculuğun kurucusu Bediüzzaman Said Nursi yıllar önce, Isparta'da sürgünken bu sözleri etmişti. Yine aynı dergiye göre kastedilen şahıs, Türkiye'nin İslamköylü tek başbakanı, bir zamanların "Çoban Sülü"sü, "Muhteşem Süleyman" Demirel'den başkası değildi. Nitekim Demirel çocukluğunda ilk Kuran derslerini, hapishanede ölen ilk "Nurcu şehit" Hafız Ali Ergün'den, sonraki "feyzini"de köylerinin diğer bir Nurcusu olan Bozayak Mehmet Dayı'dan almıştı.

Demirel'in Nurculardan aldığı diğer bir şey de, politikaya atıldıktan sonra partisi AP'ye gelen yüzbinlerle, hatta milyonlarla ölçülen oylardı. Erken seçim söylentilerinin yoğunlaştığı şu günlerde ise aynı oyların, kendi himayesindeki DYP'ye akmasına kesin gözle bakılıyordu.

Bunun kanıtlarından biri Nurcuların çıkarttığı Yeni Nesil gazetesinin başyazarı Sefa Mürsel'in sözleriydi: "DP, AP ve DYP'nin Türk siyasi hayatındaki alternatifi bir bakıma despotik idaredir. Ferdi iradenin dokunulmazlığı ve üstünlüğü ile hürriyetlerin kullanıldığı bir or-

Said Nursi'nin "müjdelediği" politikacı Demirel mi? Eğer oysa, "atisi" ne olacak?

tamın tesisi DP-AP-DYP misyonu sayesinde gerçekleşmiştir."

ANAP'a ve darbelere karşı Nurcular. Türkiye'de en radikal antikomünist dini grup olan Nurcular, diğer tarikat, grup ve ekollerin aksine 12 Eylül'e karşı tavır almış, ANAP'ı hiçbir zaman desteklememişti. Sefa Mürsel ANAP'ı şöyle değerlendiriyordu: "ANAP ihtilal sonrası dönemin boşluğundan istifade ile ortaya çıkmış derleme bir topluluktur. İktidar nimeti ile ayakta durmaktan başka hiçbir vasıfı ve meselesi yoktur. Kalıcı politika ve idealleri olan hürriyetçi ve demokratik karakterli bir parti değildir. Geçiş döneminin ürünüdür. Yapılacak ilk ve hür seçimde tasfiyeye mahkûmdur."

Ancak Nurcuların bu "tavizsiz hürriyetçi demokrasi savunuculukları ve Demirel'cilikleri" bir dizi sorunu da beraberinde getiriyordu. Örneğin Anayasa'ya hayır kampanyası açan gazeteleri Yeni Asya "gerekçe gösterilmeden" kapatılıyor, ardından çıkarttıkları Yeni Nesil'in de başına aynı şey geliyordu. Üstelik uzun süre birlikte hareket ettikleri bazı arkadaşları "gündelik politikaya çok bulaştıkları" gerekçesiyle ayrı Nurcu yapılanmalar örgütleme yoluna gitmişti.

ÜMİT KIRDILI/NOKTA

1964'de bir Nurculuk davası. Sağdan ikinci ve küçük resimdeki Yeni Nesil gazetesi sahibi Mehmet Kutlular.

"Nur ayini" suç mu, değil mi? DP-AP-DYP çizgisinin, özellikle de İslamköylü "Çoban Sülü"nün kararlı izleyicileri olarak bilinen Nurcuların başlarını en çok ağrıtan, destekledikleri partilerin "hükümet ettikleri" dönemlerde bile eksik olmayan Nurcu operasyonları ve gözaltına almalardı. Kamuoyunda "Nur ayini" olarak adlandırılan ev toplantıları sık sık polis tarafından basılıyor ve "ayinci"ler toparlanıp götürülüveriyordu. Söz konusu "ayinci"lerin büyük çoğunluğu ise Anadolu'dan kalkıp büyük kentlere "okumaya" gelen yoksul gençlerdi. Bu gençler büyük kentlerde çeşitli vakıflardan burslar alıyor, Nurculukla tanışıyor ve kalın ciltli Nur risalelerini toplu olarak okuyup "feyz" almaya başlıyorlardı. İşte bu toplu okumalar, polis tarafından "ayin yapıldığı" gerekçesiyle sık sık basılmakta ve okuyucular soluğu yargıcın önünde almaktaydı. Ne var ki, bu gözaltına alınmalar hemen her zaman serbest bırakılma ve beraatle sonuçlanıyordu. Nurculuk davalarının gedikli avukatlarından İbrahim Ünlü "Kişilerin dini inançları doğrultusunda bir araya gelmeleri ve düşüncelerini yaymaları din ve vicdan özgürlüğü gereğidir" diyerek, söz konusu değerlendirmenin Elazığ Sıkıyönetim Mahkemesi'nin gerekçeli kararına ait olduğunu belirtiyordu. Bir yıl önce de İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, Nur Risaleleri hakkında açılan bir soruşturmada Prof. Kayıhan İçel, Prof. Erol Cihan ve Doç. Köksal Bayraktar'dan oluşan bilirkişinin raporuna dayanarak takipsizlik kararı veriyordu... Sonuç olarak toplu şekilde Nur Risaleleri okumak, gözaltına alınmak açısından "suç" oluşturuyorsa da, hüküm giymek için yeterli sayılmıyordu...

Talebe-kardeş-dost-vâris. İşte bu aşamada Nurcular, yaptıklarının Nur Risaleleri okuyup, onları yaygınlaştırmaya çalışmaktan ibaret olduğunu, bir tarikat, bir örgüt olmadıklarını söyleyerek devletin kendileriyle boşu boşuna uğraştığını belirtiyorlardı. Nurcular arasındaki sıkı dayanışma ve işbirliğinin hiyerarşik bir yapılanmadan kaynaklanmadığını söyleyen Yeni Nesil sahibi Mehmet Kutlular, 1961'deki bir mahkeme kararında da belirtildiği gibi kendilerini "aynı eserleri okumaktan gelen bir manevi birlik" içerisinde tanımlıyordu.

Ancak Nurcular hakkında yazdığı kitaplar, bu kişiler aleyhine sonuçlanan birçok davada kanıt olarak gösterilen Prof. Çetin Özek "Din ve Devlet" isimli kitabında karşıt görüşler ileri sürüyordu: "Nurculara katılan 'Nur talebesi' adını almakta ve bölgelerine göre adlandırılmaktadır. Nur talebesi olabilmek, bir Nurcu tarafından 'ders üzerine ve derse binaen Nur'a müştak' olduğunun saptanmasına, verilecek bazı 'taahhütlere' bağlıdır. Bu 'taahhüt' Nurculuğa ve bölgedeki Nurcu büyüğe sadakat, Nurcuların sırlarını açıklamamak, gayeleri için istişarelerde bulunmak, nurun gelişmesi için cehd göstermek gibi konuları kapsamaktadır. Nurculuğa katılanlar ve ilgili olaylar, zaman zaman 'tamim'lerle duyurulmakta ve bu ilişki yurt dışındaki Nurcularla da sürdürülmektedir."

Alman araştırmacı Ursula Spuler ise Nurculukta dört aşamanın olduğunu belirtiyor. İlk olarak "talebe"lik aşaması. Talebeler yoğun bir şekilde Risaleleri ve Kuran'ı okumak ve bilmekle yükümlüler. İyi ahlaklı olduklarını kanıtlayan ve Risaleleri özümseyen talebeler ikinci aşama olan "kardeş"liğe geçebiliyorlar. "Kardeş"lerin görevi ise yeni başlayan "talebelere" öğretmenlik yapmak. Daha bir üst aşama ise "dost"luk. "Dost"ların görevi de temel olarak "kardeş"leri denetlemek ve üst düzeyde alınan kararlara katılmak. En üst aşamada ise "sevgili" ya da "vâris" denen kişiler yer alıyor. Sayılarının beşi, altıyı geçmediği öne sürülen bu grup içinde Said Nursi'ye sağlığında çok yakın olan, ona hizmet eden kişilerin bulunduğu söyleniyor. Nitekim Said Nursi'nin ölümünden sonra Nurcu hareketin, bir kısmı bugün ölmüş olan beş "vâris" tarafından yönlendirildiği birçok kitap ve araştırmada öne sürülmüştü. Bu vârislerin adları ise Tahiri Mutlu, Bayram Yüksel, Abdullah Yeğin, Mustafa Sungur ve Hüsnü Bayram'dı.

Tarikat mı, ekol mü? Said Nursi'nin 22 Mart 1960'ta ölmesinden sonra, Nurcuların başına geçtiği iddia edilen kişilerden biri de, uzun yıllar Said Nursi ve Nurcuların avukatlığını yapmış, kendisi de yargılanmış olan Bekir Berk'ti. 1972 yılından beri Suudi Arabistan'da Cidde Radyosu Türkçe Bölümü'nde çalışan Berk **Nokta** muhabirinin sorusu üzerine iddiaları şöyle yanlıyordu: "Bediüzzaman Said Nursi'nin halife veya vekili olmak iddiası Risale-i Nur'un ve Nurculuk tabir edilen İslami ekolün mahiye-

"DYP'nin alternatifi despotizm"

Yeni Nesil gazetesi başyazarı ve "Bediüzzaman Said Nursi'de Devlet Felsefesi" isimli kitabın yazarı Sefa Mürsel, **Nokta**'*nın sorularını yanıtladı:*

Nokta: Nurcular Cumhuriyet tarihinde ne gibi sorunlarla karşılaştılar?

Mürsel: İnançlarının gereğini yapma ve yaşama arzusunun engellenmesi ile karşılaşmışlardır. Laik toplum yapısı içinde bile korunması ve hoş karşılanması gereken masum istek ve faaliyetler hem laikliğe, hem de din ve vicdan hürriyetine aykırı olarak engellenmiştir. Nurculuk, bu yöndeki engelleri aşmak için, doğru bildiklerini her ne pahasına olursa olsun savunmaktan öte bir şey yapmamıştır. İsteklerinin masum ve tabii insanlık haklarından kaynaklandığı inancı, meşruiyet içinde kalmayı sağlamıştır. İdari ve adli baskılar, yine aynı zeminlerde inançları kararlı bir şekilde savunma yoluyla açılmaya çalışılmıştır. Bu anlayışın müspet sonuçları zaman içinde büyük ölçüde alınmıştır.

Nokta: Nurcuların DP-AP-DYP çizgisini benimsemesinin, Said Nursi'nin DP'ye olan ilgisinin nedenleri nelerdir?

Mürsel: Günümüz toplumlarında yönetim ya demokratik, ya despotiktir. İki alternatif karşısında hürriyetçi yönetim şekli olan demokrasiyi tercih etmek kadar tabii bir şey olamaz. DP-AP-DYP'nin Türk siyasi hayatındaki alternatifi bir bakıma despotik idaredir. İhtilal ve anarşiye karşı hürriyetçi partileri kararlı bir şekilde desteklemek, politika yapmak değildir. Said Nursi'nin DP'ye olan ilgi sebebi de bu partinin hürriyetçi karakteridir.

Nokta: Desteklediğiniz partiler zaman zaman iktidar oldular, bunun Nurculuk hareketi üstüne etkisi ne oldu?

Mürsel: Demokrat vasıflı partilerin zaman zaman iktidar olması Türkiye genelinde Müslümanların inançlarının gereğini nispeten rahatça yapabilmelerine imkân tanımıştır. Bu imkândan Risale-i Nur hareketinin de faydalanmış olması tabiidir. Gerçi kuvvetler ayrılığı sisteminin gereği olarak demokrat partiler iktidardayken adli baskı ve takip özellikle Nurculuk üzerinde daima etkili olmuştur. Bunu demokrat partilerin politikasının gereği olarak görmek mümkün değildir. Yine de onların tutumunu son altmış senenin resmi ideolojisi ve demokratik gelişme seyrinin ışığında değerlendirmek gerekir. Bu konuda sol partiler bile zaman içinde nispi bir yumuşamaya girmek zorunda kalmışlardır. Bu yumuşama havasını bozan gelişmeler, daha ziyade ihtilaller olmuştur. Belli bir statükoyu muhafaza ısrarı bazen temel hakları kullanamaz hale getirmiştir.

BATUHAN KIRAN/NOKTA

Nokta: Nurcuların 12 Eylül'e ve ardından gelen seçimlere karşı tavrı ne olmuştur?

Mürsel: Gerek Bediüzzaman ve gerekse eserleri, baskıcı ve despotik idarelerin daima karşısında olmuştur. 12 Eylül, devlet güvenliğini sağlamakla görevli olanların, anarşi bahanesiyle demokrasiye müdahalesidir. Bu yüzden antidemokratik şartlar altında yapılan düzenlemelere katılmak kesinlikle düşünülmemiştir. Anayasa'ya hayır denmesi ve 1983 seçimlerinde boş oy kullanılması gibi tutumlar hep bu anlayışın sonucu olarak benimsenmiştir.

Nokta: Bildiğiniz gibi İslami açıdan görmezden gelinemeyecek bir başka mesaj da İran'dan tüm İslam ülkelerine ve Türkiye'ye yayılmakta. Nurcular bu mesajı nasıl değerlendiriyor?

Mürsel: İran Devrimini İslami bir hareket olarak kabul etmek mümkün değildir. Bir barış ve hoşgörü dini olan İslamiyeti kin ve husumet ideolojisi gibi gösteren tutumu nedeniyle İran Devrimine bakılarak İslamiyet hakkında hüküm verilemez. Batı dünyası İran Devrimi'nin bu hatalı ve yanlış yönünü İslamiyete olan ilgiyi azaltmak için istismar ediyor. İran Devrimi şahsında İslâmiyet hak etmediği şekilde kötü ve korkunç gösteriliyor.

Said Nursi'nin yaşamından üç kesit: Esir kampından kaçtıktan hemen sonra; yeğeni Abdurrahman Nursi ile birlikte; 1948'deki Afyon Mahkemesi günlerinde.

tini bilmeyen hasımlarının bir yakıştırmasıdır. Ben Risale-i Nur külliyatını okudum ve bir derece istifade ettim. Ayrıca Bediüzzaman'ın sağlığında avukatlığını deruhte ettim ve müdafiiliğinde bulundum. Böyle bir şerefli hizmette bulunmak kimsenin Bediüzzaman'ın halifesi addedilmesine müsaade etmez, imkân vermez. Bu ne benim, ne başkasının haddidir."

Berk'in sözleri, Nurculuk konusundaki bir başka tartışmayı da gündeme getiriyordu: Nurculuk bir tarikat mı, yoksa İslami bir grup, bir ekol mü? İslam dünyasında tarikatların en çok yaygın olduğu ülkelerden biri olan Türkiye'de, her İslami harekete, yapılanmaya tarikat adını yakıştırmak öteden beri gelenek halini almıştı. Halbuki Nurcular gerek iç ilişkileri, gerekse de çalışma yöntemleriyle Anadolu'nun kökleşmiş tarikatlarından olan Nakşibendilerden ya da Kadirilerden çok farklıydılar. Tekke ve zaviyelerin kapatılmasıyla neye uğradıklarını şaşıran tarikatlar, ya iyice kabuklarına çekilmiş ya da baştan başarısızlığa mahkûm kimi yerel ayaklanmalarla tepkilerini dile getirme yollarına başvurmuşlardı. Nurcular ise titiz bir sabırla çalışmışlardı. Tarikatlardan en önemli farkları Türkiye Cumhuriyeti içinde dahi "meşru" olduklarını savunmalarıydı, örneğin yargılandıkları mahkemelere güle oynaya gidiyorlardı. Öte yandan yaygın bir okuma faaliyetine girişmişlerdi. Süleymancılar gibi yalnızca Kuran'ın okunmasıyla yetinmiyor, onun çağdaş yorumu olduğunu söyledikleri Risale-i Nurlardan hareketle yaşadıkları anla ilgili değerlendirmeler yapıyorlardı. Nurcuların zamanla, yılların tarikatlarını geride bırakarak, Türkiye'nin en etkin dini hareketi olmayı nasıl başardığını daha iyi anlamak için, kurucusu Bediüzzaman Said Nursi'nin 87 yıllık yaşamından ipuçları aramak gerekecekti.

Doludizgin dinsel-siyasal bir yaşam. 1873'te Bitlis'in Hizan ilçesinin Nurs köyünde doğan Said, 9 yaşından itibaren dini eğitim almaya başlamıştı. Güneydoğu Anadolu'da çeşitli hocaların yanında bulunduktan sonra, ilk olarak 1896'da, ardından 1907'de iki kez İstanbul'a geliyordu. Amacı Padişah Abdülhamit'i, Doğu'da Medreset-üz Zehra adını verdiği üniversiteyi açması için ikna etmekti. Hayalindeki bu medrese-üniversite Mısır'daki ünlü El Ezher'in kız kardeşi olacaktı. Belinden hiç eksik etmediği hançeri ve tipik Doğu Anadolu giysileriyle, din adamından çok savaşçıyı andıran Said Nursi, kaldığı han odasının kapısına "Burada her suale cevap verilir, her müşkül halledilir, fakat sual sorulmaz" yazılı bir levha asmıştı. Ancak Abdülhamit, Said'in önerisini reddecek, üstelik kısa bir süre için de olsa hapse attıracaktı.

"Ben Kürdistan dağlarında büyümüşüm. Kaba olan ahvalimi o yerlerin terazisiyle tartmalısınız. Hassas olan medeni İstanbul mizaniyle tartmamalısınız." Said Nursi bu sözleri, hapishaneden sonra yollandığı akıl hastanesindeki doktora söylüyordu. Sonunda deli olmadığı anlaşılıp serbest bırakılan Nursi'nin, sonraki günleri ise tam anlamıyla politikayla iç içe geçecekti. Polemikler, Meşrutiyet lehine nutuklar, mitingler, konferanslar... Ardından 31 Mart Vakası'na karıştığı gerekçesiyle tekrar tutuklanması ve idamdan dönmesi geliyordu. 1916'da ise Said Nursi, Milis Kuvvetleri'yle birlikte Pasinler'de Ruslara karşı savaşıp, iki yıllık bir esir hayatı geçirecekti.

Kurtuluş Savaşı sırasında Ankara'ya gelip Kuvay-ı Milliye'yi destekleyen Said Nursi, milletvekillerinin çoğunun namaz kılmadığını görmüş, arzu ettiği din temelli rejimin gelmeyeceğini anlayınca "küsüp" Van'a inzivaya gitmişti. Ankara'daki ortamı şöyle anlatıyordu: "Maalesef o dinsizlik fikri hem inkişaf etti, hem kuvvet buldu..."

Risaleler yazılıyor. Van'dan, Şeyh Sait isyanına karıştığı gerek-

Hatice Yıldız ömür boyu bir Nurcu olarak illegal yaşamıştı.

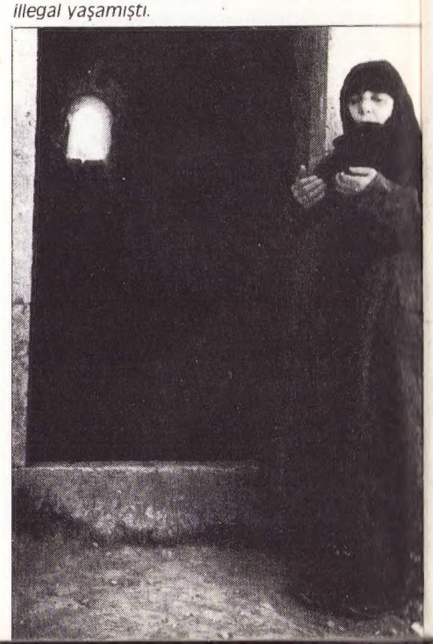

çesiyle Isparta'nın Barla kazasına sürülen Said Nursi'nin yaşamında yeni bir dönem açılacaktı. Politikayla alabildiğine içli dışlı geçen yıllarında kendisini "Eski Said" olarak adlandıran Said Nursi, "Yeni Said" döneminde bütünüyle tebliğ çalışmalarına ağırlık verecekti.

Tarikat şeyhleriyle arasındaki ayrım da "Yeni Said" döneminde benimsediği çalışma yönteminde yatıyordu. "Devir tarikat devri değil, imanın yeniden ihdas edilmesi devridir" diyen Said Nursi, zaten Müslüman olan bireylerin tek tek tasavvuf yoluyla Allah'a daha da yaklaşmaya çalışmaları yerine, "inkişaf eden zındıklığa karşı" insanlara İslamiyeti anlatmayı yeğlemişti. Bunun en temel yolunun da kaleme aldığı risalelerin insanlar tarafından okunması olduğu görüşündeydi.

Bekir Berk, Cumhuriyet'in ilk yıllarını Said Nursi ve Nurcuların nasıl yorumladıklarını şöyle özetliyordu: "Bütün dillerin susturulduğu, bütün dini faaliyetlerin durdurulduğu, Kuran öğrenme ve öğretmenin yasak edildiği, dini, imani neşriyatın men edildiği, pek çok başın düşürüldüğü, bütün imkân ve kuvvetlerin Müslümanların ve İslamın aleyhine istimal edildiği bir devir..."

Nurcu anne, sosyalist oğul. Ancak Said Nursi sürgündeydi, her an izleniyordu. Dolayısıyla kendisi ve talebeleri zorlu bir iş üstlenmişlerdi. Polis takibatına karşı Nur talebeleri illegal yaşamak zorundaydılar. Tanınmış yazar Bekir Yıldız'ın annesi Hatice Yıldız da onlardan biriydi, "ölene dek illegal yaşamıştı" oğlunun anlatmasına göre. "Annem sık sık Said Nursi'nin ziyaretine giderdi, hatta birkaç kez beni de götürmüştü" diyordu Bekir Yıldız ve sözlerini şöyle sürdürüyordu: "Annem ya çarşaf ya manto giyerdi. Çarşaf giydiği günler anlardık ki yine risale taşıyor." Said Nursi o sıralar Kastamonu'da karakolun karşısındaki binada sür-

"Nurcu bakan, yargıç, kumandan olabilir"

Nurcular, sürekli olarak DP-AP-DYP çizgisini desteklediklerini söylüyorlar. Bu çizginin önde gelen isimlerinden İhsan Sabri Çağlayangil de, arkadaşımız Hüseyin Şentürk'e Said Nursi ve Nurcuları nasıl değerlendirdiklerini, söz konusu desteği nasıl yorumladıklarını anlattı.

Nokta: Sizin siyasi çizginizde genel olarak Said Nursi ve Nurculuk nasıl değerlendiriliyor?

Çağlayangil: Said Nursi adını 50 yıldır duyarım, çalışmalarını izlerim. Hakkında farklı değerlendirmeler yürütülüyor. Bana göre kendisi bir din âlimidir. Allah'ın kelamını doğru anlayan ve inandırıcı biçimde yorumlayanlar arasındadır. Batı üniversitelerinde adına enstitüler açılmış, kürsüler kurulmuştur. Bu zatın ilmi ve dini akidelerini takdir edenlere, Nursi adından kinaye olarak Nurcu diyorlar.

Nokta: Nurculuk sadece bir dini akım olarak kalıyor mu?

Çağlayangil: Bence dini akımdan başka manası yok. Nurcudan bakan, kumandan, yargıç olabilir. Ben Said Nursi'nin kitaplarını okur da ona inanırsam suç mu işlemiş olurum? Şimdi bir yanda din duygularını kendi çıkarlarına alet eden bir adam var, buna mürteci diyoruz. Öbür tarafta da dine saygılı ve bağlı olan bir adam var. İlkine yobaz, ikincisine inançlı Müslüman diyoruz. Nurcular inanç sahibi insanlar. Bugünün dünden daha iyi olmasını arzu eden, herkese iyilik öneren, dürüst insanlardan oluşan bir toplum gerici sayılabilir mi?

ADEM ALTAN/ NOKTA

Nokta: Sizce Türkiye'de ne kadar Nurcu var?

Çağlayangil: Nurcuların oldukça kalabalık bir topluluk oluşturduğunu duyuyorum. Kesin sayıları hakkında doğru ve ayrıntılı bilgim yok. Bir tahmine, istatistiğe dayanan yayınlanmış rakama da rastlamadım.

Nokta: Yeni Nesil gazetesi Başyazarı Sefa Mürsel "Bir sayı verebilmek için AP'nin zamanında aldığı oylara bakılabilir. Bu oyların yüzde otuzu Nurculardan gelmiştir..." diyor.

Çağlayangil: Sizden duyuyorum. Bunu ben söylesem inanır mısınız? Neye nazaran tahmin ediyor? Sandığa giren oyların rengini ve menşeini nasıl tayin ediyor? Nurculukta ille bir siyasi hüviyet aramak veya Nurcuların muhakkak bir siyasi hedefleri olduğunu sanmak ispatı güç bir meseledir. Nurculuk, Demokrat Parti sayesinde inkişaf etmiştir. İslamiyet de Türkler sayesinde inkişaf etmiştir.

Nokta: AP'de her dönemde Nurcu milletvekili olduğu biliniyor...

Çağlayangil: Kim Nurcu, kim değil bilemem. AP içinde Nurcu diye bir fraksiyonun olduğunu da sizden duyuyorum.

Nokta: Fraksiyon değil...

Çağlayangil: Nurcu adam her tarafa oy verir. AP'ye de, CHP'ye de, ANAP'a da...

Nokta: Ama sizin çizginize yakın durmuşlar, size oy vermişler.

Çağlayangil: AP tarihe intikal etti. Ben bütün kongrelerine katıldım. Reisicumhur vekili olunceya kadar da kâh grup başkanı sıfatıyla, kâh kongrede seçilmiş üye sıfatıyla, bütün tüzük ve ilkeler komisyonlarına başkanlık ettim. Hiçbir zaman, hiçbir şart altında Nurcuların veya herhangi bir fraksiyonun hoşuna gitsin diye programımızda, doğrultumuzda bir cereyan olmadı.

gündeydi, Yıldız'ın babası da aynı karakolda polis memuru.

Hatice Yıldız'a "Nurcu literatürde" Nur postacısı deniyordu. Yani DP iktidarı zamanında yasal olarak basılan risaleleri, daha önceki dönemde elden ele dolaştıran "inanmışlardan."

Yaklaşık 130 parçadan oluşan risaleler, Said Nursi'nin çeşitli kişilere yolladığı mektuplardan ya da kendisine yöneltilen soruların yanıtlarından oluşuyordu. Bugün risalelerin yayınlanmasıyla uğraşan yayınevlerinin başında gelen Sözler Yayınevi yöneticisi İsmail Yazıcı, bugüne dek teksir, taş basması, ele çoğaltma ve matbaa basımı gibi çeşitli yollarla milyonlarca risalenin elden ele dolaştığını belirtiyordu.

Risalelerin içerdiği ilginç bir yön de, Cumhuriyetle birlikte gelişen pozitif bilimlerin İslam ile çelişmediğini kanıtlama amacıyla yazılan bölümlerdi.

Koyu bir DP'li. Risalelerin yasal olarak basıldığı DP döneminde Said Nursi, "Cenab-ı Hak sizi İslamiyet, vatan ve millet hizmetinde muvaffak eylesin" sözleriyle Nur talebeleri namına tebrik ettiği Celal Bayar'dan, bunların okullarda okutulmasını da istemişti.

Bugün DYP destekçiliğine ve Demirel'ciliğe varan Nurcu politik çizginin temellerini de Said Nursi'nin bizzat kendisi atmıştı. Ona göre "CHP iktidar olursa komünist kuvveti aynı partinin altında bu vatana hakim olacaktı." Bu nedenle Nurculara yönelik mahkemeler, sürgünler sürse de DP'yi desteklemek gerekliydi.

Ama bu çizgi yıllar sonra talebelerinin arasında çıkacak olan ayrılıkların da temeli olacaktı. Açıktan açığa AP destekçiliği yapan Yeni Asya gazetesi ve bu nedenle Yeni Asyacılar diye anılan kesimden ilk politik kopuş A. Tevfik Paksu, Sudi Reşat Saruhan, Gündüz Sevilgen gibi isimlerin başını çektiği grup tarafından gerçekleştirilecekti. Bu grup önce Milli Nizam, sonra da Milli Selamet Partisi'nin kuruluşlarında diğer tarikat ve dini gruplarla birlikte yer alıyordu. Yeni Asya gazetesinin devamı olan Yeni Nesil gazetesinin sahibi Mehmet Kutlular, **Nokta**'ya, bu grupla "daha

"İslam hükümeti emreder"

Laiklik, İslamcılık ve dolayısıyla Nurculuk hakkında yazdığı kitapların 163. maddeden açılmış birçok davanın kararını etkilemiş olan Prof. Çetin Özek uzun zamandır 163. maddenin kaldırılmasını savunuyor. Prof. Özek,* Nokta*'nın İslam ile demokrasi ve parlamenter sistem arasındaki ilişkiler üzerine yönelttiği soruları yanıtladı, Nurcuların politik yaklaşımlarını değerlendirdi:

Nokta: Nurcular İslam ile demokrasinin bağdaştığını ileri sürüyorlar. "Teodemokrasi" olarak adlandırılabilecek olan bu görüşü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Özek: Nurcular, teokratik, İslamın siyasal kurallarına göre biçimlenecek bir yapının "demokratik" nitelik taşıyacağını ileri sürerken, İslamın "hoşgörülü" ve "keyfiliğe" karşıt bir "hükümeti" gerektirdiği noktasından hareket ediyorlar. Bu sav doğru olsa dahi, "teokratik" devlette demokrasi var sayılmaz. Demokrasi, "çoğulculuk", "uzlaşmacılık" ve "başka bir düzene dönüşebilme" temeline dayanır. "Siyasal katılma" yoluyla, mevcut siyasal düzen değişebilir. İslamcı teokraside ise, değişik inanç ve görüşlere "hoşgörü" ile bakılsa dahi, bu görüşlerin, siyasal katılma yoluyla, teokratik düzeni değiştirme olanağı tanınmaz. "İslam hükümeti emreder" inancı, tüm düzenin, İslam kurallarına göre biçimlenmesini zorunlu görür ve bu kurallara aykırı bir biçimlenmeyi, dine aykırı sayar. Diğer dinsel görüşlere hoşgörüyle yaklaşılsa dahi, dinsel inançlar ve haklar açısından eşitlik söz konusu olmaz. "Ulusal egemenlik" kavramının yerini "ümmet" anlayışı aldığında, demokratik bir sistemden söz edilemez. Nurcular da, teokratik, İslam kurallarına uygun, "meşveret" sistemine dayanan "ümmetçi" bir devlet türünü savunduklarına göre, Nurculuğun" demokrasiyi savunduğu kesinlikle ileri sürülemez. Nurculuğun, "İslam demokrasisi" anlayışı, çağdaş-bilimsel "demokrasi" anlayış ve sistemiyle çelişiktir.

Nokta: Nurcular öteden beri parlamenter sistem içersinde çeşitli partileri destekliediler. Sizce bu tutum "demokrasi"yi de benimsediklerine kanıt olabilir mi?

ERZADE ERTEM/ NOKTA

Özek: Demokratik usullerle siyasal iktidara gelip, teokratik devlet türünü oluşturma amacı, Nurcuların, demokratik siyasal biçimini benimsediklerinin kanıtı sayılamaz. Seçim yönteminin, siyasal katılmanın benimsenmesi, iktidara geliş modeliyle ilgilidir. Nurcuların, "demokratik" sistemi benimseyip, benimsememeleri ise, iktidara gelerek kurmak istedikleri "devlet modeline" göre belirlenir. Nurcuların amaçladıkları, "İslam demokrasisi" ise, çağdaş demokrasiyle çelişmektedir. Şunu belirtmek gerekir ki, Nurcular, anayasal usuller dışında iktidara yönelik eylemler içinde yer almamışlar, belirli siyasal güç ve partileri destekleyerek iktidara gelmeye yönelmişlerdir. II. Meşrutiyet döneminde dahi, siyasal parti oluşturan Said-i Nursi, daha sonra Atatürkçü hareketi "İslamcı yolda" etkilemeye kalkışmıştır. Daha sonra da, Nurcular, Demokrat Parti'yi ve Millet Partisi'ni desteklemişler, 27 Mayıs'dan sonra Cemal Gürsel'e yazdıkları yazıyla "Milli Birlik Komitesi" yönetimini dahi İslamcı çizgiye davet etmişlerdir. Nurcu hareketin, daha sonra, doğrudan partileşmeye yöneldiği, MSP ve Milli Nizam Partisi'nde birleştikleri görülmüştür. Demokratik yolları benimseyen Nurcuların, demokratik siyasal sistemi İslamcı demokrasiye dönüştürmek amacı taşıdıkları ise, sanımca tartışılamaz.

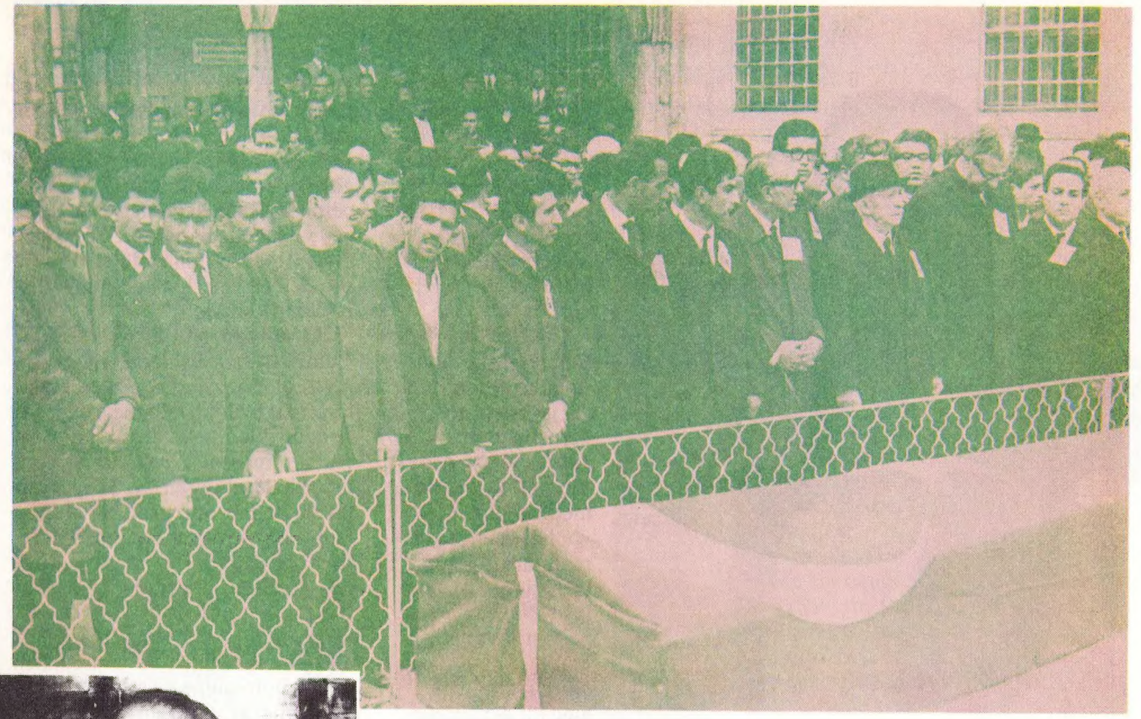

İkinci 31 Mart Vakası

Yargıtay Ceza Kurulu 1963'de Nurcular aleyhine bir karar almıştı. 1966'da Yargıtay 1. Başkanlığı'na seçilen İmran Öktem ise, 1967 Adli Yılı açılış konuşmasında bu kararı uzun uzun savununca Nurcular ve sağ basının yoğun saldırılarına hedef olacaktı. Öktem'in 31 Mart 1969'da Ankara Maltepe Camii'ndeki cenazesinde de aynı saldırılar sürecekti. "Dinsizdir o, namazı kılınmaz" diye bağıran kalabalıkla, imamın reddetmesi üzerine, namazı cemaatten hukukçu-ilahiyatçı Ahmet H. Gözübüyük kıldırdı. Namaz öncesi ve sonrasında çıkan kargaşada camiden bir generalin silahını çekip kendisini korumasıyla çıkabilen İsmet İnönü bu olayı "Yeni bir 31 Mart Vakası" olarak değerlendirmişti. Geçmişteki 31 Mart'ta Said Nursi'nin parmağı olup olmadığı kesin değil, ama ikincisinde Nurcuların fonksiyonu tartışılmıyor bile...

önceden münasebetleri olduğunu" doğruluyor ancak "kişisel tercihlerinin ardından bunun koptuğunu" iddia ediyordu. Kutlular, daha sonra MSP'den de ayrılmalarıyla "14'ler" olarak anılacak olan bu grubun Nurculardan çok az miktarda oy aldıklarını da öne sürüyordu. Nitekim bu kişiler zamanla politik sahneden çekilecek, çoğu Faisal Finans Kurumu'nda hisse sahibi olacaktı.

Fethullah Hoca'nın Nurculuğu. Nurculardan politik nedenlerle ikinci büyük kopuş Fethullah Gülen'in ayrılmasıyla yaşanmıştı. Söylentiler "gündelik politikanın batağına girmiş bir çizginin layıkıyla tebliği çalışması yapamayacağı" karşı çıkışıyla Fethullah Hoca'nın ayrıldığı ve büyük destek topladığı yolundaydı. Ancak Mehmet Kutlular buna da karşı çıkıyordu: "Dini ekollerde, cemaatlerde siyasi görüşün olmaması imkânsız. Fiilen girmese bile, ya aleni söyler, ya ima eder. Fethullah Hoca zaman zaman siyasi tercihini hissettirmiştir. En azından yanındakilerin siyasi kanaatleri vardır. Etrafındakilerin MSP'yi desteklediklerini kesin olarak biliyorum."

Kutlular, Fethullah Hoca'nın "Ben Nurculuk adına hareket ediyorum" demediğini, çalışma tarzının da farklı olduğunu söylüyordu. Benzer bir durum kendilerini tamamıyla yayıncılık faaliyetine veren Zafer ve Sur dergisi çevrelerinde bir araya gelenler için de geçerliydi. Ağırlıkla pozitif bilimlerle İslamiyet arasında bağ kurma temelinde çalışmalar yürüten bu çevreler Nurcu kökenden gelmelerine, Said Nursi'nin risalelerinden yoğunlukla yararlanmalarına karşın, kendilerini Nurcu olarak tanıtmaktan kaçınıyorlardı.

Öte yandan Yeni Asyacılardan ayrılıp da bu ürkekliği göstermeyen gruplar da vardı. Bunların en başında Said Nursi'nin ölümünden hemen sonra kopan "Yazıcılar" yer alıyordu. Ispartalı Hattat Hüsrev Altınbaşak, Said Nursi'nin, risalelerini dikte ettirdiği kişilerden biriydi. Altınbaşak, başından beri risalelerin matbaada Latin harfleriyle çoğaltılmasına karşı çıkmıştı. Nitekim ayrıldıktan sonra Osmanlıca hat öğrettiği talebeleriyle birlikte geleneği sürdürmeye karar verecek, kendilerinin "Yazıcılar" adıyla anılmalarına yol açacaktı.

"Yazıcıların" "okuyuculardan" farkı okuyup tartıştıkları risaleleri toplu olarak Osmanlıca yazıp çoğaltmalarıydı. Ancak Osmanlıca - nın ve hat sanatının teknoloji karşısında iyiden iyiye yenik düşmesi, onların etkinliğinin de alabildiğine azalmasına neden olmuştu.

Nurcu olduklarını saklamadan Yeni Asyacılardan ayrı hareket eden ve giderek güçlenen tek yapılanma ise özellikle gençlerin oluşturduğu yeni şekillenen bir gruptu. İslam ülkelerinde gelişen radikal

15 yıldır Cidde'de yaşayan B. Berk halife olmadığını söylüyor.

akımlardan etkilendiği söylenen bu gençler, Yeni Asyacılara gündelik politikanın çok içinde olmaları dışında karşı çıkmadıklarını ısrarla belirtiyorlardı.

İslamla demokrasi arasındaki köprü. "Demokrasi neyi savunuyorsa İslamiyet de onu savunuyor. Ve onun içindir ki, Türk milleti demokrasiden asla ayrılmayacaktır." İ. Sabri Çağlayangil, Nurcu "Köprü" dergisinin sorusunu böyle yanıtlıyordu. Aynı sayıda, hemen hemen tüm sayılarda olduğu gibi Süleyman Demirel'in de yanıtları vardı. Ve bu dergiyi Nurcular, Abdurrahman Dilipak gibi "İslam ile demokrasinin ayrı şeyler olduğunu" söyleyen İslamcıların sözlerini yayınlayan yayın organlarına elden teslim ediyorlardı.

Ama yine kimseye yaranamıyorlardı! Işıkçıların çıkarttığı katıksız ANAP ve resmi ideoloji destekçisi Türkiye gazetesi İslam ile ilgili konularda "din adamıymış gibi" Demirel'e sık sık başvurulmasını kınıyordu. Genç İslamcıların çıkarttığı Girişim dergisi ise, Türkiye'deki İslami kanadın büyük çoğunluğunun Nurculara olan eleştirisini tek bir cümleyle özetliyordu: "İslam ile demokrasi arasında köprü kurmaya çalışıyorlar." Devletin İslamı her an "gözetmesini" ve onu resmi din olarak kabul etmesini isteyen Nurcuların demokrasi anlayışı ise, kendisinden alıntı yaptıkları Pakistanlı İslam aydını Mevdudi'nin "teodemokrasi", yani ilahi esaslara dayalı demokrasi anlayışıyla büyük benzerlikler gösteriyordu.

Cehalet nerede? Bekir Yıldız, annesinin hep öbür dünya için yaşadığını, hep huzurlu olduğunu söylüyordu. Vasiyeti üzerine ölmeden hemen önce verdiği telefon numaralarını aramışlar, iki minibüs dolusu Nurcu hemen hastaneye gelmişti. Yıldız, insanların Nurcu olmasını ilginç bir benzetmeyle yorumluyordu: "Amele pazarına birisi gelir, ameleleri alır götürür. Nurculuk da öyle. Önemli olan kimin kimi aldığı, nereye götürdüğü, kimin niçin gittiği değil, insanların o insan pazarında niçin beklemek zorunda kaldıklarıdır."

Prof. Şerif Mardin ise, Nurculuğun bir sosyal olay olduğunu, bunun "gericilik, cehalet, safsata" gibi sözcüklerle açıklanamayacağını söylüyordu.

İhaliyatçı Dr. Ahmet Yılmaz da Nurculuğun gelecekte de en önemli İslami akım olma kimliğini koruyacağını söylüyor, buna beş neden sayıyordu: "Özellikle din eğitimindeki boşluklardan Nurcular özel kurs, yurt ve okullarla yararlanıyorlar. Ayrıca siyasi yapıda hep denge unsuru olmalarına yetecek bir kitle güçleri var. Üçüncü neden kadrolarının diğer İslami gruplara göre daha eğitimli olması. Sonra, cezai engellemeler onları engelleyecek yerde güçlendiriyor. Son ve en önemli neden ise içerde ve dışarda son derece yeterli maddi olanaklara sahip olmaları."

İki milyon Nur'lu oy. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, naaşı gömülü olduğu yerden gizlice devlet tarafından alınıp bilinmeyen bir yere nakledilen belki de tek kişi Said Nursi olmuştu. Yine Türkiye tarihinde haklarında en çok adli koğuşturma açılan dini grup da Nurculardı. 27 Mayıs'tan sonra Milli Birlik Komite üyelerini mezar nakline iten gerekçe ile, değişik iktidarları sıkı takip politikasına yönelten niyet aynıydı: Said Nursi'nin karizmasını engellemek ve Nurcuların gelişiminin önüne set çekmek. Nurcular mezar olayının sorumlusunun, dönemin Başbakanlık Müsteşarı Alpaslan Türkeş olduğunu söylüyordu. Bunun doğru olup olmadığı bilinmiyor, bilinen tek şey Nurcuların daha bugünden Türkiye'nin en etkin İslami çevrelerinin başında geldiği. Öte yandan Said Nursi'nin dini çevrelerdeki prestiji giderek artıyor. Uç bir örnek vermek gerekirse, bugün "Humeyniciliği" tescillenen Cemalettin Kaplan ve yandaşları mitinglerinde "Zalimler İçin Yaşasın Cehennem" sloganını haykırıyorlar. Bu sözler bugün Humeyni'ye kökten karşı çıkan Nurcuların üstadı Bediüzzaman Said Nursi'ye aitti halbuki.

C. Kaplan'ın Said Nursi'yi işine geldiği ölçüde kullandığı bir gerçekti. Ama bugün onun gerçek izleyicileri olduklarını öne süren Yeni Asyacılar, Kaplan gibilere karşı devletin yanında olduklarını ısrarla tekrarlıyorlardı. Ve erken seçim söylentilerinin yaygınlaştığı şu günlerde, DYP lehine propagandalarını hızla sürdürüyorlardı. Acaba oy potansiyelleri neydi? Yani Türkiye'de bugün kaç Nurcu vardı?

Daha 1948 yılında bir mahkeme sırasında, Afyon Savcısı Türkiye'de 500 bine yakın Nurcu olduğunu söylemişti. Yine aynı dönemlerde Said Nursi, birçok kez cümlelerine "Biz ki 500 bin fedakâr Nur talebesiyiz..." diye başlamıştı.

Sefa Mürsel, **Nokta** muhabirine, bugün için bir sayı vermenin çok zor olduğunu belirterek şöyle diyordu: "1963'te bir Bakanlar Kurulu toplantısında İnönü'ye MİT yetkilileri 3-4 milyon Nurcu var demiş. Aslında bir sayı verebilmek için AP'nin zamanında aldığı oylara bakılabilir. Bu oyların yüzde 30'u bence Nurculardan gelmiştir. Yani bugün için yaklaşık 2 milyon kişi denebilir."

Said Nursi'ye bizzat hizmet etmiş olan, eski Nurculardan Fırıncı Mehmut Nuri Güleç ise, aynı soruyu gülümseyerek şöyle yanıtlıyor: "Bu sorunuza cevap verip, birilerinin yüreğine korku salmak istemiyorum. Bunu aynen böyle yazın."

Ruşen ÇAKIR

İsmail Yazıcı'ya göre milyonlarca risale elden ele dolaştı.

ÜMİT KIRDU/NOKTA

GÖRÜŞ / PROF. ŞERİF MARDİN

"Said Nursi, Kuran'ın anlaşılmasına çalışmıştır"

Uzun süreden beri Bediüzzaman Said Nursi'nin yaşamı, risaleleri ve Nurculuk hakkında araştırmalar yapan Prof. Şerif Mardin'in konuyla ilgili kitabı yakında yurt dışında yayınlanacak. Prof. Mardin, **Nokta** *için toplumbilimcilerin Said Nursi ve Nurculuğa bakışlarını ve Nurculuğun Türkiye'deki yaygınlaşmasının nedenlerini değerlendirdi:*

Bediüzzaman Said Nursi'nin ve Nurculuğun toplum bilimleri açısından karşımıza çıkardığı sorunlardan biri şöyle açıklanabilir: Said Nursi'nin başarısının sebebi nedir? Mesajını birçok kişiye dinletmesi ne gibi etkenlerle oluşmuştur? Bu soruyu "gericilik", "cehalet", "safsata" gibi sözcüklerle cevaplandırmak sosyolojiye yakışmayan bir "yan çizme"den ibarettir. Ülkemizde şekillenen toplum biliminin çok geniş bir bölümü bu stratejiyi seçmiş, Nurculuğu bir toplumsal olay olarak değerlendirmek istememiştir. İlginç olan husus bildiğimiz en büyük sosyologların bunun tamamen aksine hareket ederek din olayını "din" olarak -iktisadi ya da politik bir hadiseye indirgemeden- incelemiş olduklarıdır. Marx, Dürkheim, Weber, Freud din olayına genel kuramlarında yer ayırmışlar, ciddiye almışlardır. Galiba "cehalet" varsa bunu başka alanlarda aramak gerekir. Toplum bilimcisinin görevi Nurculuk gibi bir olayla karşılaştığında toplumsal mekanizmaların nasıl çalıştığını anlamaya çalışmaktır.

Bediüzzaman'ın etkisini incelerken bu gibi bir tutumdan hareket edersek, değerlendirici diğer "gözlükler" kullandığımızda göremediğimiz nitelikler ortaya çıkarabiliriz. Bunlardan biri "din"-

BATUHAN KIRANI/NOKTA

in -din olarak- Osmanlı topluluğunda şahıslara "durumun muhakeme"sini yapmaya yarayan bir "toplum haritası" sağladığıdır. Din, kişilerin günlük hayatlarında ne gibi yollardan yürüyebileceklerini, ne gibi engellerle karşılaşabileceklerini, kendilerine hangi hedefleri seçebileceklerini, antropolog Geetz'in deyimiyle, bir "gerçeklik hâlesiyle" çevirerek, onlara anlatmaktadır. Burada 'Hale', 'harita' kadar önemlidir. Bu, alelade bir harita değil, gizemli, günlük hayatın ötesinde daha yüksek bazı gerçeklerin bulunduğunu ifade eden bir haritadır. Bundan dolayı da bildiğimiz "harita"ların ötesine giden bir "meşrulaştırıcı" fonksiyonu da mevcuttur.

Din olaylarının belki en ilginç yönü zamanla bütün toplumsal olaylar gibi "değişim"e tabi olduklarıdır. Bediüzzaman'ın mesajının özelliği bu açıdan, zamanında değişmekte olan Osmanlı İmparatorluğu'nda dini haritanın bu değişme ile başat gidebilecek yönlerinin altının çizilmesidir. Örneğin, Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarında ve Cumhuriyetin ilk yıllarında artan okur yazar kitlesi karşısında Said Nursi Kuran'ın daha geniş bir kitle tarafından anlaşılmasına çalışılmıştır. Bunun yanında eskisine nispetle daha geniş bir kitleye Kuran'ın "icaz"ını, mistik, gizemli taraflarını anlatmaya, bunların dini bilgilerini bir kat daha inceltmeye çalışmıştır. Bediüzzaman'ın dini kapsamlı, genel ve mutlak bir toplumsal teşkilatlanma prensibi olarak sunduğu da doğrudur. Etkilerini en az bu iki açıdan değerlendirmek gerekir.

Nurculuk bir "tarikat" olarak tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu tanım doğru değildir. Tarikatlarda, örneğin Nakşibendilikte, bir manevi liderle "rabıta" -manevi köprü- kurmak esastır. Bediüzzaman çok açık olarak bu "köprü"nün salik (bağlanan kişi) ile Said Nursi'nin mesajı -eserleri- arasında kurulması gerektiğini vurgulamıştır. Bugün, Said Nursi'nin eserlerini okumak için toplanan gruplar, şahsi rabıtanın yerine yeni -belki de "ideolojik" olarak tanımlanabilecek- bir örgütlenme ilkesinin örüntüsüyle gruplaştıkları oranda "tarikat" olarak değil bir "inanç hareketi" olarak tanımlanabilirler.

"Anayasa değişikliklerinin kolaylaştırılmasına, üzerimdeki yasakların kaldırılması uğrunda razı oluyormuşum gibi görünmekten, son derece rahatsız oluyorum"

ACEM ALTAN NOKTA

SÖYLEŞİ / BÜLENT ECEVİT

"Köklü değişiklik gerekli"

Başbakan Özal ile görüşen DSP Genel Başkanı Rahşan Ecevit referandumu ilke olarak kabul ettiklerini ancak yöntemi konusundaki görüşlerini saklı tuttuklarını belirtti. Referandum yolu açılırken sadece eski siyasi liderlerle ilgili yasakların kalkmasının yeterli olamayacağını, Sıkıyönetim döneminde kamu hizmetlerinden yasaklananlara siyaset yolunu kapayan Anayasa'nın 76. maddesinin de düzeltilmesini ve "bir yıldan fazla hapis cezası alanlar affedilseler bile milletvekili olamazlar" hükmünün kalkmasını istedi. Ayrıca YÖK ile ilgili değişiklikler istedi. Özal bunları ilke olarak uygun buldu. Özal ve Rahşan Ecevit bu genel mutabakatın somutlaştırılması için yeniden biraraya gelecekler. Anayasa değişikliği ile birlikte gündeme gelen erken seçim konusunda **Nokta'nın** *sorularını yanıtlayan Bülent Ecevit, Anayasa değişikliği üzerinde ANAP ve DSP'nin birleştikleri hususlara değinirken, Özal'ın önerilerinde uygun bulmadığı kısımlarını da vurguladı.*

Nokta: Başbakan'ın son konuşmaları, seçimlerin bu yıla alınma olasılığını güçlendirdi. Sizce Başbakan bu konuda samimi mi, yoksa erken seçim olasılığı bir taktik olarak mı sıcak tutuluyor?

Ecevit: Sayın Başbakan bu konuda ya çok kararsız; ya da kararsızmış gibi bir izlenim vermekte, kendi siyasal hesapları açısından yarar görüyor. Son birkaç hafta içinde, ilkin, erken seçimin kesinlikle söz konusu olmadığını; ardından, söz konusu olabileceğini söyledi. Geride bıraktığımız haftayı da, erken seçim hem olabilirmiş hem olmayabilirmiş gibi bir belirsizlik havası oluşturarak kapattı.

Böylesine bir kararsızlık ve belirsizlik ortamıyla ne ekonomide ne uluslararası ilişkilerde istikrar sağlanabilir. Seçim sonuçlarının tahmin edilebilecek durumda olmayışı da, istikrarsızlığı büsbütün artırır. Bürokrasi ise felç olur.

Öne alınacaksa, genel seçimlerin, bu yıl, engeç Ekim ayında yapılması gerekecek. Ekim'e de, şunun şurasında, yaklaşık beş ay kaldı.

Sayın Başbakan, bir yandan erken seçim olasılığını canlı tutarken, bir yandan da siyasal gündemi yükledikçe yüklüyor.

1987 Ekimi'nde seçim yapılacaksa, Sayın Başbakan'ın belirlediği gündeme göre, önümüzdeki beş aya,

★ Anayasa'nın 175'inci maddesinde önemli bir değişiklik;

★ Geçici 4'üncü maddeyle ilgili referandum;

★ Seçim ve siyasal partiler yasalarında, muhalefetin de mutabakatı aranarak yapılması düşünülen değişiklikler, sığdırılacak demektir.

Yine bu arada, 80'i aşkın yerde belediye seçimleri yapılacaktır.

Aynı zamanda, partilerin, delege seçimleri, ilçe ve il kongreleri ve büyük kongreleri yapılacaktır; yasalarda beklenen değişikliklere göre tüzüklerini değiştirmeleri; seçimlerle ilgili teknik hazırlıklarını ve aday yoklamalarını yapmaları gerekecektir.

Bütün bunlar olurken de, partilerin, politikacıların, milletvekillerinin, akılları fikirleri yaklaşan seçimlerde olacaktır; ve hararetli bir seçim kampanyası başlayacaktır.

Bunların hepsi beş aya sığar mı?.. Sığsa da, Anayasa, Seçim Yasası, Siyasal Partiler Yasası gibi çok önemli konularda gereğince ciddi çalışmalar yapılabilir mi?..

Bunca işi işlemi beş aya sığdırabilmek için, hiç değilse, seçim tarihinin şimdiden belirlenmesi gerekir. Fakat Sayın Başbakan ondan da kaçınıyor.

Nokta: Sizce Başbakan'ın bu tutumu özel bir siyasi hesaba mı dayanıyor?

Ecevit: Neden böyle davrandığına, böylesine bir kararsızlık ve istikrarsızlık ortamı yaratmakta ne yarar gördüğüne, akıl erdirebilmek çok zor. Ama "hesap adamı" diye bilindiğine göre, bir hesabı olsa gerek!.. Bu hesap, ortalığı bile bile karıştırmak da olabilir. "—Hayır, bir Başbakan'ın böylesine sorumsuzca bir niyeti olamaz!" diyenler belki çıkacaktır. Ama 23 Nisan günü "Hürriyet" gazetesinde yayınlanan söyleşisinde, Sayın Başbakan böyle bir niyeti bulunduğunu açıkça söylüyor: "Biraz meseleyi karıştırmakta fayda var" diyor.

Eğer Başbakan erken seçimi ciddi olarak düşünüyorsa, bunu neden istediğini de teşhise çalışmak gerekir. Normal olarak, bir başbakan, Meclis'de yeterli çoğunluğu yoksa veya dayandığı çoğunluk kendisi için sorun yaratacak kadar bölünmüş durumda ise, erken seçim düşünür. Oysa bunların ikisi de söz konusu değil. Şu sırada, 400 üyeli TBMM'de, Sayın Özal'ın partisinin 255 milletvekili var; grubu da bir dediğini iki etmiyor. Seçimden sonra ise partisinin bu kadar milletvekili olamıyacağını kendisi de biliyor. Geçenlerde yaptığı bir konuşmada, yeni seçimlerle ancak 227 milletvekilliği elde edebileceğini kendisi söyledi. O da kendi iyimser tahmini...

Bu durumda, erken seçim düşünmesinin tek bir nedeni olabilir: 1988'in, 1987'ye göre, gerek ekonomik bakımdan gerek dış ilişkiler bakımından, çok daha kötü olacağına, halkın geçim sıkıntısının büsbütün artacağına kanaat getirmiş bulunması...

Nokta: Sayın Başbakan, Anayasa'nın 175'inci maddesinin değiştirilmesini ve geçici dördüncü maddedeki yasakların kaldırılmasını, geçen hafta, yeniden, gündemin ön sırasına geçirdi. O arada konuyla ilgili yeni bazı önerilerde bulundu. DSP'nin bu konuda, SHP'den ve DYP'den farklı bir tutumu var. 175'inci maddenin değiştirilmesine onlar karşı çıkarken, DSP destek oluyor. Bu konudaki düşüncelerinizi açıklar mısınız?

Ecevit: Sayın Başbakan, Anayasa'nın 175'inci maddesini değiştirme düşüncesini ilk kez, geçen yaz gündeme getirmişti. Bütçe görüşmeleri sırasında yineledi. Şimdi de, daha kesin bir dille, yani tarih de belirterek, Mayıs'ta konunun Meclis'e gelebileceğini söyleyerek, vurguluyor.

Benim bu konudaki düşüncelerim, DSP'nin tutumuyla bir doğrultudadır.

DSP de ben de, öteden beri, 1982 Anayasası'nı, demokrasi önünde büyük bir engel olarak görüyoruz ve Anayasa'nın temelinden değişmesini istiyoruz.

Fakat bu Anayasa, dünyanın en "katı", yani değiştirilmesi en güç anayasalarından biri, belki de başlıcası...

Sayın Özal, 175'inci maddeye yeni bir biçim vererek Anayasa'yı yumuşatmak, yani Anayasa değişikliklerini kolaylaştırmak istiyor. Yani, su alan gemi batmadan, bir cankurtaran gemisine kapağı atabilme çabası...

Anayasa'da köklü değişiklikleri zorunlu görenlerin, bu isteği, ilke olarak desteklemeleri doğaldır.

Ancak Sayın Özal'ın öngördüğü değişiklik formülüne DSP'nin de benim de itirazlarımız ve karşı önerilerimiz var.

Nokta: İtirazlarınız hangi noktada toplanıyor?

Ecevit: Sayın Özal, Meclis, salt çoğunlukla (201 oyla) Anayasa değişikliğine karar verebilsin, fakat bu karar, ancak, referandumla halk tarafından onaylanırsa yürürlüğe girsin, istiyor. Oysa, yürürlükteki seçim sistemiyle, bir parti, yüzde 32 oyla, Meclis'te 227 üyelik elde edebilir. Bunu, öğünülecek bir şeymiş gibi, geçenlerde, Sayın Başbakan açıkladı. O demektir ki, yüzde 30 dolaylarında oyla, bir parti Meclis'te salt çoğunluğu sağlıyabilir. Bu durumda, seçmenin üçte birinden bile oy alamamış bir parti, Meclis'te anayasa değişikliği kararı

verebilecek demektir. Böyle bir şey, ulusal iradeyi hiçe saymak olur. Onun için, Sayın Özal, eğer Anayasa değişikliği kararı için Meclis'in salt çoğunluğunu yeterli görmekte direnecekse, seçim sisteminin adilleştirilmesini, yani barajların önemli ölçüde indirilmesini kabul etmek zorundadır.

Benim ve DSP'nin bu itirazlarımız üzerine, Sayın Başbakan, seçim sistemini değiştirmek yerine, Anayasa değişikliği için Meclis'te öngördüğü oy sayısını 201'den 225'e veya biraz daha yüksek bir sayıya yükseltmeye razı olmuş gibi... Yeterli olmamakla birlikte, bu, olumlu bir adım sayılabilir. Ancak seçim sisteminin adilleştirilmesi gereğini ortadan kaldırmaz.

Nokta: Referanduma ilişkin değerlendirmeniz nedir? Bu konuda önereceğiniz formüller olabilir mi?

Ecevit: Doğrudan referandumun, uygulamada, bazı zorlukları vardır. Örneğin, birbiriyle ilgisi bulunmayan birkaç maddenin birden değiştirilmesi söz konusu olduğunda, referandum, hele Türkiye gibi okur-yazar oranının çok düşük olduğu bir ülkede, büyük güçlüklerle karşılaşır. Onun için, demokratik ülkelerden bazılarında uygulanan dolaylı referandum yöntemleri üzerinde de durulmalıdır. Örneğin, bazı ülkelerde, parlamento (ama adaletli bir seçim sistemiyle oluşan bir parlamento), salt çoğunlukla, anayasa değişikliğini kararlaştırabiliyor; ancak, bu değişiklikler, seçimlerden sonra oluşacak yeni parlamento tarafından da salt çoğunlukla onaylanırsa, yürürlüğe girebiliyor. Yani, araya zamanında yapılacak veya erkene alınacak bir seçimin girmesi gerekiyor. Böylece, seçimler bir tür anayasa referandumuna dönüşmüş oluyor.

Anayasa değişikliği üzerinde partilerarası görüşmeler başlarsa, DSP, herhalde bu tür değişik referandum formüllerini de masaya getirecektir.

Anayasa, sendikaların, meslek kuruluşlarının, derneklerin ve benzeri toplumsal örgütlerin, siyasal faaliyette bulunamayacaklarını hükme bağlıyor. Siyasal konularda görüş açıklamaları da, uygulama da, ''siyasal faaliyet'' kapsamı içine alınıyor. Böyle olunca, bu gibi kuruluşların, Anayasa referandumu sırasında görüş açıklayabilmeleri çok zorlaşmaktadır. Onun için, eğer direkt referandumda, doğrudan referandumda, ısrar edilecekse, bu gibi kuruluşlara uygulanan ''siyasal faaliyet'' yasağı kaldırılmalıdır; veya, hiç değilse bu yasağın sınırları, demokrasiyle bağdaşabilecek biçimde tanımlanmalıdır.

Nokta: Bu Meclis'in oluşum şekli köklü değişikliklere başvurulması açısından engel oluşturabilir mi?

Ecevit: Bugünkü Meclis, Milli Güvenlik Konseyi'ne sınırsız veto yetkisi tanınan, o nedenle de demokratik olmayan, seçimlerle oluşmuştur. Onun için, bu Meclis, Anayasa'da, demokratik bir referandum için gerekli olanların dışında, köklü değişikliklere kalkışmamalı, kalıcı maddelere dokunmamalıdır.

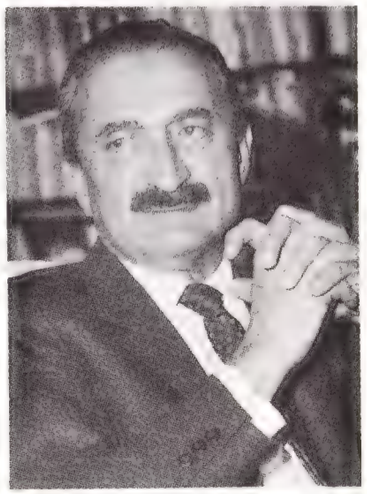

''SHP'nin, hem Anayasa'da köklü değişiklikler istermiş gibi görünüp, hem de Anayasa değişikliklerinin kolaylaştırılmasına ilke olarak karşı çıkması bence izahı olanaksız bir çelişkidir.''

Sayın Başbakan, bir ara, bu görüşe katılır gibi göründü. 175'inci madde değişirse, Anayasa'nın geçici dördüncü maddeden başka herhangi bir maddesi için, 1989'a kadar, değişiklik girişiminde bulunmayacağını taahhüt etti.

Ama şimdi, bu taahhüdünü unutarak milletvekili sayısını 400'den 450'ye çıkaracak bir değişiklik önerisini de gündeme getirmek istiyor.

Oysa, toplumsal örgütlere uygulanan özgürlük kısıntılarının kaldırılması ve ulusal iradeyi parlamentoya daha gerçekçi biçimde yansıtacak bir seçim sistemi getirilmesi yoluyla, Anayasa referandumunu demokratik koşullara bağlamak yerine, Anayasa'nın kalıcı maddelerinde sadece milletvekili sayısına ilişkin bir değişiklikle yetinilirse, dünya âleme gülünç düşeriz. Herkesin aklına,

—''Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın demokrasi açısından tek eksiği, milletvekili sayısının 400'le sınırlandırılması mı imiş?'' , sorusu gelir.

Milletveki sayısı 450'ye de 500'e de çıkabilir. Bu sorun değil. Ama, Anayasa'nın kalıcı maddeleri ele alınacaksa, herhalde bundan önce ele alınması gereken pek çok madde vardır.

Nokta: Geçici 4. madde ile 175. maddenin birlikte ele alınması konusundaki ısrarın sonuçları ne olabilir?

Ecevit: Anayasa'nın geçici dördüncü maddesiyle, yani kapatılan partilerin merkez yöneticilerine on yıllık yasak içeren maddeyle, 175'inci maddenin değiştirilmesini birbirine karıştırmak sakıncalıdır. Bu, gereksiz sürtüşmelere neden olur. Nitekim oluyor... Üstelik, geçici dördüncü maddenin referanduma sunulması, 1980 öncesini ve sonrasını kırıcı tartışmalara açar. Tartışmayı yasaklamaksa, referandumu, demokratik bir halk oylaması olmaktan çıkarır ve askeri yönetim döneminin Anayasa referandumu kadar gölgeli kılar.

Fakat bu konuda Sayın Başbakan'ın kararlı olduğu anlaşılıyor.

Öte yandan, DYP ile SHP de, 175'inci maddenin değiştirilmesine, yani Anayasa değişikliklerinin kolaylaştırılmasına, karşı çıkmakta kararlı görünüyorlar.

Bu karşılıklı direnişler, hem Anayasa değişikliğinin kolaylaştırılmasını, hem de yasakların kalkmasını engellemektedir.

Sayın Başbakan, geçen gün, ''175'inci maddenin değiştirilmesi noktasına gelmeyenler, geçici dördüncü maddenin (yani yasakların) kalkmasını istemiyorlar demektir'' dedi.

Sayın Başbakan'ın bu teşhisi, DYP ve SHP için ne kadar geçerlidir, onu bilemem.

Fakat Sayın Başbakan'ın sözleri, 175'inci maddenin değiştirilmesini kabul edenleri de, sırf, geçici dördüncü maddenin kaldırılması uğrunda buna razı oluyormuş gibi gösterebilir ki, bunu kabul edemem.

Ben, geçici dördüncü maddenin kaldırılıp kaldırılmamasıyla hiç ilgilenmiyorum. DSP'nin de ilgilenmesini doğru bulmuyorum ve istemiyorum.

Geçici dördüncü maddenin kaldırılması hiç söz konusu olmasa da, ben, demokratik kurallara bağlanması koşuluyla, 175'inci maddenin değiştirilmesini desteklerim. Hatta, geçici dördüncü maddenin kaldırılmasıyla bağlantılı olarak gündeme getirilmese, 175'inci maddenin değiştirilmesini daha rahatlıkla desteklerim. Çünkü, Anayasa değişikliklerinin kolaylaştırılmasına, üzerimdeki yasakların kaldırılması uğrunda razı oluyormuşum gibi görünmekten ve gösterilmekten, son derecede rahatsız oluyorum.

Kaldı ki, Sayın Özal'ın, bu iki maddeyi bir arada gündeme getirmesi, çok yakışıksız bir baskı veya pazarlık taktiği gibi görünmektedir. Özde zaten birbiriyle ilgisi bulunmayan 175'inci madde konusuyla, geçici dördüncü madde konusunu birbirinden tamamen ayırmak, böyle tatsız bir görüntünün silinmesi bakımından da yararlı olurdu.

Ama Sayın Başbakan, bu taktikten vazgeçmeyecek gibi görünüyor. O yüzden de her iki konu çıkmaza saplanıyor.

Kısacası, benim görüşüm şöyledir: Geçici dördüncü madde ister kaldırılır, ister kaldırılmaz. Ama genelde Anayasa değişikliklerinin kolaylaştırılmasından yanayım; yeter ki bu, demokratik, adaletli ve pratik bir yoldan sağlansın!

Öte yandan, şunu da belirteyim ki, SHP'nin, hem Anayasa'da köklü değişiklikler istermiş gibi görünüp, hem de Anayasa değişikliklerinin kolaylaştırılmasına ilke olarak karşı çıkması, bence izahı olanaksız bir çelişkidir. ●

İSTANBUL BELEDİYESİ / ANAP'TA SÜZER KAVGASI

Üzüm yemek mi, liberal dövmek mi?

İstanbul Belediyesi ANAP grubunda saflaşan liberal ve muhazafakâr kanat üyeleri Süzer Holding'in Küçükçekmece Gölü yakınlarındaki toplu konut projesini bahane ederek güçlerini ölçtüler.

ANAP grubundaki kavgayı öğrenen İstanbul Belediyesi'ndeki SHP'li üyeler kulaklarına inanamıyorlardı. ANAP grubundaki bazı üyeler birbirlerine ''çevreci'' ve hatta Avrupai adıyla ''yeşilci'' kesilmişlerdi.

Dalan'ın ''ben kararlarında etkili olmayayım, arkadaşlar ben gelene kadar projeyi inceleyip karara bağlasınlar'' diyerek, yurt dışına gittiği bir sırada İstanbul Belediyesi ANAP grubunda inanılmaz tartışmalar yaşanmıştı. Tartışma konusu ise Süzer Holding'in Küçükçekmece Gölü kıyılarına yakın bir yerde 40 bin konut inşası için hazırlattığı projeydi.

''Bu bölgenin imar durumu yok, Küçükçekmece Gölü'nü kirletecekler'' diye haykırıyordu bir meclis üyesi. Bir başkası ekliyordu: ''Yeşil alanlar bitti, sıra tarım alanlarına mı geldi?'' Öteden biri daha atılıyordu: ''Burada 100 bin kişinin yaşayacağı uydu kent kurulması planlanıyor. Hani bunun kanalizasyonu, hani altyapısı? Dalan'ın eski ortağına çıkar sağlamak için Küçükçekmece Gölü'nü feda edemeyiz.''

Tüm bu sözler ANAP'lılara aitti. Hem de ANAP'ın Keçeciler liderliğindeki muhafazakâr kanadını destekleyen üyelerine. Demekki ''bizim muhafazakâr yeşiller'' ile Avrupa'nın ''radikal yeşilleri'' sonunda çevre yeşilinde bir araya gelmişti. Hayret ki hayretti. Üstüne üstelik bu üyeler sayesinde Süzer Holding'in projesi 37'ye 36 oyla komisyona geri iade edilmişti. Liberal kanat üyeleri şaşkındı. Muhafazakârlar sağ gösterip sol köşeden bir gol atmışlardı. Dalan kaptan gelsin ve çaresine baksındı artık.

Niçin sevdiğim niçin? Peki ne olmuştu bu ANAP'lı üyelere? Radyasyon mu çarpmıştı da yeşilsever yani çevre yeşilini sever olmuşlardı. Daha düne kadar buldozerlere alkış tutan, ''yeşil-meşil anlamayız,

Küçükçekmece'de yapılacak 40 bin konutluk uydu kent

CAN SANİ NOKTA

kalkınma, nurlu ufuklar, büyük binalar'' diyen bu mutena üyeler neden birdenbire Küçükçekmece Gölü'nü kirlenmekten kurtarmaya kalkışmışlardı. İşte bu sorunun cevabı için başvurulan ANAP grubundaki Keçeciler'in''yakını'' hem de akrabası olan Muammer Köken, ''Konuyla ilgili konuşmayacağım, durumu incelerseniz konuyu aydınlığa çıkartır, kamuoyunu aydınlatırsınız'' diyordu. Benzeri ipucunu ise meclis üyesi olan ve Bakırköy Belediye Başkanı Naci Ekşi'ye yakınlığı ile tanınan Celal Demirölçen veriyordu. Projeye neden karşı çıktıklarını Demirölçen şöyle açıklıyordu: ''Açıklayamam. Biliyorsunuz bunlar politik dengeler, hassas meseleler, anlamanız gerekir.''

Damalı: ''Küçükçekmece'yi içme suyu için gözden çıkarttık''

Olan içme suyuna oldu. ANAP muhalefetinin projeye karşı çıkma nedenlerinden birisi olan ''100 bin kişinin yaşayacağı uydu kentin gölün sularını kirleteceği gerekçesi'' aslında ciddi bir sorundu. İstanbul'un içme suları ile ilgili olarak sinden sonra şu anda mevcut tuzlu sularının pompalanarak boşaltılması ve batıdaki Nakışdere ve kuzeydeki Sazlıdere suları ile doldurulması suretiyle en geç iki yıl içerisinde sağlanacaktır. 86 yılı faaliyet raporunda ise Küçükçekmece rezervuarının işletmeye giriş yılı 1989 yılı olarak belirtiliyordu. Ancak ne olmuşsa olmuş yıl 1987'ye gelindiğinde Küçükçekmece İstanbul'un tatlı su kaynakları arasından çıkarılıvermişti. İSKİ Genel Müdürü Atom Damalı, Küçükçekmece Gölü çevresinin, yerleşim alanları ile çevrili olduğunu ve bunun önünün alınmasına imkân olmadığını belirterek Küçükçekmece Gölü'nü tatlı su kaynakları arasından çıkarttıklarını açıklıyor ve ''Küçükçekmeceyi içme suyu için gözden çıkarttık'' diyordu. İSKİ Genel Müdürü ''bu kararın Süzer Holding'in yapacağı toplu konutlarla

Mustafa Süzer: ''Hangi işe el atsak Bedrettin Bey'le olan ortaklığımız ortaya sürülüyor''

Tartışmalı arsa

yıllarca önce bilimadamları tarafından hazırlanan DAMOC projesine göz atıldığında, Küçükçekmece suları İstanbul'un tatlı su kaynakları arasında gözüküyordu. Öte yandan İSKİ 85 yılı faaliyet raporlarında Küçükçekmece Gölü, İstanbul'un en önemli tatlı su kaynakları arasında sayılıyor ve raporda şu satırlara rastlanıyordu: ''Küçükçekmece Gölü'nün emniyetli verimi 85 milyon m³'tür. Gölün tatlılaştırılması, denizle bağlantısının kesilmekesin olarak ilgisi bulunmadığını'' da sözlerine ekliyordu.

Durum 1-1 oluyor. Bunlar olup biterken komisyona iade edilen proje yeniden düzenleniyor ve kanalizasyon ve su arıtma tesisleri ile ilgili yetersizlik gideriliyordu. Bu arada Dalan yurtdışından dönüyor ve ANAP grubundaki oylamada bu kez proje ittifakla geçiyordu. Proje bundan sonra belediye meclisine gidiyor, burada SHP'lilerle birlikte oy kullanan ANAP'lı Muammer Köken'e karşı yine galip geliyordu.

Fatih Belediye Başkanı Yetkin Gündüz, tartışmalı projeyi oldukça basite indirgeyerek son durumu şöyle anlatıyordu: ''Süzer projesi gruba ilk geldiğinde, 'kanalizasyonlar yetersiz, göl kirletilir' dedik. Daha sonra eksiklikler giderildi,biz de kabul ettik.'' Evet Süzer uydu kent projesi belediyeden sağ salim çıkmış ancak, Küçükçekmece Gölü de gözden çıkarılmıştı.

Projenin sahibi olan Mustafa Süzer'e göre ise göl çoktan elden gitmişti. Şöyle konuşuyordu Mustafa Süzer: ''Biliyorsunuz belediyenin de orada bir toplu konut alanı var. O projeye getirdikleri altyapı şartlarını bize getirmediler. Bu durumun düzeltilmesi için İSKİ'ye müracaat ettim. Eğer durumu düzeltmezlerse ISKİ'yi mahkemeye vereceğim.''

BATUHAN KIRAN/ NOKTA

ERZADE ERTEM/ NOKTA

Dalan: ''Politikacının arkadaşı, akrabası, ahbabı, yakını olmayacaksınız''

Aslında SHP'lilere göre de... Süzer projesinin komisyona geri iade edilmesini sağlayan ANAP'lı üyelerin kaygıları ne içme suyunun kirlenmesi, ne de ''Yeşili sevip çevreyi koruma''ydı. Çünkü gerçekten bir süre önce aynı Küçükçekmece Gölü'nün kıyılarına yakın bir yerde olimpiyat köyü kurulma projesi meclisten geçmişti. Hem de SHP'li üyelerin desteği ile. Avcılar eski Belediye Başkanı Hasan Öztekin,''Evet bu proje içinde altyapı ve imar durumu yoktu. Ama önemli olan ülkemizin yurtdışında prestij sahibi olması ve tanıtılmasıydı. Onun için olimpiyat köyü kurulma projesini onayladık'' diyordu.Üstelik SHP'liler Süzer projesine ''gölün kirlenmesi'' gerekçesiyle değil, tarım arazisinin şahıs yararına inşaata açıldığı için karşı çıkıyorlardı. Peki SHP'lilerin göl için değil de tarım arazisi olduğu için karşı çıktıkları konut projesine ANAP'ın bazı üyeleri niçin karşı çıkıyorlardı? Keçeciler'in yakını Muammer Köken'in ve Celal Demirölçen'in ''hassas politik dengeler'' diye söz ettiği olay aslında ANAP grubundaki muhafazakâr-liberal çekişmesiydi.

Bedrettin Dalan bir süre önce Keçeciler konusunda rest çektiğinde İstanbul Belediye Meclisi'nde de saflaşmalar kendini göstermiş ve İstanbul'daki liberal kanadın lideri olarak Dalan gösterilirken, Keçeciler kanadının liderleri arasında da ANAP İstanbul İl Başkanı Eymen Topbaş'ın ve Köken'in isimleri ortaya atılmıştı. Aslında durumun tamamen politik nedenlere dayandığını Köken ve Ölçen'in üstü kapalı itiraflarının yanı sıra, Süzer ve Dalan'ın ifadeleri de doğruluyordu.

Süzer şöyle diyordu: ''Dalan benim eski ortağımdı. Ama karşı çıkma nedeni tamamen düşmanlıktan kaynaklanıyor. Hangi işe elimizi atsak Bedrettin Bey'le aramızdaki ortaklık ortaya getirilip, engellemeyle karşılaşıyoruz. Yoksa yaptığımız her iş yasal.''

Dalan da ufak tefek çatlak sesler olduğunu kabul ettikten sonra şunları söylüyordu: ''Bu tip projeleri Anakent Belediyesi olarak destekliyoruz. Küçükçekmece kıyısında buna benzer iki proje daha var. Uydu kentler hem gecekondulaşmanın önüne geçiyor, hem imar durumu olmayan yerlerin düzenlenmesini getiriyor. Bu son olay Süzer'in şansızlığı. Politikacının arkadaşı, akrabası, ahbabı, yakını olmayacaksın. Bu olayı politik bir çekişme aracı haline getirdiler.''

Can SAN

'Bir Kürt sorunu var'

SHP MKYK üyesi Turgut Atalay'ın Siirt bölge toplantısında yaptığı konuşma günün konusu haline geliyordu. Bu konuşmanın ardından Turgut Atalay 'kesin ihraç' istemiyle tedbirli olarak Merkez Disiplin Kurulu'na sevk ediliyordu. Bu arada ise Turgut Atalay'ın bu konuşmasına tepkiler yağmaya başlıyordu. Atalay'ı telefonla arayarak olumsuz tepkilerini aktaran ve konuşmayı yerinde bulmadıklarını söyleyenlerin yanı sıra, yine telefonla haklı bulduklarını iletenler de oldukça yoğundu. Atalay Siirt'teki konuşmasını ve bunu izleyen olayları* Nokta'*ya anlattı.

Nokta: Tartışmaya konu olan Kürtçe meselerini nasıl dile getirdiniz?

Atalay: Bugün Türkiye'de her kesimden daha çok demokrasiyi özleyen, isteyen, ona ihtiyaç duyan kesim bizim Doğu'da yaşayan vatandaşlarımızdır. Doğu'da yaşayan insanlarımız T.C. vatandaşıdırlar. Vatandaşlıktan gelen görevlerini, askerlik, vergi gibi görevlerini yerine getirirken vatandaşlıktan doğan haklarını kullanmada sıkıntıyla karşılaşmaktadırlar. Bugünkü hükümet bu vatandaşlarımızın vatandaşlık haklarına tam olarak saygı göstermemektedir. Bugün T.C. vatandaşlarının belli bir bölümü kendi aralarında anlaşma dili olarak Kürtçe konuşmaktadırlar. Bu vatandaşlarımızın Kürtçe konuşmalarından dolayı hor görülmelerinin demokratlıkla, demokrasiyle ve insan haklarıyla bağdaşmaz, dedim. Ve şöyle devam ettim. Bakın, dedim, Türk hukuk mevzuatında yasaklanmış diller diye bir kavram vardır. Nereden gelmektedir bu? Hangi kanunun hangi maddesinde yasaklanmıştır? Ve bu diller hangileridir? Nerede tadat edilmiştir, öğrenmek istiyorum diye bir soru sordum. Ama bakın dedim, benim bildiğim bir yasa ve onun da bir maddesi var. O da Siyasi Partiler Kanunu. Bu kanunun bir maddesinde diyor ki, "siyasi partilerin tüzük ve programları yasaklanmış diller dışında başka yabancı dillere çevrilebilir" der. Yani Fransızcaya, Almancaya, İngilizceye çevrilebilir. Ancak yasaklanmış diller hariç. Peki, hangi diller bunlar? Yasaklamalarla bir yerlere varabilir miyiz? Bir başka konu Türkiye'de bulunan aileler ve Türkiye'de bulunan ana babalar doğan çocuklarına istedikleri ismi özgürce verememektedirler. Ve sonra şunu söyledim. Bu yasakçı tavır ve uygulamalarla bir yerlere varılamaz. Bu konuları konuşmaktan artık çekinmeyelim, korkmayalım.

Nokta: Basında yer alan haberlere göre Kürtçe konuşmak serbest bırakılsın, program İngilizceye, Almancaya, Fransızcaya çevriliyor da neden Kürtçeye çevrilmiyor demiştiniz?

Atalay: Ben demin neleri söylediğimi anlattım size. Eğer o söylediklerimden bunları çıkaramıyorsanız bu demektir ki ben bunları söylememişim.

Nokta: O zaman kopan fırtınanın kaynağı nedir?

SHP'li Atalay "Yasaklarla bir yere varılamaz"

ADEM ALTAN/ NOKTA

Atalay: Ben Türkiye'de T.C. vatandaşlarının belli bir bölümünün Kürtçe konuştuklarını söyledim, aralarında anlaşma dili olarak. Bu gerçeğin görmezlikten gelinmemesi gerektiğini anlatmaya çalıştım. Ve dolayısıyla sonuçta dedim ki bu insanlarımız Kürtçe konuşmalarından dolayı hor görülmektedirler. Bu hor görme olayı yanlıştır. Bu demokratlıkla, demokrasiyle ve insan haklarıyla bağdaşmaz dedim. Ha, bunun mefhumu muhalifinden ne çıkar? Onu konuşmamı dinleyenler yorumlarlar.

Nokta: Fakat bu konuşmanızın ardından olay, partiden ihraç istemiyle tedbirli olarak Merkez Disiplin Kurulu'na sevkedilmenize kadar geldi. Bu rahatsızlığın kaynağı ne?

Atalay: Şimdi tabii Genel Başkanla, konuşmamdan sonra bir kısım yörelerde karşılaştık ama basın toplantısındaki olaya kadar-ki orada bile ben alınmadım doğrusu-bana herhangi bir şey ima etmiş değildir.

Nokta: Konuşmanızı yaptıktan sonra Sayın İnönü'nün yaptığı basın toplantısına kadar geçen süre içindeki gelişmeler nelerdir?

Atalay: Ben konuşmamı yaptıktan sonra kürsüden inerken Sayın Genel Başkan hemen benim sol arkamda oturuyordu, Başkanlık Divanı'na dönerek Genel Başkanı kafamla selamlarken Sayın Genel Başkan'ın da gülerek baş işareti ile selamımı aldığını gördüm. Bu davranışı ben yorumlamam. Yani, bu acaba bir kutlama mıdır, başka bir şey midir, nezaketen yapılmış bir şey midir, bu konuda bir şey söyleyemem. Ama Sayın Genel Başkan yine de nezaketli bir insandır, öyle tanırım, öyle bilirim. Yerime oturduktan sonra da bir kısım arkadaşlarımın kutlamalarıyla karşılaştım. Toplantı kapatıldıktan sonra da Sayın Genel Başkanımla birlikte bazı yöneticiler il binasına gittik. Böyle bir ima almadım ben. Daha sonra ben kalacağımız otele gittim. Burada Cüneyt Canver arkadaşım benimle görüşmek istediğini söyledi. "Buyur" dedim. Cüneyt dedi ki, "Ben sizin konuşmanızdan dolayı çok tedirgin oldum. Hatta o sırada yerimden kalktım. Gazeteciler orada mı acaba, söyleyelim de yazmasınlar diye. Fakat baktım Ankara'dan gelen gazeteci arkadaşlar orada yok. Sizin bu konuşmanız tabii ki buradaki delegeleri memnun ediyor olabilir, ama Kurultay'da başka delegeler de var. Bundan tedirgin olabilirler. Bunu da bilmek lazım. Yaptığınız konuşma zaman ve yer itibariyle acaba uygun muydu diye düşünüyorum, pek doğru bulmadım" gibi sözler sarfetti. Bunun üzerine Cüneyt'e ben şunu söyledim: "Cüneytciğim, ben tedirgin değilim, çok rahatım. Çünkü ben inançlarım için politika yapan bir insanım. Yani bir kısım delegeler bundan memnun olur, bir kısım delegeler bundan tedirgin olur diye görüşlerimi saklamam, söylerim. Kurultay ve seçim zamanı geldiğinde eğer ben aday olmaya karar verirsem seçilirim veya seçilmem. Ben seçim hesabına göre burada konuşmadım" dedim. Ondan sonra Sayın Timisi'den duyduğum kadarıyla söylüyorum, Sayın Genel Başkan, Sayın Timisi ile konuşurken Siyasi Partiler Kanunu, Anayasa ve TCK'yı bulmalarını istemiş. Olayı müzakere etmek istediğini söylemiş, "bu suç mudur değil midir" diye, soru sormuş. Ve Mehmet Moğoltay-Ahmet Gülyüz Ketenci, Mustafa Timisi bu arkadaşlarımızın da katıldığı bir oturumda konuşulduğunu duydum.

"Kürtçe konuşanların hor görülmeleri demokrasiyle, insan haklarıyla bağdaşmaz..."

Nokta: Partiden kesin olarak ihraç edilirseniz, politikaya devam edecek misiniz? Bir başka partiye geçmeyi düşünür müsünüz?

Atalay: Sosyal demokrasiyi benimsememiş herhangi bir partide politikayı sürdürmem mümkün olmaz. Politikayı devam ettirmeme gelince elbette ki inançlarım uğruna nasıl politikaya atılmışsam, nasıl şimdiye kadar politika yapmışsam, bundan sonra da inançlarım uğruna politika yapmak istiyorum.

Nokta: Bu gelişmeler sonucunda partinizin tepkisini nasıl karşılıyorsunuz?

Atalay: SHP Genel Başkanı Sayın Erdal İnönü ve MKYK'nun benim konuşmama yönelik olarak ortaya koyduğu tepki açıktır. Bunun yorumunu sorarsanız kendimi çok zorlayarak şunu söyleyebilirim. SHP demokrat bir partidir, programında öyle yazılıdır, tüzüğünde öyle yazılıdır, şimdiye kadar hep demokrasiyi savunmuştur. Bundan sonra da demokrasiyi savunacağına inanmaktayım. SHP bunu tüm kadroları ile yapmaktadır ve yapacaktır. Genel başkanından en sade üyesine kadar... Ancak hayatın diğer kesimlerinde olduğu gibi siyasette de bazen bir kısım olaylar değişik yorumlanabilir. Bunun sonucunda da bir kısım tercihler içersinde bulunabilir. Türkiye'de şu anda geçerli olan yasaların tamamıyla demokratik hükümler içermediğini hep birlikte biliyoruz ve SHP'nin en yetkili ağızları da dahil olmak üzere devamlı şekilde söylüyoruz. Yani Türkiye'de bugün hâlâ Türk hukuk mevzuatına göre, yasalara göre bir kısım düşünceleri açıklamak, yayınlamak, bunun propagandasını yapmak suç oluşturmaktadır. Hatta öyle ki bu anlama gelebilecek açıklama ve davranışlar siyasi partilerin kapatılma sebebi bile olabilmektedir. Elbette ki ben bir MKYK üyesi olarak partinin kapatılmasına sebebiyet verecek bir açıklamayı yapmam, yapmadım.

Nokta: Düşüncelerinizi söylediğiniz için Merkez Disiplin Kurulu'na verildiniz. Bunun bir haksızlık olduğu görüşünde misiniz?

Atalay: Bu açıdan da aslında çok üzülüyorum. Yani partinin genel yararları açısından.

Nokta: Doğu'daki olayları nasıl değerlendiriyorsunuz? Bir Kürt sorunu var mıdır?

Atalay: Sorunları görmezlikten gelerek, gerçekleri kabul etmeyerek bir yere varamazsınız. Tıpta olduğu gibi nasıl doktor hastasına teşhis koyamadan tedavi edemez. Siyasette de bu böyledir. Ülkenin ve halkın içinde bulunduğu sorunları bilmek, tanımak lazım. Buradan hareketle elbette Türkiye'de bir Kürt sorunu vardır. Elbette Türkiye'de Kürtçe konuşan ama devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan T.C. vatandaşları vardır. Ve bu insanlar kendi aralarında rahatça konuşamamaktadırlar, bu dilden müzik dinleyememektedirler. Bunları yaptıkları zaman yargılamaya, sorgulamaya, kovuşturmaya tabi tutulmaktadırlar. Hatta çoğu zaman mahkûm olmaktadırlar●

Hıdır GÖKTAŞ

İŞKENCECİ KOMİSER

İşkenceli rüşvet...

36 kişiye işkence yaptığı iddiasıyla yargılanan Yozgat Emniyet Müdürlüğü Komiseri Mazhar Bulut, şimdi de işkence ile rüşvet topladığı iddiasıyla soruşturuluyor

Yozgat'ın Ortaoba Köyü muhtarının kapısı gece vakti vurulduğu an, alanında rakip tanımayacak bir trajikomik serüvenin başladığını kim bilebilirdi ki?

Yataktan fırlayarak dışarı çıkan muhtar Hasan Aslan, karşısında jandarmalar ile sivil polisleri görünce, bu apansız ziyaretin nedenini sordu ve "Sende tabanca varmış" yanıtını aldı. Oysa Aslan, 12 Eylül'den sonra kendine ve köyüne ait bütün silahları toplayıp teslim etmişti. Ama polisler kararlıydılar. Muhtar, Yozgat Emniyet Müdürlüğü Silah Kaçakçılığı Şubesi komiserlerinden Mazhar Bulut, polis memuru Osman Harman ve polislerin "yardımcısı" Dursun Kaya eşliğinde Yozgat'a getirildi.

"Ajan Dursun." Eskipazar Karakolu'na götürülen Aslan, üzerindeki eşyaları teslim ettikten sonra gözleri bağlanarak, bodrum katına indirildi. "Ayağımdan, erkeklik organımdan elektrik taktılar. Mazhar üzerime çıktı, 'Ulan çıkar silahı avradını ...tiğimin'. Efendim yok ki çıkarayım. Elini ayağını öpeyim,kitabını,Kuranını seversen. Bizi adamlıktan çıkardılar. 'Arkadaş ne isterseniz vereyim' dedim." Bazen polis giysileri içinde de görülen, aslında normal vatandaş ve gönüllü polis Çakır köyünden "Ajan Dursun" bu arada devreye giriyordu. Polislere kimin elinde ne kadar para olduğunun bilgilerini ulaştıran "Ajan Dursun"a göre, muhtar 1 milyon lira verirse komiser Mazhar onu bu beladan kurtaracaktı. "Dursun kardeşim etmen, ben bu parayı nereden bulacağım?" Hasan Aslan tekrar bodruma indirildi, yukarı çıktığında "ikna" edilmişti.

Muhtar Hasan Aslan noterden tasdikli "rüşvet senedi" ile

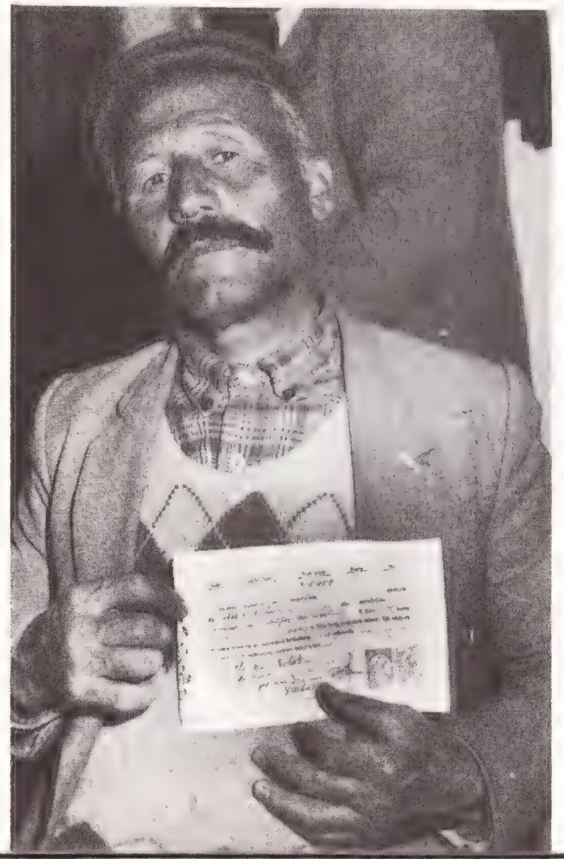

Silah bulunuyor. Yanında bankaya yatırmak üzere taşıdığı 255 bin lirayı vermeyi öneren muhtar ile komiser arasındaki "sıkı pazarlık" sonunda 500 bin lira ve "çürük" bir tabanca üzerinden anlaşmaya bağlandı. "Sen bir tabanca bul, biz tabancanı da kaybedeceğiz, seni de cezaevine sokmayacağız" diyordu komiser Mazhar Bulut.

Gördüğü ağır işkenceden kurtulmak için muhtar Aslan köye gittiklerinde silah bulmayı vaat etti. "Aslında tabanca bulacağım diye gelip kaçacağım." Perişan bir halde eve getirilen babalarını gören aile üyeleri ağlamaya başladılar. Muhtar "Kızım ağlamanın zamanı geçti, bana çürük çarık bir tabanca bulun." dediğinde, küçük kızının aklına evlerinden 3 kilometre uzakta kuzu otlatırken bulduğu silah geldi. Korkup atmıştı silahı acaba yerinde duruyor muydu? Muhtar ve ailesi 2 saat boyunca yerlerde sürünerek "silahı" aradılar, ancak boşunaydı. Bir de komiser Mazhar baksındı. "Mazhar Bey şöyle elini bir çaldı. 'Aha tabanca' dedi. Ben 2 saat aradım, öyle aradım ki benim aradığım yerlerden çıkardı tabancayı."

Aranan silah bulunmuştu. Şimdi de silahtan kurtulunmanın parası ödenecekti. Köylülerden yalvar yakar toplanan 600 bin liranın 500 bin lirası komiser Mazhar Bulut'a verildi. 100 bin lira da "Ajan Dursun"un hakkıydı.

Muhtar cezaevinde. Komiser Mazhar Bulut'un senaryosu harfiyen yerine getirilmişti ama muhtar Aslan çıkarıldığı mahkemede 1 yıl hapis cezasına çarptırılıyor ve cezaevine yollanıyordu. Muhtar Aslan aldatılmıştı, bunun üzerine komisere rüşvet verdiğini herkese anlatmaya başladı. Rüşvet dedikoduları Çekerek Cezaevi'nin duvarlarını aşınca komiser Mazhar Bulut cezaevine çağırıldı. Neydi bu ortalıkta dolaşan söylentilerin kaynağı? Komiser'e göre "Ajan Dursun Yayla'ya para yedirmişler, onun adını yaymışlardı." Muhtar bu sözler üzerine, "Benim paramı yiyen adam kendisini biliyor" imasında bulundu. Gördüğü işkenceler, yattığı hapis, bir de bunların üstüne para da kaptıran muhtar, 4,5 ay hapisten sonra tahliye olunca köye gelip 1 ay hasta yattı. Ciğerleri ezildiği için yemek yiyemiyor, nefes alamıyordu. Kendini iyi hissetmeye başladığı günlerde Yozgat'a gidip valinin huzuruna çıktı ve başından geçenleri anlattı.

Değişen roller: 3 gün sonra kapısı tekrar çalındı. Mazhar yine karşısındaydı. Fakat Mazhar görmeyeli epey değişmişti. Aslan'ın anlattıklarına göre olay bu andan itibaren yeni boyutlar kazanıyordu. "Muhtarının" boynuna sarılan komiserde üslup değişikliği de göze çarpıyordu: "Muhtarım elini ayağını öpeyim, fakülteye kadar okudum, müdürlüğü bekliyorum, çoluğumun çocuğumun ekmeğini kesme. Ben zaten

Hüseyin Türkmen, Çiseli Kuru ve Mehmet Kuru, komiser Bulut'un işkenceyle rüşvet aldığı köylülerden...

bu parayı verme taraftarıydım. Ama şikâyet etmeden önce gelseydin senin paranı verirdim. Etme." Muhtar Aslan önce kabul etmez göründü sonra da "Peki ver paramı" dedi. Mazhar bunu hiç beklemiyordu, muhtar acaba vade yapmaz mıydı? Örneğin 50 bin 50 bin gibi. "Sende para mı yok? 500 bin lira benden aldın en az 3 milyon lira da Mehmet Emmi'den, 300 bin lira da Yukarıoba muhtarından aldın diyorlar. Aldıkların en az 100 milyonu bulmazsa ben bileklerimi keserim. Elli elli ödeyeyim diye benle gırgır geçiyorsun" komiser Mazhar Bulut muhtarın ellerine sarıldı, "Ama Sayın Mazhar madem yalvarıyorsun sen de bir devlet amirisin, paramı ver o zaman" dedi muhtar en son. Ancak komiser Mazhar bu aralar ödeme güçlüğü içindeydi, "bono" verse olmaz mıydı? Muhtar alacağına binaen senet almayı kabul etti.

Ertesi gün Ortaoba Köyü Muhtarı Hasan Aslan, komiser Mazhar Bulut'a 'Aldığı Rüşvetin Belgesini Veren Adam' payesini vermek üzere Terminal Kahvesi'ne gitti. Kendisinden işkenceyle aldığı 500 bin liraya 10 bin lira da yol masraflarını ekleyen muhtar, 510 bin liralık senedi komiser Mazhar Bulut'a imzalattıktan sonra notere gidip senetten dört kopya daha çıkarttırdı. İki gün sonra komiseri makamından arayan muhtar, parayı hemen getirmezse icraya gideceğini söylüyordu.

Komiser Mazhar hemen geliyordu, ayrılmasındı muhtar. Polis memuru Osman Harman'la birlikte Çekerek Avcılar Kulübü'nde muhtarı karşılayan komiser tanıklar huzurunda 510 bin lirayı sayıp senedini aldı. Rahatlanıştı. Arabasına bindi Çekerek'ten biraz uzaklaşmışlardı ki, komiser senede dikkatlice baktığında arkasındaki noter damgasını gördü. Alelacele geri dönen komiser, muhtara yönelik "Yahu sen bunun fotokopisini mi aldın? sorusuna verilen "Bu sağlamlık için. Vermediğin taktirde evine arabana ihtiyati tedbir koyduracaktım. Bu budur başka birşey değil" yanıtıyla ikna oldu.

Savcıya suç duyurusu. Ortaoba Köyü Muhtarı Hasan Aslan'ın operasyonu tamamlanmıştı. Cumhuriyet Savcılığı'na bir dilekçe vererek olayı tüm detaylarıyla anlattı ve yanına da senedin noter tasdikli kopyasını ekledi. Komiser Mazhar Bulut ve polis memuru Osman Harman'ın cezalandırılmalarını talep eden muhtar Aslan, işkenceyle Ali Meşe'den 100 bin, Bektaş Şahin'den 150 bin, Ali Başol'dan 300 bin, Ahmet Kaya'dan 150 bin, Mehmet Acar'dan 200 bin, Hüseyin Türkmen'den 150 bin, Himmet Gülbeyaz'dan 300 bin, Çiseli Kuru'dan 250 bin ve Mehmet Kuru'dan 400 bin lira alındığını da aktarıyordu.

İçişleri Bakanlığı'ndan yollanan iki müfettiş de şikâyetçi 10 vatandaşın ifadelerine başvuruyordu. Polislerin teşhis edilmesini isteyen müfettişlere verilen ifadelerde Mazhar Bulut'un sadece para ile yetinmediği tavuk, koyun, inek ve hindilere de zaafı olduğu belirtiliyordu. Köylüler ayrıca devletin kendilerine tahsis ettiği ve köy sınırlarından dışarı çıkması yasak olan odunları da traktöre yükleyip komiserin evine taşımışlardı.

Yozgat Valisi Muhittin Keskin olayla ilgili olarak bilgisine başvuran **Nokta** muhabirine "Soruşturma sürüyor. Tahkikatın selameti açısından açığa alındı" diyordu.

İşin ilginç yanını, Yozgat Emniyet Müdürlüğü Silah Kaçakçılığı Şube Müdürlüğü'nde görev yapan Komiser Mazhar Bulut'un, şu an, aralarında eski CHP senatör adayı Şakir Keçeli ve 36 kişiye işkence yapmak suçundan Yozgat Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanıyor olması oluşturuyordu. Komiser Mazhar Bulut daha önce de aynı suçtan ötürü Ordu Aybastı'da ve Balıkesir'de de yargılanmıştı.

Nezih TAVLAŞ

"Hiç önemi yok abi"

Nokta muhabiri, köylülerden işkenceyle para toplayan Komiser Mazhar Bulut'u açığa alındıktan sonra Yozgat Emniyet Müdürlüğü'nde bulup konuştu.

Nokta: Ortaoba Köyü Muhtarı senin hakkında suç duyurusunda bulunmuş?

Bulut: Abi hep yalan, öyle bir şey olsa hiç olur mu ya? Hep iftira bunlar ya.

Nokta: Muhtarla konuştuk, senet işi ne oluyor?

Bulut: Senetle para almanın benle ilgisi yok abi. Ajan var benim, ajan onla ilgisi var. Benimle hiç ilgisi yok abi.

Nokta: Peki senedi niye verdin?

Bulut: Abi sen bilmezsin buradaki siyasi baskıyı.

Nokta: Yani siyasi baskı yüzünden mi verdin?

Bulut: Bilmiyorum abi, size bir şey diyemem. Buraya gelirsen anlatırım durumları yani hiç önemli değil abi.

Nokta: Sen daha önce Balıkesir, Ordu ve Yozgat'ta yargılanmıştın değil mi?

Bulut: Abi bunlar önemli değil, sen daha iyi biliyorsun niye soruyorsun ki bana.

Nokta: O senedi muhtara niye verdin?

Bulut: Abicim sen bilmiyorsun konuyu onun için hiç önemi yok abi. Haydi iyi günler abi.

Hayırlı 'Baba'lar

Tıp fakülteleri asistanlık sınavlarında bir şeyler dönüyor. Nisan ayında yapılacak sınavlara intern öğrencilerinin de katılacağı ilan edilmişti. Ama dava açılınca bu kez sınavlar Eylül ayına ertelendi. Binlerce doktoru perişan edecek uygulamanın birkaç profesörün intern çocukları için yapıldığı ileri sürülüyor

Kim ne derse desin ve sonuç ne olursa olsun tıp fakültelerinin 87 mezunları tıbbiye tarihinin belki de en şanslıları olacak. Neden olmasın. Bazı öğrenciler Meclis'e seslerini duyurabilmek için yollara dökülüp polis copu yemeyi göze alırken ve ardından da hiçbir şey yememek suretiyle kendilerini açlığa mahkûm ederken 87'nin internleri için yasalar, yönetmelikler çiğnenebiliyordu. Yukarlarda, önemli yerlerde birileri, onları koruyor ve kolluyordu.

Tıbbiyenin 87'lilerine yani intern denilen uygulamalı son sınıf öğrencilerine ilk sevinç çığlıkları attıran değişiklik, asistanlık sınavlarının ÖSYM'nin eline verilmesiydi. Öyle ya ÖSYM Başkanı Altan Günalp'ın oğlu Feza Günalp Hacettepe Tıp Fakültesi'nde intern öğrenciydi. Artık her an sürprizler olabilirdi.

Gerçekten de bir süre sonra Tıbbiyenin 87'lilerinin 68'lilere taş çıkartacak coşkulu tezahüratları amfileri kaplıyordu. Çünkü ÖSYM aldığı bir kararla, asistanlık sınavlarına artık intern öğrencilerinin de katılabileceğini müjdeliyordu. "En büyük Altan başka büyük yok" avazeleriyle amfiler inlerken, kimileri de gelip Feza'nın boynuna sarılıp öpüyor ve "Hayırlı baba dediğin seninki gibi olur, helal valla" diyorlardı.

Bu sınıf başka sınıf. Ama, öğrencilerin sevincini çok görüp bu "gidişe dur" demek isteyen bazı çıkarcılar da vardı ve nitekim onlar da derhal harekete geçmiş ve içlerinden biri ÖSYM'nin bu kararı hakkında dava açmıştı. Doktor M.H.A.'nın Danıştay'a açtığı davadan sonra Sağlık Bakanlığı da YÖK ilgililerini uyaran bir yazı gönderiyordu. Uyarıda "Kanunda sınava katılabilecek olanların Tıp fakültesi mezunu olması şart koşulurken siz bu sınava öğrencileri sokuyorsunuz" deniyordu. YÖK için bu kararın iptali farzdı artık.

Ama, hâlâ bir şeyler yapılabilirdi. Bu kadar intern öğrencisi Nisan'da sınava girmezse yıllardır bu

Prof. Mehmet Gonlübol

sınav için mecburi hizmetini yapan, askerliğini yapan, geceler gündüzler boyunca hazırlanan doktorlar kadroları dolduracak ve internler bu yıl belki de açıkta kalacaklardı. Olur muydu böyle bir şey? Olabilemezdi. Çünkü neden? Çünkü, o internler arasında memleketin en güzide evlatları vardı. Onlar heba edilemezdi. Mesela kimler kimler; Altan Günalp'in oğlu Feza, başka, ODTÜ Rektörü Prof. Mehmet Gönlübol'un oğlu Hacettepe Tıp'ta interndü. Hacettepe'nin ünlü prof'larından Ümit Saatçi'nin kızı Işık gene aynı sınıftaydı. Gene Hacettepe'nin Kulak-Burun-Boğaz Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Nazmi Hoşal'ın oğlu Şefik de bu sınıfa mensuptu. Ankara Tıp Genel Cerrahi Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Şadan Eraslan'ın oğlu Akın da Ankara Tıp'ta interndü. A.Ü. Tıp Fakültesi Radyoloji Anabilim Dalı Profesörü Hüseyin Sümer'in oğlu Haldun ve aynı fakültenin Nöroloji Profesörü İsmet Çağlar'ın oğlu Şükrü de keza intern öğrencilerdi. Liste uzayıp gidiyordu. Olmazdı, bu çocuklar bu yıl boşta kalma tehlikesine maruz bırakılamazlardı.

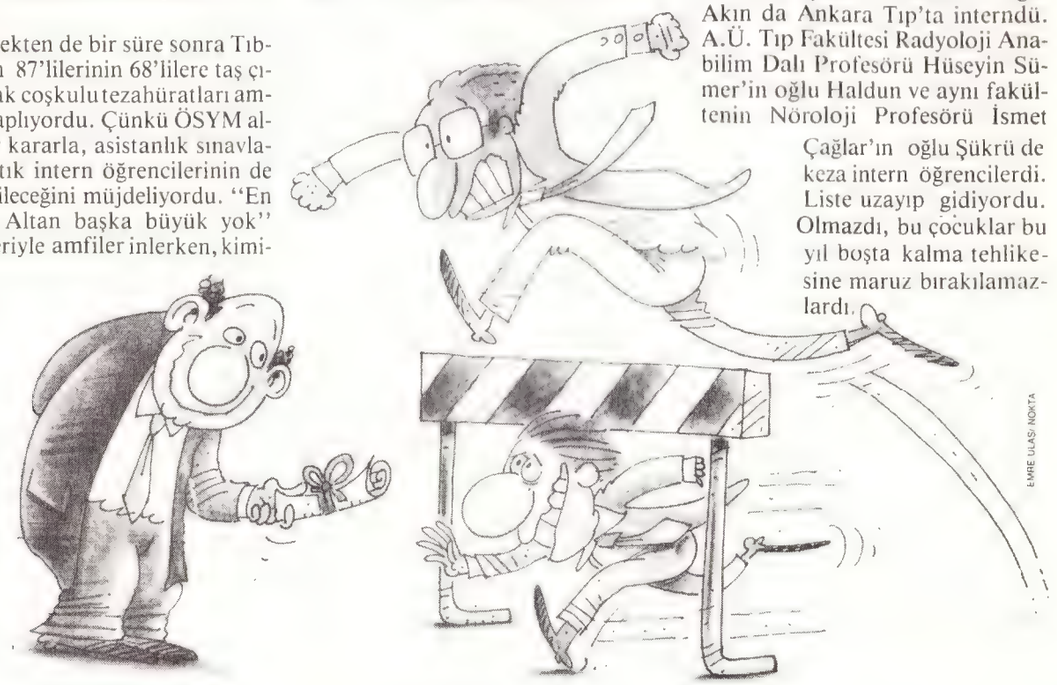

EMRE ULAŞ/ NOKTA

Prof. Altan Günalp

HÜSEYİN AKŞİT/ NOKTA

Ankara Tabip Odası Başkanı Dr. Selim Ölçer

ADEM ALTAN/ NOKTA

Derhal yeni bir karar alındı ve Nisan sınavları iptal edildi. Ardından da yeni sınav tarihi açıklandı 5-6 Eylül. YÖK Başkan Yardımcısı Kemal Karhan "niçin sorusunun" cevabını alenen şöyle veriyordu: "Yaz aylarında mezun olacak öğrenciler bu sınavdan yoksun kalacaktı. Bu dönemin mezun olmasını bekledik." Hem Nisan hem Eylül'de yapılacak iki sınav da Karhan'a göre riskliydi."O zaman Haziran'da mezun olacaklara kadro kalmazdı."

"Saygısız açıklama". Bu görüşe ilk tepki Ankara Tabip Odası Başkanı Selim Ölçer'den geliyordu. Ölçer:"Sınav'ın Eylül'den önce yapılması halinde, daha mezun olmamışlara kontenjan kalmayacağı gerekçesi saygısız bir açıklamadır. 2 2,5 yıldır bu sınava girmeyi bekleyenlerin gelecekleri bir kalemde silinirken, internlere bu denli özen gösterilmesini anlamak mümkün değildir " diyordu. Erkek doktorlar için en tipik sorun askerlikti. Örneğin Doktor S.C. sorunlarını şöyle özetliyordu: "Mezun olduktan sonra askerliğimi mecburi hizmet için 2 sene tecil ettirmiştim. Yeniden süreyi uzatmam mümkün değil. Sınav Nisan'da yapılsaydı buna gerek olmayacaktı ve askere gitmeden önce asistanlığa başlayabilecektim. Eylül'deki sınav sırasında ise ben asker olacağımdan giremeyeceğim.Ondan sonra da iki yıl içinde mesleki bilgilerim gerileyeceğinden yeni mezunlarla birlikte gireceğim sınavda şansım kalmayacak."

Ankara Tabip Odası bu işle uğraşmaya kararlıydı. Öteki doktorların bir kısmı ise işi şairliğe dökmüştü bile.

"Şu Altan Günalp profesörü ki bi mislü bahadır

Yek mahdumuna cümle doktor taifesi fedadır"

Dizelerini okuyan Doktor V.Ç, "Zaten ne demişler Tıpfakültelerinden arada sırada doktor çıkar. YÖK bir taraftan, ÖSYM bir taraftan, devam etsinler bakalım. Bu gidişle hiç doktor çıkmayacak, tümden şair kesilecek Tıbbiye milleti" diyordu●

Sevkuthan NEVSUHAN

"Haziran mezunlarına kadro kalmazdı"

YÖK Başkan Yardımcısı Kemal Karhan asistanlık sınavlarının Nisan ayından Eylül'e alınmasına ilişkin olarak **Nokta***'nın sorularını cevapladı.*

Nokta: Kanunda asistanlık sınavına sadece tıp fakültelerinden mezun olanların girebileceği belirtilirken Nisan imtihanına internlerin de girmesi kararını aldınız?

Karhan: Biz sadece bu sınava doktorları alsaydık, internler Haziran ayında mezun olacak, onların da girebilme şansı olan kadroya onları alamamış olacaktık, mezun olduklarında kadrosuz kalacaklardı. Temmuz ayına kadar mezun olanları da kapsayabilmesi için internler de sınav kapsamına alındı. Bunun doğru olacağı inancındaydık. Ama Sağlık Bakanlığı bize bir yazı yazdı. Dedi ki siz bu sınava intern durumundakileri de sokuyorsunuz, halbuki tayin edilebilmesi için kanunda Tıp fakültesi mezunu olması şartı var... Biz Sağlık Bakanlığına karşı istediğimizi savunabilecek durumdaydık. Ancak tüzüğün yürütücüsü Sağlık Bakanlığı olduğu için kararımızı değiştirdik ve sınavı da 5-6 Eylül'e erteledik.

Nokta: Niçin?

Karhan: Şundan... Nisan'da da sınavı yapmak imkânı vardı. Ama yaz aylarında mezun olacak öğrenciler bu sınavdan yoksun kalacaktı. Bu dönemin mezun olmasını bekledik.

Nokta: Mecburi hizmetini yapmış eski mezunların iki yıl ya da daha fazla bir süre sonra sınavlara girmek gibi bir şanssızlıkları var.

Karhan: Bu bilgilerden uzak kalmış bu insanlar... Bu bir konu ve üzerine eğilinmesi gerekir. Tabii... Bunların tedbirleri düşünülebilir... Onlara kontenjan ayrılabilir... Çünkü onlar da nihayet kendi iradeleriyle gitmiş değiller ki kanunlar zorlamış... Onlara bir süre tanınabilir, daha iyi hazırlanma imkânı yaratılabilir...

Nokta: 84 mezunları Nisan'da sınav yapılsaydı, askere gitmeden sınava girebileceklerdi. Eylül sınavına giremeyecekler.

Karhan: İlk bizim düşündüğümüz gibi internler de sınava alınıp sınav yapılsaydı Nisan'da bu tür sorunlar olmayacaktı.

Nokta: Nisan'da sınav yapılıp ardından Eylül'de de sınav yapılamaz mıydı?

Karhan: O zaman Haziran'da mezun olacaklara kadro kalmazdı...

FOTOĞRAF/ NERMİ ERDUR

Limuzin bir Cadillac kiralayarak İstanbul yollarını arşınlayan Kadınca muhabirleri keyifli bir gün geçirdiler, trafik yasaklarını "deldiler"

YAŞAM / ÖZEL ARABA ÖZEL İLGİ

Ye Limuzinim ye!

Bir trafik polisine gıcık mı kapıyorsunuz? Ya da önünden geçip geçip general edalı bir kapıcının küçümseyici bakışları yüzünden girip içerisini gezemediğiniz bir büyük otel mi var? İnanılmaz bir saygı mı görmeyi özlediniz? O halde buyrun Limuzin'e.

Prensip sahibi bir polisti o. "Görev"di "yalvar yakar"dı "geç kalmak"tı filan dinlemez ve o kavşaktan sola dönüşü kendi istediği zamanlarda kapatıp arabaları 6 kilometre ötedeki kavşağa gönderirdi. Ama bu kez durum, pardon araba farklıydı.

Şimdi şu karşıdan ters yola geçmek için sinyal veren simsiyah Silverhawk Limousine Cadillac'ın içindekiler acaba kimdi? Yol vermese sürülür müydü? "Bu arabanın içindekiler alelade insanlar olamazdı." O halde, düdüğü fırt fırt öttürmek ve bütün trafiği durdurup Limuzin'in ters yola girmesine yardım etmek gerekirdi. Ve öyle de oldu.

Kadınca dergisinin iki muhabiri Seda Güler ve Nurcan Çakıroğlu, artık sağda solda 8'er metrelik Cadillac'lar filan görmeye başlayınca bu acayip yaratıkların aslında kiralanabildiklerini de öğrenmişlerdi. İnter Limuzin servisine telefon edip, iki dil bilen şoförüyle en az dört saat olmak üzere saati elli dolardan kiralanan arabalardan birini "ayaklarına" getirdiklerinde geriye sadece çalım ata ata arabaya kurulmak kalmıştı.

Şoförün kapıyı kapatmasından sonra ise İstanbul'un tüm kapıları ve yolları ardına kadar açılacaktı. İki Kadınca muhabirine, daha doğrusu Limuzin'e.

Polis marifetiyle... İlk açılan yol Levent'teki o ters yoldu ve her gün arabalara dönüş vermeyip 6 kilometre öteye gönderen trafik polisi bu kez tüm arabaları durdurup Limuzin'e yol veriyordu hem de ters yoldan. Ah bir de içindekilerin her gün terslediği muhabirler olduğunu bilseydi ne olurdu kim bilir?Bizimkiler ilk başarının zafer sarhoşluğu içinde kendilerini artık "uçan halı"da zannetmeye başlamışlardı. Ve o kapıcıdan da intikam almak için ünlü bir otelin önüne çektiriyorlardı ürkütücü Limuzin'i. Burada da olağanüstü otel güvenlik önlemlerinden tutun da yerlere eğilmelere kadar "komplekslerini" tatmin edecek eylemler yaratmayı başarmışlar ve bununla da yetinmeyen hınzırlar bir de halkın ilgisini denemeye karar vermişlerdi. Ve evet Osmanbey'de birdenbire tevatürler dolaşmaya başlamıştı. "Kim gelmiş başbakan mı? Yok canım diplomatlar. Hadi ordan bunlar Araptır belki de " gibi lafların arasında arabadan pardon araba denir mi Limuzin'den inip dükkâna girdiklerinde ise izdihamdan camlar kırılacaktı nerdeyse. Bu arada altüst olan trafik de kimsenin umurunda değildi ve park yapılamayan o caddede o koca Limuzin park yapıyordu. Hem de polis yardımıyla diğer arabalar ötelere berilere ışınlanarak.

Park etmek hiçbir yerde sorun olmuyordu. Limuzin'i gören polis önceliği trafiğin akışına değil bu ihtişamlı arabanın rahat seyrüseferine veriyor ve üstüne çekidüzen vermeyi de ihmal etmiyordu. Aslında Limuzin herkesin üzerinde bir hayranlık ve saygı uyandırıyordu ve o zaman yasak filan kalmıyordu.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

Cezaevleri raporu

Türkiye'deki cezaevlerindeki uygulamalar hakkında bir rapor hazırlayan dernek, Birleşmiş Milletler'in getirdiği "asgari" kuralların bile bugün için düş olduğunu belirtti

Birbirinden güzel, besleyici, leziz yemeklerin sunulduğu, sıcak sulu rahat banyolu, canı çekenin günde bir saat becerebildiği sporu yaptığı, isteyenin kütüphaneye çekilip merak ettiği konuyu araştırabileceği, tüm iletişim araçlarının yaygın bir şekilde izlendiği, sıkça düzenlenen konferans ve seminerlerin herkesin ilgi ve bilgisine sunulduğu bir cezaevi... Düş gibi... Belki, "gibi"si de fazla: Yalnızca bir düş bu, yaşanan gerçekle karşılaştırıldığında.

İşte bu düşü gerçekleştirmek için kolları sıvayan İnsan Hakları Derneği, kamuoyuna duyurmak ve Adalet Bakanlığı'na sunulmak üzere Türkiye'deki cezaevlerindeki uygulamalar konusunda bir rapor hazırladı. Dernek genel başkanı avukat Nevzat Helvacı, raporda Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan ve kabul edilen "Tutuklulara ve hükümlülere karşı uyulması gerekli asgari standart kurallar"ı ele aldıklarını ve bu kurallar ile Türkiye'deki uygulamaları karşılaştırdıklarını açıkladı.

Lağım suyunda banyo. Helvacı, söz konusu raporu hazırlarken pek çok cezaevine ilişkin bilgi ve belgeyi derlediklerini söylüyor ve bugün yaşananlara ilişkin çarpıcı örnekler veriyordu. Kimi cezaevlerinde tutuklu ve hükümlüler, bir yıl boyunca topu topu üç kez banyo yapabiliyor, kimilerinde ise banyo, dayak ve lağım suyuna sokulup çıkarılmak anlamına geliyordu. İş beslenmeye gelince, Helvacı daha da karamsar bir tablo çiziyordu: Bir tutuklunun günlük iaşe bedeli 325 liraydı ve bu paranın "5" lirası da 1987 zammı olarak eklenmişti... "Bir tutuklunun bu kadar komik bir para ile nasıl beslenebileceğini varın siz düşünün" diye ekliyordu avukat Helvacı. Cezaevlerine özgü "ekstra cezalandırma"lar ise daha da insanlıkdışıydı dernek başkanının örneklerinde: Mahkûmlar "suçlu" bulundukları zaman ıslak ve karanlık hücrelere kapatılıyorlar, yetmezse falaka ve coptan geçiriliyorlardı. Nevzat Helvacı, "Mamak Cezaevi müdürlerinden birisi mahkemede 'tanık' sıfatı ile verdiği bir ifadesinde cezaevine yeni getirilen kişilerin coplanması için emir verdiğini açıkça söyleyebilmiş ve bu kişi hakkında soruşturma bile açılmamıştır" diyordu. Düş ve gerçek arasındaki çarpıcı farkların saymakla bitmeyeceğini belirten Helvacı raporlarında belirledikleri kuralların da Birleşmiş Milletler'in saptadığı "asgari" kurallar olduğunu, Batı ülkeleri cezaevlerindeki koşulların bu durumun çok daha ilerisinde olduğunu vurguluyordu ●

Tıklımtıkış ranzalar topluluğu: Bu görüntü bir gün değişecek mi?

Nasıl bir cezaevi?

İnsan Hakları Derneği'nin 55 maddelik "asgari standart kurallar"ından bir bölümünü Nevzat Helvacı şöyle açıkladı:

• Tutuklu ve hükümlülere iklim koşullarına uygun sıcaklıkta, iklime ve coğrafi bölgeye göre genel sağlık kurallarına uygun sıcaklıkta banyo ve duş yapma imkânını verecek tesisler sağlanmalıdır.

• Her tutukluya ve hükümlüye sağlıklı ve güçlü kalabilmesi için yeterli besin değeri bulunan ve iyi hazırlanmış yiyecek sağlanmalıdır. Yemeğin servisine özen gösterilmelidir.

• Açık havada çalışma durumunda olmayan her tutukluya hava uygun olduğunda günde en az bir saat uygun idman yapma olanağı sağlanmalıdır.

• Her kurumda biraz da psikiyatri bilgisi olan, en az bir tane kalifiye sağlık görevlisi bulunan revir bulunmalıdır.

• Kadın tutukevlerinde doğum öncesi ve sonrası bakım ve tedavi için gerekli her türlü hizmet sağlanmalıdır. Eğer süt çocukları anaları ile birlikte tutukevinde kalıyorlarsa nitelikli personelin bulunduğu bir bakımevi olmalı ve bebekler anne bakımının dışında burada bulundurulmalıdır.

• Hiçbir tutuklu, kurumun hizmetinde, disiplini sağlayıcı bir görevde kullanılmamalıdır.

• Bedensel cezalandırma, karanlık bir hücreye hapsederek cezalandırma ve bütün bu zalimce, insanlıkdışı ya da onur kırıcı cezalar disiplin cezası olarak yasaklanmalıdır.

• Tutuklu ve hükümlüler düzenli olarak önemli sorun ve haberlerden, gazete, dergi ve özel yayınları izleyerek, radyo dinleyerek ya da konferanslar yoluyla bilgi edinebileceklerdir.

• Her kurumda bir kütüphane bulunacak ve tutuklu ve hükümlüler buradan yararlanma konusunda teşvik edilecektir.

BİR HAZIRLIK

Ünlü "vuslat" sonbahara

Erken seçim "sinyalleri" gide-rek artıyor... "Meclis'i yazın toplantıya çağırabiliriz" diyerek erken seçimin ilk adımını atan Özal, önümüzdeki mayıs ayında da siyasi yasakların kaldırılabileceğini hissettiriyor. Milletvekili sayısının 400'den 450'ye çıkarılabilmesini de mümkün gören Başbakan, erken seçimi kasım ayında gerçekleştirmeyi planlıyor. Seçim "sath-ı mailinde" öngörülen icraat programı ise, Yassıada kararlarının gözden geçirilerek Menderes-Zorlu ve Polatkan'ın "iade-i itibarı" ve söz konusu kişilerin cenazelerinin Eyüpsultan'a nakli yoluyla prim toplamak, tapu tahsis belgeleri, Fatih Köprüsü ve AET'ye başvuru gibi icraatın hatırlatılması ve çeşitli fonlarda toplanan 44 milyar liralık kaynak...

Özal'dan seçim-şov

Bu arada, mayıs ayı yaklaşırken Hazine'nin hâlâ mart ayı enflasyon oranını açıklamamış olması da ilgiyle izleniyor. Enflasyonun daha fazla "suyu çıkmadan" erken seçime gitmek iktidar için galiba en çıkar yol... Daha da ağır geçecek bir 1988 yılı "her şeyi değiştirebilir"...

BİR PORTRE

Prof. Hüseyin Hatemi

Cumhuriyet gazetesi, ülkemizin önde gelen aydınlarını bağrında toplayan ve özellikle 12 Eylül dönemine düşünce düzeyinde damgasını vuran Aydınlar Ocağı'nı ve grubun ünlü "Türk-İslam Sentezi" önerisini tartışma konusu yapınca, en ilginç yorum Prof. Hatemi'den geldi... Hatemi, sentezin gerçek formülünü şöyle özetliyordu: "Teksas medeniyetindenim. Bununla çakışmadığı ölçüde Türk ırkçısıyım. Önceki iki ilke ile çakışmadığı ve Beyaz Saray'dan izin verildiği ölçüde, petrolden kazandığı doların bize akması şartıyla İslam adalet ilkesi yerine, çıkar ilkesini geçirmiş İslam ülkeleri ile işbirliğine hazırım"...

ERZADE ERTEM/ NOKTA

Aydınlar Ocağı'na yakın çevreler, özellikle gazeteci-yazar Ergun Göze ise, Hatemi'yi "Marksist ağızları yapmakla" ve "İran yanlısı", daha doğrusu "Şah İsmail'ci" olmakla suçladılar.

Prof. Hatemi 49 yaşında. "Aşırı sağcı" olduğu gerekçesiyle 1402 sayılı yasa kurbanı olup üniversiteden uzaklaştırılmıştı. İslam felsefesi uzmanı olmakla birlikte, Hatemi aslında bir hukukçu...

"Milliyetçi" selefe "islamcı" halef

BİR KURULTAY

"Başka davalardan bize döneni vurmayın!"

MÇP'nin ilk olağanüstü büyük kongresi yapıldı. Eski MSP'li Abdülkerim Doğru genel başkan seçildi. Eski başkan Ali Koç ile Türkeş'in oğlu Yıldırım Tuğrul da üye sayısı 99 olan MKYK'ye girdiler... "Başbuğ Türkeş" sloganlarının atıldığı kongreden sonra Genel Başkan Doğru, veciz demeçler verdi: "Dokuz ışık, kıymetli bir vatan evladının eseridir" ve "Batı'nın tuzağı AET'yi Allah'ın planı bozacaktır" diyen Doğru, MÇP'nin RP ile birleşmesi için de adımlar atıyor...

BASINDAN YORUMLAR

Geriden Avrupalı

İngiltere ve Fransa ile 1854'te birlik olup da Rusları yendiğimizde, müttefiklerimiz Avrupa kamu hukukundan bizi de yararlandıracaklarını söylemişler. Ali Paşa önderliğindeki Babıali mitinglerinde bayram sevinci yaşanmış: "Artık Avrupalı olduk" diye...

Yüz küsur yıl sonra, Ortak Pazar'la Ankara Anlaşması'nı imzaladığımız 12 Eylül 1963 tarihli gazetelerimizin başlıkları da aynı:

—"Artık Avrupalı olduk."

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Dönem Başkanlığı sıramız geldiğinde, gazetelerimiz daha da hızlı davranmışlar, "Avrupa'ya başkan olduk" manşetleriyle yayımlanmışlardı.

İki yüz yıldır kovalıyoruz şu Avrupa trenini... Kovalıyoruz da, Ali Paşa'dan Ali Bozer'e değin yerimizde pek bir değişiklik yok: İkinci sınıf bekleme salonu.(...)

Düşüncelerinden dolayı fişlenip yurtdışına çıkışları gerekçesiz olarak yasaklanan aydın sorunu, bugün Sovyetler Birliği'nde bile sorun olmaktan çıkarken, serbest dolaşım kozu ile Avrupa masasında oyun açanlara sormazlar mı:

—"Yahu, Aksaray'dan Beyazıt'a kadar serbest dolaşamayan üniversite gençliğinle, parlamento önünde elli metre serbestçe adım atamayan işçi örgütünle, pasaport alıp sınırından dışarı çıkamayan 370 binlik aydın ordunla sen hangi serbest dolaşımdan söz ediyorsun?"

Örsan Öymen, 18 Nisan Milliyet

KISA... KISA...

● **Uluslararası silah kaçakcısı Hasan Conkara, Bulgar Gizli Servisi DS'nin Cumhurbaşkanı Evren'e, "Enver Sedat tipi" gibi bir suikast planı hazırlamış olduğunu söyledi.**

● **Eski HP'li bağımsız milletvekili Bilal Şişman, tren kompartmanlarının haremlik ve selamlık bölümleri olarak ayrılmasını istedi. Buna şimdilik Türkân Arıkan'dan başka karşı çıkan olmadı.**

● **SHP parti programı ve tüzüğünün Kürtçe'ye çevrilip dağıtılmasını isteyen MKYK üyesi Turgut Atalay parti disiplin kuruluna verildi. Atalay pişman olmadığını belirtti.**

● **Adalet Bakanlığı, 23 Nisan bayramında sivil cezaevlerinde açık görüşmeye izin vermeyince, binlerce tutuklu ve hükümlü yakını kapıdan döndü. Görüşmecilere bazı cezaevi görevlilerinin de son derece kaba davrandığı öğrenildi.**

HAFTANIN İNCİLERİ

"Semra Hanım'ın puro ve içki içmesini memleket için faydalı buluyorum."
Can Pulak
Başbakanlık
Basın Danışmanı

"Türk çayı radyasyonludur diyenler vatan hainidir."
Ali Paşa Aksu
Türkiye Kahveciler Federasyonu Başkanı

BİR FOTOĞRAF

Gençlik eylemleri geçtiğimiz hafta da sürdü. Öğrenci dernekleriyle ilgili yasa tasarısının geri çekilmesi amacıyla başlatılan eylemlerde gözaltına alınanların serbest bırakılması için öğrenciler bazı illerimizde açlık grevine başladılar. Ankara'da bazı doktor, avukat, gazeteci ve eski milletvekilleri de öğrencileri desteklemek amacıyla açlık grevi yapıyorlar. Bu arada gözaltına alınan öğrenciler, üniversite seçme sınavının birinci basamağına polis gözetiminde katılabildiler... Bu arada bazı türbanlı öğrencilerin aynı sınavdan geri çevrilmesi yeniden türban tartışmasını gündeme getirdi..

BATUHAN KIRANI/ NOKTA

Bu kadarına şükredin

Gençler, bugün belki, kantarın topunu biraz kaçırdılar... Ama, nasıl kaçırmasınlar...

Genç dediğiniz, güne başlarken, gazeteyle ilk haberi alıyor...Bu; ya bir vurgundur ya da soygun... Derken, sosyete edebiyatının baş kahramanlarından, ağız sulandıran öyküler... Sonra bir eli yağda, bir eli balda eroin kaçakçısının tepeden bakışı... Bırakınız politika zenginini, en sünepe belediye başkanının bile şipşak iş bitirişi...

Daha geçen haftaydı, aktüalite mostrası, Eminönü'ndeki hazretin marifetlerini sergiliyordu... Hafta biterken, ar ve hayâ ilkesi, teyellerinden bir dikiş daha attı... Gözler, artık, Şişli'deki aile şirketinin becerisi için, faltaşına dönmüştür...

Bunları görüyoruz, duyuyoruz, yazıyoruz da bir şey mi oluyor?

Şu, Ankara'dan Istanbul'a, Eminönü kabadayısının sözde bohçasını dürmeye gelen Tahkikat Heyeti'nin ettiği lafı dinleyiniz: "Konu da, çok abartıldı."

Çetin Emeç, 20 Nisan Hürriyet

Alfonsin, darbe girişimini kendi inisiyatifiyle önleyerek, büyük prestij kazandı

ARJANTİN / ORDUDA İSYAN

Darbe önlendi ama...

Devlet Başkanı Alfonsin'in ordudaki isyanı kendi inisiyatifiyle bastırmayı başarması, kaybetmekte olduğu prestijini kendisine yeniden kazandırdı ama orduya verilen tavizler, Kilisenin tutuculukta ısrar etmesi ve Peronist muhalefet, Alfonsin'in işinin bundan sonra da pek kolay olmadığını gösteriyor.

Daha birkaç hafta öncesine kadar, hemen hemen bütün siyasi yorumcular, Arjantin Devlet Başkanı Raul Alfonsin'in ülkedeki prestijini yavaş yavaş yitirdiği konusunda hemfikirdiler. Genç demokrasinin lideri, binlerce kişinin ortadan kaybolduğu cunta döneminde, adı insan hakları ihlallerine karışan subayların yargılanması konusunda, ne orduya ne de sol kesime yaranabilmişti. Alfonsin, cunta dönemine ilişkin yeni dava açılmaması konusunda meclise önerge verdiğinde, sosyalistlerin büyük tepkisine neden oluyor, işkenceci subayların sanık sandalyesine oturması ise, orduyu çileden çıkartıyordu. Öte yandan, ülkede tutuculuğun sembolü haline gelmiş olan Kilise, Devlet Başkanının reform çabalarını köstekliyor, Arjantin'in ekonomik durumunu bir türlü düzeltememesi ise, geniş halk yığınlarının hoşnutsuzluğunu artırıyordu. Alfonsin iyiden iyiye gözden düşmeye başlamıştı...

Alfonsin eskisi gibi. Ama geçtiğimiz pazartesi günü, Alfonsin yine o eski Alfonsin olmuştu. Başkent Buenos Aires'e, kendisini bekleyen 400 bin kişilik kalabalığın önüne, muzaffer bir komutan edasıyla çıkıyor ve "evde düzenin devam ettiğini söylüyordu." Seçimle işbaşına gelen bir liderden beklenen en büyük misyonu yerine getirmiş, ülkesini, darbeci askerlerin eline bırakmamak için, isyanın başladığı kışlaya bizzat giderek, onları ikna etmeyi başarmıştı. Hayata, Arjantin Ordusu'nda çiçeği burnunda bir teğmen olarak atılan Devlet Başkanını, on yıllarca önce ordudan ayrılarak çıkardığı üniformasıyla beraber militarizmle bütün köprüleri attığını bir kez daha bütün ülkeye gösteriyordu. Ama Alfonsin'e tek başına isyanı bastırma cesaretini veren, şüphesiz, yıllarca askeri diktatörlük altında yaşamış olan Arjantinlilerin darbe girişimini öğrenir öğrenmez gösterdikleri tepki olmuştu. Futbol hakemleri derneği dahil olmak üzere, ülkede faaliyet gösteren, siyasi olsun ya da olmasın, hemen hemen bütün dernekler, darbe girişimini öğrenir öğrenmez, demokrasiye bağlı olduklarını açıklıyorlar; ayrıca hükümet, bütün radyo ve televizyon kanallarından, halka, darbeye karşı, kentlerin belli merkezlerinde gösteri yapma çağrısında bulunuyor, kamu araçları halkın gösteri yerlerine gidebilmeleri için ücretsiz çalışmaya başlıyor ve bir anda yüzbinlerce Arjantinli, kentlerin sokaklarını ve meydanlarını doldurarak demokrasinin yıkılmasına karşı ne denli duyarlı olduklarını gösteriyorlardı.

Sonuç, demokrasi açısından gerçekten büyük bir zaferdi ama darbenin önlenmesinin getirdiği coşku kısa bir süre sonra soru işaretlerine dönüşüyordu. Acaba, Alfonsin, darbeyi önlemek için, Kara Kuvvetleri Komutanının istifasını ve cunta dönemindeki insan hakları ihlallerine ilişkin bütün davaların kapatılmasını isteyen isyancı subaylara ne gibi tavizler vermişti? İsyandan hemen sonra Kara Kuvvetleri Komutanı'nın istifa ettiği biliniyordu.

Peki ya işkenceci subayların durumu ne olacaktı? Ordu mensupları, ta başından beri, diktatörlük döneminde olup bitenleri, uluslararası terörizme karşı verilen haklı bir savaşın doğal sonuçları olarak kabul ediyorlar, bu konuda hiçbir suçlamayı kabul etmiyorlardı. Zaten isyan da, insan hakları ihlallerinin sorumlularının biri olan bir generalin yargılanmasının önlenmesi için başlatılmıştı. Alfonsin'in, cunta dönemindeki bütün davaların kapatılmasını kabul etmesi durumunda, bu kez, yeniden ülkedeki demokratik kurumların tepkisine neden olacaktı.

Kilise, ekonomi ve Peronistler. Üstelik, Arjantin'in karşı karşıya bulunduğu tek sorun da, cunta döneminin subaylarının yargılanması değildi. Alfonsin, ülkenin en tutucu kurumu olan Kiliseyi de karşısına almıştı. Devlet Başkanı, daha iktidara gelmeden önce, 2,5 milyon kişinin resmen boşanmadan ayrı yaşamak zorunda kaldığı ve dünyada boşanmanın hâlâ yasak olduğu 5 ülkesinden biri olan Arjantin'de, boşanmayı yasal kılacağı konusunda seçmenlere söz vermişti. Ama, koyu Katolik bir ülkede, Alfonsin'in verdiği sözleri gerçekleştirebilmesi pek kolay olmayacaktı. Senatoda ağırlıklarını koruyan Peronistler, boşanmaya izin veren tasarının yasallaşmasını önlemek için ellerinden geleni yapıyorlar, sonunda da tasarıyı aylarca Senato'da tutmayı başarıyorlardı. Ama yıllardır süren boşanma savaşı, Katolik Kilisesi ile Alfonsin'in arasını hayli açmıştı.

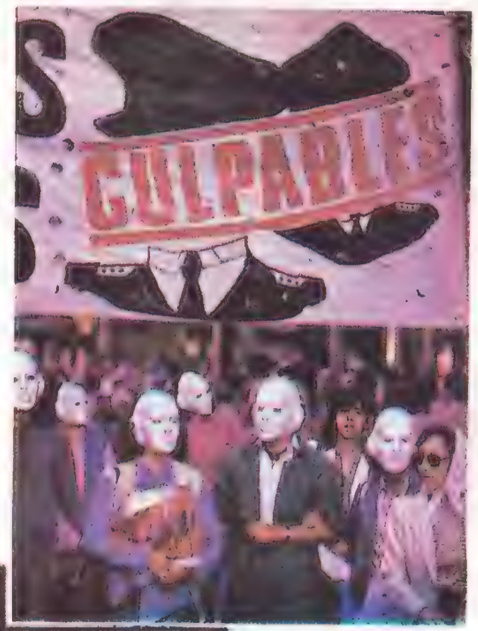

Cunta döneminde "kaybolanların" yakınları suçluların yargılanması için sürekli gösteri yapıyorlar.

Arjantin'de devlet terörü, Alfonsin'den önce günlük yaşamın bir parçasıydı

Arjantin'in karşı karşıya bulunduğu bir diğer önemli sorun ise bir türlü önü alınamayan enflasyon ve ekonomik durumun bozukluğuydu. Alfonsin'in ortaya attığı ve kemerlerin sıkılarak enflasyonun dizginlenmesini hedefleyen "Austral" planı ilk yıl hedefine ulaşmış, ama bir süre sonra, enflasyon yeniden tırmanışa geçmişti. Gerçi son borç erteleme anlaşmaları dünya finans çevrelerinde büyük bir başarı olarak nitelendirilmişti ama 50 milyar dolar civarındaki dış borçlar ağır bir yük oluşturuyordu. Ekonominin düzlüğe çıkarılması için fiyatların ve ücretlerin dondurulması ise işçi kesiminin sert tepkilerine neden olmuştu. Ülkenin en büyük sendikası olan, Peronist eğilimli CGT, Austral planının uygulanmasına karşı çıkarak hükümeti tehdit etmeye başlaması üzerine, Alfonsin, başarılı bir manevrayla, Peronist bir Katolik sendikacı olan Carlos Alderete'yi Çalışma Bakanlığına getiriyor, böylece, en azından bir süre için CGT'nin sesini kesmeyi başarıyordu.

Darbe girişiminin üzerinden bir iki gün geçmeden, ülkede yeni bir girişimin daha yaşanması, Alfonsin'in işinin hiç de kolay olmadığını bir kez daha bütün dünyaya göstermişti. Arjantin Devlet Başkanı, mecliste yaptığı konuşmada, isyan haberini alır almaz "ülkede darbeler dönemi artık kapanmıştır" derken, buna gerçekten inanmayı herhalde en çok kendisi istiyordu ●

Delle Chiaie'nin terör ve şiddetle dolu hayatında girmediği kılık kalmamıştı

İTALYA / BİR TERÖRİSTİN PORTRESİ

Kan ve barut dolu bir yaşam

Yirmiyi aşkın terör davasıyla ilgili olarak tutuklanan ve Mehmet Ali Ağca ile ilişkisi olduğu iddia edilen aşırı sağ eylemci Delle Chiaie'nin 3. Papa davasına yeni bir ışık tutması bekleniyor. Neo-faşist liderin tüm yaşamı, karmaşık bir terör zincirinin halkalarının birbirine eklenmesinden oluşuyor.

İtalyan Savcı Martella, üçüncü Papa davasının soruşturmalarını yürütürken karmaşık zincire yeni bir isim daha ekleniyordu: Stefano Delle Chiaie. 50 yaşındaki aşırı sağcı terörist Delle Chiaie yirmiye yakın terör davasının başoyuncusu durumunda. Özellikle, 1975'de Roma Yargıcı Vittorio Occorsio'nun öldürülmesi ve 1980'de 85 kişinin yaşamını yitirmesine yol açan Bologna tren istasyonu sabotajı ile ilgili olarak aranan Chiaie, sonunda Venezuella'da yakayı ele veriyordu. Geçtiğimiz ay içinde tam bir polisiye filmi andıran büyük güvenlik önlemleriyle İtalya'ya getirilen neo-faşist eylemcinin adı bu kez de Papa davasına karışıyordu.

Bologna sabotajı sanıklarından biri, Delle Chiaie'nin Papa suikasti ile ilişkisi olduğunu ileri sürüyordu. Aşırı sağcı militan, ABD'nin Florida eyaletinde, üçüncü Papa davası ile ilgili olarak aranan Türklerden biriyle yakın ilişkide görülmüştü. Bunun üzerine savcı Martella hemen bu yeni tanığın ifadesine başvuruyordu.

Stefano Delle Chiaie'nin Papa suikastinde ne derece parmağı olduğu henüz belli değil. Ancak yirmiyi aşkın terör davasından yakasını sıyırması, geçmişte defalarca kaçmayı başarmasına rağmen pek mümkün görülmüyor. Neo-faşist eylemcinin tüm yaşamı, karmaşık bir terör zincirinin halkalarının birbirine eklenmesinden oluşuyor.

Ellili yılların sonlarında, neo-faşist hareketin en ateşli militanlarından biri olan Delle Chiaie, bu çevrede oldukça iyi bir üne sahip olmuştu. Ancak bir süre sonra neo-faşist parti ona dar gelmeye başlıyordu. Bunun üzerine, Avanguardia (öncü) adlı yarı askeri ve yarı legal bir grup ile ilişkiye geçerek kısa zamanda bu örgütün liderliğine seçiliyordu. O tarihten sonra Roma sokaklarında bıçak ve sopalarla dolaşmaya başlayan Delle Chiaie, İtalyan polisinin de olayları hoşgörüyle karşılamasından yararlanarak ortalığı birbirine katacaktı. 1965'te olaylar üniversitelere sıçrıyordu. Provokasyonlar, sabotajlar, komplolar, suikastler zinciri uzayıp giderken, Delle Chiaie de giderek neo-faşist hareketin simgesi haline gelmiş, bu arada devlet kademelerinde önemli dostluklar da kurmuştu.

Tuvaletten kaçış. Ekim 1969'da Milano'nun Fontana Meydanı'nda düzenlenen kanlı saldırı üzerine, hareketin ileri gelenleri tutuklanmaya başlanmıştı. Birkaç ay sonra Delle Chiaie de yakalanıyor ve yargıç huzuruna çıkarılıyordu. Ancak sorgulaması sırasında tuvalete gitmek için izin isteyen terörist, bir asker eşliğinde odadan çıkacak ve ortadan yok olacaktı. O günden sonra Delle Chiaie için yeni bir hayat başlıyordu.

Azılı terörist karargâhını bu kez General Franco'nun ülkesinde, Barselona'da kurmuştu. Buradan İtalya'daki siyasi gelişmeleri dikkatle izliyor, bir yandan da sürgündeki arkadaşlarını toparlamaya çalışıyor, bu arada vurucu bir ekip oluştururarak Franco diktatörlüğünün emrine giriyordu. Artık küçük bir imparatorluk kurmuştu. İtalya'dan sonra Angola ve Mozambik'e uzanan kolları onu uluslararası politikanın bir parçası haline getirmişti.

Bir süre sonra Delle Chiaie'nin kalbi Latin Amerika için çarpmaya başlıyordu. Ona göre, Latin Amerika tam da neo-faşizmin ruhuna uygun bir yerdi. 1973 Kasımı'nda sahte kimlikle Kostarika'ya giren Chiaie, ardından Şili'ye geçecek ve Pinochet tarafından sıcak bir şekilde karşılanacaktı. Burada rahat bir çalışma ortamı bulan terörist, özel timler oluşturarak birçok yerde eylemlerini sürdürüyordu. Şili Gizli Polis Teşkilatı'yla kurduğu iyi ilişkiler ona bir süre sonra CIA'nin da kapılarını açacaktı.

Ancak, Latin Amerika'daki ilişkileri ve eylemleri Chiaie'ye İtalya'yı unutturamamıştı. 1975 Temmuzu'nda önemli bir toplantıya katılmak üzere tekrar gizlice Roma'ya geliyordu. Bu toplantıda iki yasadışı örgütün birleşmesine karar veriliyor ve böylece İtalya'da kanlı bir dönem daha açılıyordu. İlk kurban Roma yargıcı Vittorio Occorsio olacaktı.

Neo-faşist lider büyük güvenlik önlemleriyle İtalya'ya getirilmişti

Roma yargıcı Vittorio Occorsio kanlı bir dönemin ilk kurbanı olmuştu

Çember daralıyor. Franco'nun devrilmesinden sonra, Avrupa'da barınamayacağını anlayan Chiaie tekrar Latin Amerika'da dolaşmaya başlamıştı. Bu sefer de askeri rejimlerin kurulmasına yardımcı oluyor, generallere danışmanlık yapıyordu. 1980'de Bolivya'ya yerleşmişti. Artık kaçak olarak yaşaması, gizli ajanlık yapması gerekmiyordu. İçişleri Bakanlığı'nda bir bürosu vardı ve askerlere danışmanlık yapıyordu. Bu arada Bolivyalı kokain milyarderleriyle de ilişkiler kurmuştu. Ancak Chiaie, düşlerindeki rejimi ülkesinde kurmak özlemiyle yanıp tutuşuyordu.

Neo-faşistlerin İtalya'da koyduğu eylemler onu yeniden Avrupa'ya çekecekti. Paris'te terör odaklarının başlarıyla görüşmesinin ardından, İtalya yeniden kanlı olaylara sahne oluyordu. 85 kişinin ölümüyle sonuçlanan Bologna tren istasyonu sabotajından sonra, Delle Chiaie arananlar listesinin başında yer almıştı. Etrafındaki çember giderek daralıyordu. Birçok arkadaşı yakalanmış, üstelik adı artık kokain trafiğine de karışmıştı. Yeniden Latin Amerika ülkeleri arasında mekik dokumaya başlıyordu. Ancak bu kez eskisi gibi at koşturamıyordu. Onu destekleyen birçok diktatörlük çökmüştü. Amerikan gümrüğündeki ve CIA içindeki dostları da artık ona yardımcı olmuyorlardı.

Stefano Delle Chiaie nihayet 28 Mart 1987'e Karakas'ta yakayı ele veriyordu. Birçok kişi artık uzun bir terör zincirinin sona erdiğini düşünüyordu. Ancak, Delle Chiaie'nin baştan sona kan ve barutla dolu hayatının aydınlatılması, terör tarihine yeni halkalar ekleyecek gibi gözüküyor ●

Kokainin beşiği olan Kolombiya'da her yıl 20 ton kokain yaprağı üretiliyor

New York'ta Crack içenlerin sayısı her geçen gün artıyor

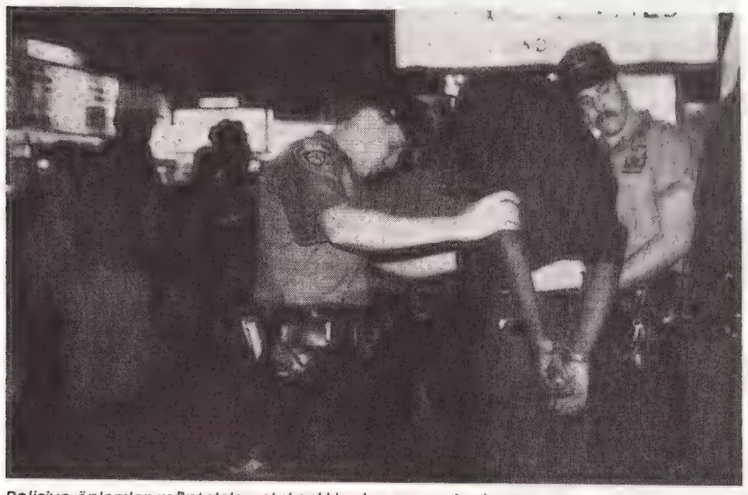

Polisiye önlemler müptelaları alışkanlıklardan vazgeçirmiyor

YENİ BİR UYUŞTURUCU

Halk tipi kokain: CRACK

Kokainden hem daha ucuz, hem daha etkili... "Crack" adlı yeni uyuşturucu, dünyadaki esrar müptelalarının en gözde zehiri oldu. 17 milyon kişinin kokain kullandığı ABD'de "Crack" AIDS'ten sonra en büyük tehlike olma yolunda.

Asterix'in olağanüstü gücünü aldığı iksirin gizli formülünü insanlık hiçbir zaman öğrenemeyecek. Ama yüzyılın başında kokainin keşfiyle insanlar bu en büyük düşlerinden birini gerçekleştirebilecek sanmışlardı. 1883 yılında Bavyera Kralı II. Ludwig'in askerleri içme sularına karıştırılan kokainle adeta yenilmez olmuşlardı. Bundan 100 küsur yıl sonra, insanlık tarihinin uyuşturucusu olarak yeniden ortaya çıkıyordu kokain. Ama bu kez "Crack' adlı bir türeviyle. Kokain "pişirmenin evrimi"ne uğramış, kabartmatozu ve suyla karıştırılarak fırına verilmişti. Ortaya çıkan, pipoyla içilebilen, böylelikle etkisi daha çabuk ortaya çıkan bir uyuşturucu oluyordu. Hem uyuşturucu etkisi artık kendini birkaç dakika dahi bekletmiyor, saniyeler içinde 'high' olunabiliyordu. Kokainin insan bedeninde ve ruhunda yarattığı derin depresyon, paranoya, Parkinson hastalığı gibi sonuçları da artık yıllarca beklemek gerekmeyecekti. Birkaç çekişten sonra ortaya çıkıyordu bunlar da. "Crack" her bakımdan "hızlı bir ilaç"tı.

Bu haliyle Crack, satıcıların yıllardır beklediği olaydı. Ucuz olduğu için herkes içebilecekti. Bu ilk içicilerin hemen hepsi bağımlı hale gelecek ve "devamlı müşteri" statüsüne yükseleceklerdi. Toptan fiyatı gramı 30 dolar civarındayken pe-

VEPA

VEPA

VEPA RUMELİ
VEPA OSMANBEY
VEPA BAKIRKÖY
VEPA ERENKÖY
VEPA ANKARA
VEPA İZMİR
VEPA ESKİŞEHİR
VEPA SAMSUN
VEPA ANTALYA
VEPA MERSİN

Yaratıcı Teknoloji Bugünü Yarınlara Hazırlıyor

Kişilerin, kuruluşların gelişmesi, geleceğe ne ölçüde hazırlıklı olduklarına bağlıdır. Bilgi birikimi ve bu bilgilerden tam ve en verimli biçimde yararlanma olanakları ne kadar zenginse, gelişme o ölçüde kolaylaşır.

NCR TEKNOLOJİSİ

103 yıllık geçmişi boyunca yaratıcı teknolojisi bilim, endüstri ve iş dünyalarının bilgi işlem sorunlarına tam ve kesin çözümler getirmekte daima öncülük etmiştir. Bunun nedeni NCR'ın mikroelektronik teknolojisindeki önderliği, tasarım ve imalattaki engin tecrübesidir.

NCR'ın yaratıcılığı mikroelektronik, yazılım, optik gibi teknolojilerde ulaşılan en son gelişmelere dayanır. İşte bu yüzden NCR sistemlerinin her biri çok daha ucuza, çok daha geniş bilgi yükü ve çok daha yüksek performansla işletmenin her kademesinde kolaylıkla kullanım olanağı sağlar. Bugünden yarınlara.

İşte NCR yaratıcı teknolojisinin en yeni ürünü:

NCR TOWER BROADWAY

NCR TOWER "BROADWAY":

DAHA FAZLA KULLANICIYA, DAHA FAZLA İŞLEM GÜCÜ.

NCR TOWER Serisinin bu yeni üyesi, 128 interaktif kullanıcıya veri ve aplikasyon programlarını paylaşabilme olanağını sağlar

NCR TOWER "BROADWAY" (32/800), büyük bir organizasyonda birçok kullanıcıya hizmet veren bir Dağıtılmış İşlem Ağında veya tekli ana bilgisayar sistemi olarak kullanılabilir.

NCR TOWER "BROADWAY"in Üstün Nitelikleri:

* UNIX V İşletim Sistemi,
* 32 Bit İşlem Birimi,
* Giriş/Çıkış, Dosyalama ve İletişim işlemleri için optimize edilmiş, özel amaçlı, birden fazla işlem birimleri:

- Application Processor	MC68020 / 16.7 MHz,
- Master Appl. Processor	MC68020 / 16.7 MHz,
- File Processor	MC68010 / 10.0 MHz,
- Communications Process.	MC68010 / 10.0 MHz,
- Terminal Processor	MC68010 / 10.0 MHz,
- Local Area Netw. Proc.	MC68010 / 10.0 MHz,

* Her Aplikasyon İşlem Biriminde 10 KB'lık CACHE Bellek,
* Birden fazla işlem birimleri ile kademeli büyüyebilen yapısı sayesinde, gerektiği anda ve gerektiği yerde bilgi işlem gücünü artırabilme olanağı,
* Diğer NCR TOWER ailesi sistemlerine bağlı çalışabilme özelliği,
* 9 Gigabayt'a kadar disk kullanımı,
* MULTIBUS II, SCSI, ETHERNET ve Endüstri Standardı iletişim özelliklerini kullanan, "AÇIK SİSTEM TASARIMI",
* Elektrik kesintilerine karşı koruma sağlayan, NCR POWER BACKUP (YEDEK GÜÇ) ünitesi,
* Kullanım kolaylığı sağlayan pencerelere ayırma özelliği (Windowing),
* Tüm popüler program dilleri kullanım olanağı,
* 3500'ün üzerinde, paket program kullanım olanağı.

NCR

Bugünden yarınlara...

Ekemen Han Kat: 2, Kabataş - İSTANBUL
Tel.: 143 33 55 - 143 34 15

rakende satışta bu rakam 150 dolara kadar yükselebiliyordu. Tüketiciyi koruma örgütü olarak narkotik şubenin görev yaptığı bir sektörde bu yüksek kazanç marjı çok görülmemeliydi. Crack, ABD'de hızla uyuşturucu piyasasının bir numarası oluyordu. Bu gerçek, 5 milyon insanın düzenli olarak, 17 milyon insanın da arada sırada kokain kullandığı ABD'de bastırılmış bir panik duygusunun uyanmasına sebep oluyordu.

Bu panik duygusu pek de yersiz sayılmamalıydı. Dünya Sağlık Örgütü'nün verdiği bir rapora göre "uyuşturucu problemi geçici bir olgu" değildi. Tam tersine "büyük toplumsal kesimleri ve ulusal ekonomileri tehdit eden büyük bir tehlike" olarak görülüyordu. Dünya Sağlık Örgütü'nün verdiği sayılar bu tehlikenin hacmini gösteriyor. Öncelikle gelişmiş ülkelerde olmak üzere dünya üzerinde 1.760.000 afyon, 750 bin eroin bağımlısı var. Kokain kullananların sayısıysa 5 milyonu geçiyor. Bunlar resmi kayıtlara geçenler. Bu ve bunun gibi gelişmeler konunun uzmanlarını dramatik bir benzetmeye götürüyordu. Uyuşturucu maddelerin ticaret yollarını kastederek bunu geçmiş yüzyılların büyük salgınlarına benzetiyorlardı: Aynı yolları izleyip, benzer ölçüde korkunç sonuçlara yol açan hastalıklar.

Bu "salgın"ın sonuçlarından en fazla etkilenen ülke ABD, uyuşturucularla mücadeleyi "üretim yerinde müdahale" biçiminde örgütlemeyi uygun bulmuştu. Amaç sunum miktarını azaltarak tüketimi kısmaktı. Gerçi uluslararası anlaşmalar yoluyla afyon ya da koka yaprağı üretimini kısmak mümkün olmuştu. Marihuana ve afyon tarlaları bitki zehirleriyle imha edilebiliyordu. Ama Ekvator'da hasadı yapılmayan koka, Brezilya ve Bolivya'da da yetişiyor, Türkiye'de zapt ü rapt altına alınan afyon ekimi Burma'da çok daha rahat yapılabiliyordu. Bunun yanı sıra bu milyarlık pazarda oynayan rakamlarla pek çok şey yaptırmak mümkündü. Uçakların rezervuarlarına bitki zehiri yerine su konulabiliyordu örneğin.

ABD'deki kokain pazarının gelişimi bütün uyuşturucu boyutlarını idrak edebilmek için çok iyi bir örnek oluşturuyordu. 60'lı yılların başında yıllık kokain üretimi 500

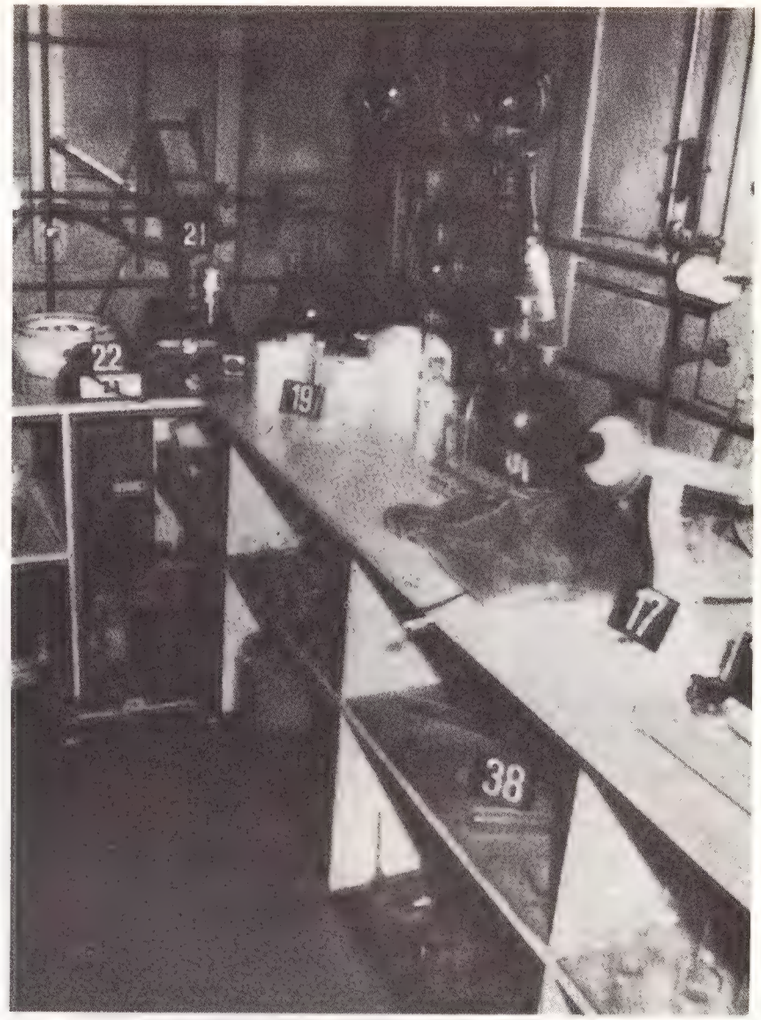

Crack üretmek için küçük bir laboratuvar yeterli

kiloydu. Bugün ABD'ye kokain taşıyan bir tek uçağın yükü bu kadardı. 70'li yılların ortasından itibaren ABD resmi makamlarının etkili mücadelesi sayesinde Meksikalılar uyuşturucu pazarından siliniyor, yerlerini ellerindeki mallarla uzun süre beklemiş Kolombiyalılar alıyordu. Bunlar pazarı bir süre marihuana ile besledikten sonra, 80'lerin başından itibaren geleneksel ürünleri kokaini piyasaya sürüyorlardı. Başlangıçta doktorların, entelektüellerin, artistlerin rağbet ettiği bir uyuşturucu olan kokain bundan sonra "kitlelere mal oluyordu." Kokain ticaretinden elde edilen kazançları anlayabilmek için piyasanın merkezi Miami'deki Merkez Bankası'nın mevduat rezervlerine bakmak anlamlı oluyordu. 1971'de bunlar 89 milyon dolarken 1985 yılında bu rakam 5.9 milyar doları buluyordu. Büyük kısmı kokain ticaretinden kazanılan parayla ortaya çıkmıştı bu meblağ. Peru Devlet Başkanı Alan Garcia Batıcı bir alayla, bir gerçeği dile getiriyordu: "Kokaine dayalı sanayi Latin Amerika'ın yarattığı tek başarılı çokuluslu şirkettir."

İşte bu endüstri piyasa kurallarına göre işleyen bütün ekonomilerde olduğu gibi bir talep tıkanmasıyla karşılaşınca ürün farklılaştırmasına başvuruyordu. Yeni ürün "Crack"ın ABD ve Avrupa'daki başarısı ayrıca potansiyel bir alıcı grubunun varlığıyla garantilenmişti. Birden fazla kez kullanılan şırıngalar yoluyla AIDS virüsünün bulaştığı ortaya çıktığından beri Avrupa ve Amerika'nın eroin bağımlıları bu yeni ürünü bekliyordu ●

ONASSİS'İN YAŞAMININ BİLİNMEYEN YÖNLERİ

Fahriye Abla'dan Jackie'ye...

Yunanlı ünlü armatör Onassis'in hakkında yazılan yeni bir biyografi, milyarderin özel yaşamına ait bazı bilinmeyen yönleri içeriyor. Onassis'in 17 yaşındayken, İzmir'de, ünlü bir Türk'le uzun bir süre homoseksüel ilişki yaşadığı da kitabın iddialarının arasında yer alıyor.

Sıradan bir adam olduğu pek söylenemezdi. Sağlığında, ünlü yatı, milyarlarla ölçülen serveti, skandalları, entrikaları, cinsel yaşantısı, ünlülerle olan ilişkileriyle kendinden uzunca bir süre bahsettirmişti. Ama ölümünün üzerinden 12 yıl geçtikten sonra, özel yaşantısının bilinmeyen yönlerinin ortaya çıkmasıyla, yeniden popüler olacağını herhalde pek kimse düşünmemişti. Yunanlı ünlü armatör Onassis'in kirli çamaşırları, yazar Peter Evans'ın yazdığı ve hayli ilginç iddialarla dolu olan biyografik çalışmasının piyasaya çıkmasından sonra, Avrupa sosyetesinde ve magazin basınında yeni dedikodulara neden oluyordu.

Aile içinde kendisine kısaca "Ari" diye hitap edilen Aristotele Onassis'in, ilk gençlik yılları, Yunan işgali altındaki İzmir'de geçmişti. Ünlü milyarder, okula ve çalışmaya burada başlamış, bu arada ilk cinsel deneyimlerini de doğup büyüdüğü bu kentte yaşamıştı. Ari, ilk cinsel heyecanı tattığı "Fahriye" adlı ucuz genelevin, kısa sürede müdavimlerinden olacak, buradaki küf ve ter kokusuna karışmış bulunan pudra kokusunu hayatı boyunca unutmayacak, hatta yıllar sonra zengin olup da Paris'te ünlü Madame Claude'ün lüks genelevine gittiğinde, buradaki fahişelerin renkli ipek çorapları, çeki-

Ünlü armatör Onassis kadın giysilerine olan düşkünlüğünü uzun süre saklı tutabilmişti

ci iç çamaşırları kendisini tatmin etmeyecek, hep o garip pudra kokusunu özleyecekti.

Homoseksüellikten milyarderliğe. İzmir'de babasının dükkânında çalışmaya başlayan geleceğin ünlü armatörünün rahatı, Türk ordusunun kente girmesiyle bozulur gibi oluyordu. İzmir'de Yunan egemenliğini ortadan kaldıran Türkler, kentte yaşayan 17 yaşın üzerindeki Hıristiyanların silahlı kuvvetlerde çalışmalarını isteyince, Ari önceden telaşa kapılacak ama, yaşının büyük olmasına rağmen ufak tefek olduğundan, yaşını küçük göstererek orduya katılmaktan kurtulacaktı.

Peter Evans'ın iddiasına göre, o günlerde Onassis'lerin evine yerleşen Türk ileri gelenlerinden uzun boylu, iri yarı bir bürokrat, Ari'nin yaşantısında bir dönüm noktası oluşturmuştu.

Ev sahibiyle misafir arasında doğan yakınlaşma kısa bir süre sonra arkadaşlıktan çok daha ileri boyutlara ulaşacak, ufak tefek Ari, cüsseli bürokrata âşık olacak ve ucuz genelevdekinden çok değişik nitelikte bir cinsel deney yaşayacaktı.

Ari, kendisi hakkında bilinen bu tek homoseksüellik macerasından sonra, yıllar sonra ünlü yatı Christina ile geleceği İzmir'i terk ediyor ve çok uzaklara, Arjantin'e giderek buradaki devlet telefon işletmelerinde memurluk yapmaya başlıyordu. Bu arada, ek iş olarak deri ihracı işine girişiyor, bundan kazandığı paraları olduğu gibi giyim kuşama harcıyor ve ülkenin ünlülerin devam ettiği kulüplerinden birine üye oluyordu. Genç Onassis, böylece sosyete çevrelerine girdikten sonra, zengin bir armatörün kızı olan Tina Livanas'la evlenerek turnayı gözünden vuracak, daha sonra da ünlü yatı Christina'yı alarak dünyanın tanınmış zenginleri arasında yer alacaktı.

Christina ilk seferlerinden birini, Ari'nin bir türlü aklından çıkmayan İzmir'e yapacaktı. Geziye soprano Maria Callas ve kocası, Churchill'in kızı Diana Sandys gibi ünlüler de

Onassis, Jackie'ye ilk gördüğünde tutulmuştu

Maria Callas ile Onassis arasındaki ilişki yıllar yılı basını meşgul etti

katılıyordu. Yolculuk ilerledikçe, Callas'ın kocasının, karısına gösterilen ilgiden hayli rahatsız olduğu ve onun yanında kendisini son derece sönük biri olarak hissettiği ortaya çıkmıştı. Ünlü sopranonun kocası, bütün yolculuk boyunca kamarasının dışına adımını atmamıştı. Onassis ise, bu kıskanç kocanın tavrını, yattaki eğlencenin bir parçası olarak değerlendiriyor ve Callas'a kur yaparak eşini iyice çılgına çeviriyordu. Yat, sonunda İzmir Limanı'na girdiğinde, Ari'nin içini tatlı bir heyecan dalgası kaplamıştı. Eski evini, gençliğinde oyun oynadığı sokakları, ilk çalıştığı dükkânı hatta bir zamanlar müdavimi olduğu ucuz genelevlerin bulunduğu yerleri bütün misafirlerine, özellikle de Callas'a göstermek için yanıp tutuşuyordu. İsteklerini karaya çıkar çıkmaz gerçekleştirecek, İzmir'in kendisi için bir tarih demek olan sokaklarını bir gün içersinde müstakbel sevgilisine gösterecekti. Ünlü soprano, Yunanlı milyarderin özlemle karışık duyarlılığına hayran olmuştu. Akşam, muhteşem yata döndüklerinde, yıllarca süren bir aşkın ilk tohumları atılmıştı bile. Birkaç gün sonra, Ari'nin karısı, kocasını Callas ile sevişirken yakalaması ve ünlü sopranoyu koşarak kocasına şikâyet etmesi hiçbir şeyi değiştirmeyecekti. İzmir'in kenar mahallelerinde başlayan büyük aşk, kısa bir süre sonra İstanbul'da serpilecek ve dünya magazin basınının manşetlerine konu olacaktı.

Baldız baldan tatlıdır. Ünlü armatör, bir süre sonra, ABD'ye yerleşmeye karar veriyordu. Burada, bir taraftan çokuluslu petrol şirketleriyle ortaklık kurarken, diğer taraftan da son derece zengin, etrafında erkeklerin pervane gibi dolaştığı henüz 29'undaki bir kadınla ilişkiye girecekti. Lee Radziwill adındaki bu kadın ABD Başkanı'nın eşi Jacqueline Kennedy'nin kızkardeşinden başkası değildi. Onassis'in, bu yeni aşkı, Callas'ın kıskanç kocasına yarayacak ve ünlü sopranonun eşi, Washington Post'a bir açıklamada bulunarak, Yunanlı armatörün kendisine yeni bir sevgili bulmasından memnun olduğunu, çünkü karısının kendisine döndüğünü söyleyecekti. Washington Post'da tam başkanlık seçimi arifesinde çıkan bu haber, büyük bir sansasyona neden olmuştu. Başkanlığın en önemli adaylarından Kennedy'nin baldızının, Onassis'le evlilik dışı ilişkiye girmesi, Kennedy'nin başkanlığını tehlikeye düşürecek nitelikteydi. Beyaz Saray yetkililerinden biri, "Geçen yaz Küba kriziyle mücadele etmiştik. Bu yaz Onassis bunalımıyla mücadele ediyoruz" diyordu.

Aynı dönemde Jacqueline, üçüncü çocuğunu doğurmuş ama çocuk kısa bir süre sonra ölmüştü. ABD'nin "First Lady"si tam bir depresyon geçiriyordu. İmdadına Onassis yetişecekti. Genç ve güzel kadını, Lee Radziwill'in de katılacağı bir yat gezisine davet ediyordu. Kennedy, karısına, yolculuk sırasında Lee'yi Ari'den ayrılmaya ikna etmesi için izin veriyordu. Ama Jacqueline, Christina'ya ayak bastığında kendisini adeta başka bir dünyada bulmuştu. En pahalı yiyecekler ve içkiler, Jackie'yi ağırlayabilmek için dünyanın dört bir köşesinden uçakla getirtilmişti. Muhteşem yatta, 60 kişilik bir mürettebat, ünlü "First Lady"yi ağırlamak üzere hazır bekliyordu. Daha yata ilk adımını atarken, Onassis, Jackie'ye yaklaşarak, tüm gazeteciler ve fotoğrafçıların ortasında "şimdi kaptan sizsiniz" diyor ve daha sonra resmileşecek ilişkisinin ilk temellerini atıyordu ●

Arafat, dünyanın en büyük diplomatlarından olduğunu bir kez daha kanıtladı

FİLİSTİN

Ve birlik yeniden kuruldu...

Bütün dünyanın gözleri, geçen hafta başında Cezayir'de toplanan, FKÖ'nün sürgündeki parlamentosu niteliğindeki Filistin Ulusal Meclisi'nin son dönem çalışmalarına dikilmişti. Acaba, uzun süredir sözü edilen birlik sonunda gerçekleşecek miydi? Sonuç birliğe inananlar için umut vericiydi. FKÖ içinde, 1983'den beri var olan bölünme aşılıyor ve Abu Nidal grubunun haricinde 8 örgütün katılımıyla, Filistin Ulusal Birliği yeniden kuruluyordu.

Olayın ilgi çekici yönleri, Abu Nidal grubunun, toplantıya katılmamasına rağmen, yayınladığı bildiride politik bir itiraza yer vermeyerek birliği sadece teknik ve örgütsel yönden eleştirmesi, Yaser Arafat'ın toplantının açılış konuşmasında, son dönemlerde arasının pek iyi olmadığı Libya Lideri Kaddafi'ye çabalarından ötürü teşekkür etmesi ve Sovyetler Birliği'nden "Büyük dost" olarak bahsetmesiydi.

İNGİLTERE

Vampirleşmekten korkan kadın

Sarah Hewitt adlı genç bir kadın, çocuk sahibi olduktan sonra dişlerinin uzamaya başladığını ve vampirleştiğini iddia etmeye başlamıştı. Sarah'ın bu iddiaları çevresinde herkesi dehşete düşürüyordu. Kısa bir süre sonra, genç kadının doğum sonrası ağır bir deprasyona girdiği anlaşılıyordu. Ancak Sarah vampirleştiğine öylesine inanıyordu ki, bebeğini kendisinden korumaya başlamıştı. Ona bir zarar vermekten korkuyordu. Bu yüzden bir süre sonra iyileştiği halde, kendisini kısırlaştırarak yeni bir tehlikeye karşı önlem alıyordu.

Sarah Hewitt, vampir hikâyelerine gerçekten inanıyor

PORTRE

KARL LİNNAS

Hangisi cinayet?

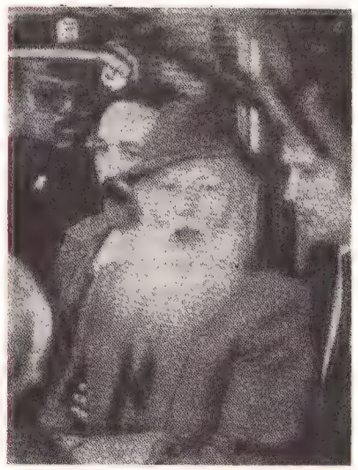

Sonunda onun da ayağı kaydı: 1982 yılında ABD göçmen bürolarına verdiği yanlış bilgiler nedeniyle tutuklanan Nazi savaş suçlusu Karl Linnas geçtiğimiz hafta içinde "zoraki" bir yolculuktan sonra Sovyetler Birliği'nde hapishaneyi boyluyordu. Oysa ailesi, Doğu Avrupalı göçmen dernekleri ve bazı Beyaz Saray yetkilileri Nazi kasaplarından 67 yaşındaki Linnas'ın ABD'de kalabilmesi için ellerinden geleni artlarına koymamışlardı.

New York'da kaldığı cezaevinden polis gözetiminde Kennedy Havaalanı'na getirildiğinde gazetecilere, "Bu bir cinayettir" diye bağıran Linnas, İkinci Dünya Savaşı sırasında Estonya'da yönettiği Nazi toplama kampında 12 000 kişiyi gözünü kırpmadan ölüme gönderirken yaptığının değil bir cinayet, bir katliam olduğunu düşünmemiş miydi acaba?

Bu katliam nedeniyle 1962 yılında Sovyetler Birliği'nde ölüme mahkûm edilen Linnas 36 yıl, vatandaşlığına girdiği ABD'de "saygın" ve her türlü vicdan azabından yoksun bir yaşam sürdürmeyi başarıyordu. 1982 yılında tesadüfen tanınarak tutuklandığından bu yana bütün suçlamaları reddeden Linnas, Sovyetler'in iadesi isteğiyle ilgili belgelerin sahte olduğunu öne sürerek bu ülkeye gönderilmekten kurtulmaya çalışmıştı. Ancak bütün bu çabalar geçen çarşamba günü boşa çıkacak ve Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin bir kararıyla Karl Linnas Sovyetler Birliği'ne iade edilecekti.

Joan Collins yaşlanmak nedir bilmiyor

İNGİLTERE

Joan Collins evlilik değil aşk arıyor

Hanedan dizisinin kaprisli, kıskanç ve sevgililerinden ne istediğini bilmeyen, çelişkilerle dolu dul kadını Joan Collins, özel hayatında da aynı çelişkileri yaşıyor.

53 yaşında olmasına rağmen, güzelliğinden hiçbir şey kaybetmeyen Joan Collins, Peter Holm'la sadece 13 ay süren evliliği sona erdirdikten tam dört ay sonra, kendinden 14 yaş küçük olan milyoner emlakçı Billy Wignes'le fırtınalı bir aşk yaşamaya başladı.

Genç sevgilisinin Londra'da oluşu, aktrisi Los Angeles'den şimdilik koparmış oldu. Basına, bir daha evlenip aynı hatalara düşmek istemediğini açıklayan Collins, öte yandan da âşık olmadan da yaşayamayacağını söylüyor.

Ringin kordonlarına yaslanıp kafa tutan bir edayla çevresine bakınan bu dişi boksör, çiçeği burnunda bir sinema oyuncusu olmasına karşın, kısa sürede ün kazanmasını dedesine borçlu. Dedesinin adı Benito Mussolini. Yani İtalyanların ünlü diktatörü "Duçe." "Yenmek İçin Yenmek" adlı 4 bölümlük bir TV dizisinde, boksör rolünü oynayacak olan Alessandra Mussolini'nin, faşist büyükbabasıyla, uzaktan yakından hiç ilgisi yok, değil mi?

ABD

He-Man Rocky'ye karşı

Rocky IV'teki Sovyet boksörü rolüyle şöhrete kavuşan Dolph Lundgren bugünlerde He-Man'liğe hazırlanıyor. Ülkemizde de çocukların severek izledikleri çizgi film He-Man beyaz perdeye aktarılıyor.

Lundgren He-Man rolüyle, dayak yiyen adam olmaktan kurtuldu

Lundgren'e göre He-Man evrenin en güçlü adamı. Hatta Rocky'den bile güçlü. "Bu yüzden Rocky'nin işi eskisi kadar kolay olmayacak" diyor Lundgren. Ancak bunun kanıtlanması için Rocky V'in yapılmasını beklemek gerekecek.

KISA... KISA...

● **AET istatistik bürosu, topluluk** içinde işsiz sayısının, son dönemde yüzde 1,3 oranında artarak, 16 milyon 970 bine ulaştığını bildirdi.

● **Hindistan hükümeti, dışarıya** kurbağa ihraç edilmesini yasaklayan bir karar aldı. Kararın gerekçesi, kurbağaların öldürülmesinin, ülkede sivrisineklerin çoğalmasına elverişli bir ortam doğurduğu.

● **KKTC Meclis Başkanı Hakkı** Atun, Nikaragua'nın başkenti Managua'da yapılacak olan İslam Ülkeleri Parlamenterler Derneği toplantısına Kıbrıs sorunu konusunda bilgi vermek üzere katıldı.

YENİ DIŞ TİCARET REJİMİ

Ne bulursanız satın!

Yeni hazırlanan dış ticaret rejiminde ithalatı kısıtlayıcı önlemler alınırken ihracatçıya sayısız ve sınırsız kolaylıklar sağlanıyor.

"Bu rejim eskidi, yeni bir rejime geçilmesi gerekiyor." İlk bakışta bir "rejim aleyhtarı" niteliği taşıyor bu sözler, hiç çekinilmeden hem de devletin en yetkili kişilerinin ağzından çıkıyor. Üstelik bu talimatı alanlar, hemen kolları sıvayıp, yeni bir "rejim" için çalışmaya başlıyorlardı.

Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in talimatıyla, Sanayi ve Ticaret Bakanı Cahit Aral, Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin, Planlama Müsteşarı Yusuf Bozkurt Özal, Hazine Müsteşarı Yavuz Canevi ve Başbakanlık Başdanışmanı Adnan Kahveci'nin "bilgileri dahilinde" değiştirilmesi için resmen çalışmalara başlanan rejim, dış ticaret rejimi idi. 26 Aralık 1985 tarihinde yayınlanmış ve kısa sürede eskidiği için, yönetmelik sirküler gibi desteklerle ayakta durdurulmaya çalışılmıştı.

"İthal modası" bitiyor. Şu sıralarda Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı uzmanları tarafından ayrıntılarıyla hazırlanmakta olan yeni dış ticaret rejiminin en önemli özelliği, 24 Ocak Kararları'nın getirdiği "ticarette serbestlik ve özgürlük ruhu"ndan bir hayli uzak oluşuydu. Otomobil, elektrikli mutfak eşyası, müzik aleti, pahalı spor ayakkabıları, lüks giyim eşyası gibi mallar, kesinkes liberasyon listesinden çıkarılıp, "ithali müsaadeye tabii mallar" listesine konuluyordu. Bununla da yetinilmiyor ve lüks yabancı eşya olarak nitelendirilen bu mallara, değerinin neredeyse tamamına yakın ithalat teminat oranları getirilerek, adeta ithal edilmemeleri için her türlü tedbir alınıyordu. Hazine Dış Ticaret Dairesinden bir uzmana göre, yeni rejimden sonra, geçmişin Amerikan, Japon pazarlarının yerini almış bulunan "ithal malları sarayları"na Türkiye'de rastlamak artık biraz zor olacaktı.

Yeni rejimde, dış ticaret açığının büyümesinde önemli bir etken olduğu bildirilen belediyeler de unutulmuyor ve "mahalli idarelerin milyarlarca dolar değerindeki iş makinesi, araç ve gereç ithalleri"nin önlenmesi için bu çeşit ithalatta DPT'den vize alınması, Maliye Bakanlığının izni gibi şartlar getiriliyordu.

Yeme de ihraç et. Ne zaman yürürlüğe gireceği daha sonraki ekonomik gelişmelere göre belirlenecek olan yeni dış ticaret rejiminde, liberasyon ruhundan böylece çark edildikten sonra sıra ihracata geliyor ve ithalatı zapturapt altına almak için ne kadar uğraşılıyorsa, ihracatı serbest bırakıp, teşvik etmek için de o kadar çaba gösteriliyordu. 1986 yılında, beklenenin aksine, "patlama göstermek" şöyle dursun, yüzde 9 oranında gerileyen ihracatın ne olursa olsun artırılması kararlaştırılıyor ve konunun "önemine binaen" bu alanda alınacak tedbirler, bizzat Adnan Kahveci tarafından özel olarak araştırılıyordu.

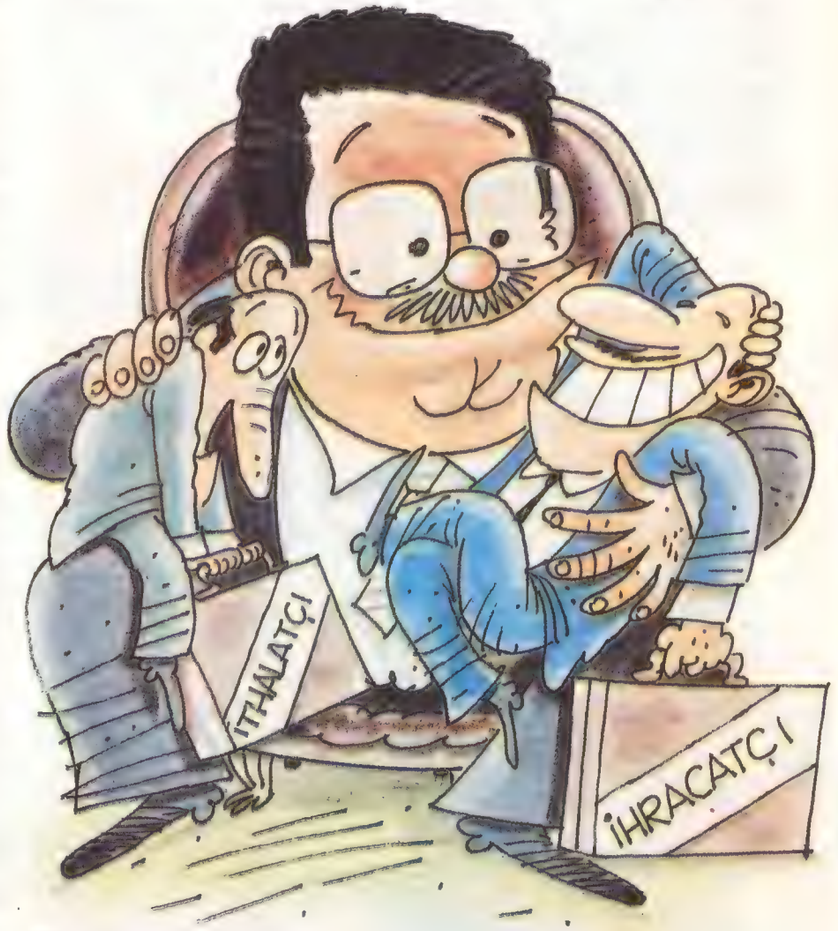

EMRE ULAŞ/ NOKTA

Yeni rejimin mimarları: Kaya Erdem, Cahit Aral, Yavuz Canevi

Yusuf Bozkurt Özal, Ahmet Kurtcebe Alptemoçin, Adnan Kahveci

Yeni dış ticaret rejimine ek olarak yürürlüğe konulacak olan yönetmeliklerle uygulanması düşünülen ilk tedbir, "yurt dışında ihracat merkezleri" kurulmasıydı. Başbakanlık Başdanışmanı Adnan Kahveci'ye göre, Türkiye, ürün ve hizmetlerini pazarlama konusunda çok zayıftı ve dünyanın belli başlı ticaret merkezlerinde açılacak olan ihracat merkezleri, Türk ihraç ürünlerini dosta-düşmana bir güzel tanıtacaktı. "Tanıtma Fonu"nda biriken paralarla finansmanı sağlanacak olan ihracat merkezlerinin kurulmasından başka, Türkiye bundan böyle sadece Almanya'da değil, öteki ülkelerde yapılacak moda ve tekstil fuarlarına da katılarak, ihracatını artırmaya çalışacaktı.

Bu arada, sadece fuarla ihracatın artırılmasının mümkün olmadığı da gözönünde tutulmuş ve "Türk hür teşebbüsünü" daha fazla ihracat yapmaya teşvik için başka bazı tedbirler de alınmıştı. 1987 yılının ilk başlarında, "tedricen" azaltılan vergi iade oranları, bu kez önemli oranlarda yükseltiliyordu. Uzmanlara göre, yeni dış ticaret rejiminde, şu sıralarda yüzde 5-10 olan vergi iadesi oranlarının, yüzde 20-25'lere yükseltilmesi "prensip olarak" kabul edilmişti. Yine, orman ürünü, hububat gibi mallarda tümüyle kaldırılmış bulunan vergi iadesi uygulaması, yeni rejimde yüksek bir oranla birlikte yeniden uygulanacaktı. Kısacası, Türkiye'de satılabilecek her şeyin satılması için uğraşılacak ve bunu başarana da "külliyetli miktarda" vergi iadesi ödenecekti.

Uzmanların ifadesine göre, yeni rejimde ihracatçılar için "futbol sistemi" düşünülüyordu. Nasıl futbol takımları galip geldikçe yüksek primler alıyorlarsa, ihracatçılara da "neka ihracat, oka prim" verilecekti. Bu konudaki rakam bile belirlenmişti. Şu andaki uygulamaya göre, 50 milyon doları aşan ihracata yüzde 6 ek prim ödemesi yapılmaktaydı. Yeni rejimle birlikte, 40 milyon doları aşan ihracata yüzde 8 oranında ek prim verilecekti.

Böyece bir anda Türk ticaretinin gözbebeği haline gelen ihracatçılara tanınan kolaylıklar ve onların hamle yapmalarına yol açacak teşvikler bununla da bitmiyordu. Hazırlanmakta olan yeni dış ticaret rejiminde, ihracatçılar için daha başka "cici sürprizler" de vardı. Mesela, ihracat kredisi faiz oranlarında 5-7 puan indirim yapılıyordu ve 1 dolar ile 550 dolar arasında "destekleme primi"nden yararlanmakta olan malların listesi alabildiğine genişletilerek, uzmanların deyişiyle "domates ve salatalık bile" destekleme primi kapsamına alınıyordu.

"Bundan iyisi can sağlığı" denilecekti ama, ihracatçıları gayrete getirmek için bunlarla da yetinilmiyor ve bütün bunlardan ayrı olarak bir de doğrudan doğruya kendilerine yönelik kolaylıklar getiriliyordu. Mesela, ihracatçıların telefon ve teleks haberleşmeleri yarı yarıya indirimli olacaktı, ihracatçılardan, yurt dışına çıkışlarında her normal Türk vatandaşından alınmakta olan Konut Fonu kesintisi artık alınmayacaktı, ihracatçıların yurt dışında katılacakları sergi ve fuarlarda yapacakları harcamalara finansman desteği sağlanacaktı. Kısacası, ihracatçılar için "yok yoktu." Ne isterlerse yapılacaktı, yeter ki onlar da ihracatımızın yıllar süren "makus talihi"ni yensinlerdi.

Eski rejim, liberasyon, ihracat patlaması gürültüleri arasında pek başarılı olamamış ve Türkiye 1986 yılında yaklaşık 3 milyar dolarlık bir dış ticaret açığı vererek, bu alanda küçük bir rekor kırmıştı. Yeni rejimin görevi, bu açığı giderip, dış ticareti denk hale getirmek, hatta mümkünse biraz fazlayla kapatmaktı. Hazine uzmanlarına göre, bu amacı gerçekleştirecek her türlü kolaylık, yeni dış ticaret rejiminin sayfaları arasında mevcuttu ●

"KIZLAR-SA"

Geçtiğimiz hafta İstanbul pek turistik bir hafta sonu yaşadı. Ocak 87'de temeli atılan şu meşhur Ataköy Turizm tesislerinin yapımı sürdürülürken, kuruluşun işletme ortaklığına ABD'den "Holiday Inn" oteller zincirinin, Fransa'dan da "Printemps" giyim firmasının talip olduğu ortaya çıkıverdi. "Yabancı sermaye nihayet Türkiye'de" denilerek kollar sıvandı; geçtiğimiz pazar günü Fransa'dan gelen Printemps şirketi yöneticileri, Fransız mankenler ve Holiday İnn direktörleri bir güzel gezdirildi. Tabii bu arada yerli ve yabancı sermayenin Emirgân Atlı Köşk'te buluşturulması ihmal edilmedi. Köşkte Fransız mankenlerle resim çektiren Sakıp Sabancı gazetecilere hitaben "resimaltına Kızlar-SA yazın" şeklindeki esprileriyle hür teşebbüs dehamızın ne denli engin olduğunu ispat etti. Program bununla da bitmedi. Aynı günün akşamı Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlenen defile ve yemek Türk misafirperverliğinin bir simgesiydi sanki. Hıncahınç dolu davetin tanıklarından Vilayet Özel Kalem Müdürü Mesut Dizdar bir ama pir söyledi: "Bir konuya ilgi mi çekmek istiyorsunuz? İşin püf noktası şu: Sakın konferans ve panel düzenlemeyin... Çünkü konferanslarda salon kapasitesinin ancak % 32'sini doldurursunuz. Panel, konferansa % 3'lük bir fark atarak kapasitenin % 35'ine ulaşır. Size yemek ve defilenin üstünde durmanızı önereceğim. Yemek ve defile düzenlediğiniz taktirde % 150'lik bir izdihamla karşılaşacağınızdan emin olun!"

ERZADE ERTEM/ NOKTA

Sabancı yeni oluşturduğu "Kızlar-SA"dan çok memnun görünüyor

Geçtiğimiz hafta Babıali'de bir transfer yaşandı yine. Fakat bilinenlerden farklı bir transfer bu, parasal değil duygusal bir transfer... Sabah gazetesi ekonomi muhabiri Şule Ersözlü Milliyet gazetesi Yazı İşleri Müdürleri'nden Umur Talu'ya transfer oldu, kısacası evlendi. Tahmin edileceği gibi Marmara Etap Oteli'nde düzenlenen, Bedrettin Dalan'ın kıydığı nikâhın tüm konukları Babıali mensubuydular. Şahitlerse yine aynı camiadan: Güngör Mengi ve Doğan Heper. Milliyet ve Sabah çalışanlarının pek bir kaynaştığı nikâh ve kokteyl samimi, rahat, gelin ve damatsa ilgili, sıcak ev sahipleriydiler. "Mutlu olsunlar" diyoruz.

TABLO KARŞILIĞI TEDAVİ

İsmet Doğan'ı tanırsınız... Kendisi ülkemizin bağrına basmayı fazlasıyla ihmal ettiği genç ressamlarımızdan biridir. İşte bu genç ressamımız geçen yıl birden rahatsızlandı. Tedavi olmak amacıyla kalktı İsviçre'ye gitti. Birkaç özel kliniğin kapısını çaldıysa da tahlil ücretleri pek bir kabarık olduğundan neredeyse Türkiye'ye dönme kararına varıyordu. Fakat bu arada mucizevi bir şeyler oldu. Klinik yöneticilerinin Doğan'ın mesleğini merak edecekleri tuttu. İsmet Doğan "ressam" yanıtını verince de genç ressama hizmet seferberliğine giriştiler. Kimi ültrasonografileri iki şişe şarap karşılığına çekerken kimi de tahlil ücretlerini inanılmaz boyutlarda ucuzlattı. Hatta bazıları daha da inanılmayacak girişimlerde bulunarak tahlil ücretlerine karşılık Doğan'ın resimlerine talip oldular. Sonuçta 1 ay süren tedavinin faturası 6 milyondan 3 milyona kısacası yarı fiyatına düşüverdi. Doğan şu sıralar İstanbul'da çalışıyor... Ve kesinlikle cennetten düştüğüne inanıyor. Tek dileği var, ülkemizde fazlasıyla ihmal edilen bu sanat dalına Batı'da gösterilen ilginin hiç değilse 10'da birinin gösterilmesi... Tedaviler resim karşılığı yapılmasın varsın!

İsmet Doğan ve tedavi masraflarının yarısını karşılayan kahraman resimleri...

Sezen Aksu: Ülkemiz hanımlarının en çok gıpta ettiği kadın...

KADINLAR DORUĞUNDA BİR SERÇE

Ayşen Gruda'nın Bülent Ersoy'a gıpta ettiğini biliyor muydunuz? Nedeni de oldukça ilginç: "Kendi isteğiyle kadınlık gibi çileli bir cinsiyeti seçtiği için..." Gruda tabii ki durup dururken Ersoy'a gıpta etmiyor. Yalnızca Erkekçe dergisinin mayıs ayı sayısında yer alan "Ülkemizde kadınların en gıpta ettikleri kadınlar" konulu anketine yanıt veriyor. Anketin jürisini 50 okullu genç kızımız, 50 ünlü kadınımız oluşturmuş. Öğrenci kızlarımız genellikle artist ve şarkıcılarımıza gıpta ederken ünlü hanımlarımız kendileri dışında pek kimseye gıpta etmediklerini ortaya koymuşlar. Genel eğilime uymayan ünlülerimiz arasında Nükhet Duru, Canan Barlas ve Meral Zeren de var. Duru, Suna Kan'a imrenirken, Barlas, Yıldız Kenter'e gıpta edermiş meğer... Zeren'inse gözü yüksekler-de; ya bir prenses ya da bir başbakanın yerinde olmak istemiş hep. Böylece de yerli bir isim verememiş, ya Carolin ya Thatcher deyip geçmiş. Sıralamada kimler mi var? 10. sırada Betül Mardin, 7. sırada Müjde Ar, 5. sıradaysa Ajda Pekkan yer alıyor. İlk 3'e gelince... Semra Özal bronz, Yıldız Kenter gümüş, Sezen Aksu altın madalyalara layık görülmüşler. "Serçe" minik olmasına minik de "en bir gıpta" tahtına oturuvermiş işte!

VAK THE ROCK'IN ÇOCUKÇASI

Tiyatronun loş fuayesinde bir hengâmedir gidiyor. Yaşlı başlı veliler koşturarak salona girip, şık ve hoş hanımlardan oluşan görevli kadrosu heyecanını yenmeye çalışırken, elma, armut, boğa, tilki, aslan kılığında bir ordu çocuk sıralar oluşturup yeniden dağılıyorlar. Fazla merak uyandırmaya gerek yok. İşin aslı şu: İlkadım Okulu, Ankara Çağdaş Sahne'de Dr. Nilgün Kaynaroğlu ve Tamer Levent'in sahneye koyduğu, TRT çocuk korosu yöneticilerinden Salih Aydoğan'ın müziklerini düzenlediği "Biz Yaratınca Güzel Olur Dünya" adlı bir çocuk oyunu sergiledi. Oyunun özelliğiyse bu tür faaliyetlerde ilk kez tüm öğrencilerin, yani 250 çocuğun kendi becerileri doğrultusunda oyuna katılabilmeleriydi. Oyunun bir yerlerinde sahneye fırlayıp elindeki kâğıt gitarıyla MFÖ'nün Mazhar'ını çatlatırcasına Vak The Rock'la dans edip şarkı söyleyen üçüncü sınıf öğrencisi afacan, piyesin yıldızlığını hak etti. Bir zamanlar bir müfettiş aynı öğrenci için "Bu çocuk bu afacanlıkla okuldan atılır" demiş. Küçük yaramaz "Vak The Rock" şovuyla farkında olmadan müfettişe güzel bir ders verdi anlaşılan: Yaşamda hatmetmek ve ezberlemekten başka beceriler de vardır!

Mesela!

Aylık Kitap Dergisi geçenlerde dini yayınların yasaklanması konusunda bir araştırma yayınladı. Sayfalarında yazar, gazeteci ve yayıncıların görüşlerine yer verdi. Bunlardan biri, yayıncı, gazeteci M. Şevket Eygi diyor ki:

Aslında bazı sakıncalı kitapların toplatılmasına karşı değilim. Lakin toplatılan kitapların seçiminde hata edildiği kanaatindeyim. Bence komünistlik, dinsizlik, ahlaksızlık, masonluk ve putperestlik propagandası yapan kitaplar toplatılmalıdır. Ama sakıncalılık ve muzırlık ölçüleri kafa yapısına göre değişiyor. Bunlar göreceli kavramlardır. Her neyse egemen güçlerin hikmetinden sual olunmaz.

İngilizceyi İngiltere'de öğrenmenize gerek yok

- Gelişim Oxford'la ingilizceyi ailece öğreneceksiniz. Hem de Oxford aksanıyla.
- *5 cilt, 1600 sayfa (Copyright: Oxford University Press and Mitchell Beazles Fublishers, Londra.)*

GELİŞİM OXFORD™

İNGİLİZCE

Dil Öğretim Ansiklopedisi

GELİŞİM/ANSA

ANSİKLOPEDİ SATIŞLARI TİC. ve SAN. A.Ş.

Adresimiz:

GELİŞİM/ANSA A.Ş.

Kültür Hizmetleri Bölümü
P.K. 176 Teşvikiye-İSTANBUL

Not:
Pazarlamamız Tam Takım Ansiklopedileri kapsar. Fasikül ve Cilt kapağı eksikleri için müracaat **edilmemesi**. Bu konu ile ilgili yazışmaların **Abone Servisi Gelişim Yayınları A.Ş. Levent-İstanbul** adresine yapılması önemle rica olunur.

BEDAVA Broşürümüz için kesip, postalayınız

Adınız, Soyadınız:

Ev Adresiniz:
(Yazışma ve teslimatta kullanılacaktır) Telefonunuz:

İş Adresiniz:

Telefonunuz:

Beğendiğiniz ve tanımak istediğiniz Gelişim Ansiklopedisi:

Mesleğiniz: İmza:

(Öğrenci iseniz lütfen bu kuponu velinize doldurtun ve imzalatın.) NOK-4

MENKUL KIYMETLER REHBER SAYFASI

Yüksek kazanç yine İktisat'ta

İktisat Bankası Menkul Değerler Merkezi ve şubelerinde satışa sunulan özel sektör tahvilleri yüksek kazanç sağlamaya devam ediyor.

Ayrıca, Hazine Bonosu, Devlet Tahvili, Hisse Senedi veya Gelir Ortaklığı Senedi almak için **Menkul Değerler Merkezi**'ni ve **İktisat** şubelerini arayabilirsiniz.

İKTİSAT MENKUL DEĞERLER MERKEZİ

İktisat Menkul Değerler Merkezi
Esentepe: Büyükdere Caddesi 165. Esentepe İstanbul Telefon: 172 7000 166/2733
Osmanbey: Halaskargazi Caddesi 180. Osmanbey Telefon: 146 0410

ESBANK
MENKUL KIYMETLER MERKEZİ

- **Hazine bonosu ve devlet tahvili alım-satımında yüksek verimi,**
- **Portföy danışmanlığı hizmetini,**
- **Borsa işlemlerinde en uygun şartları,**
- **Her hafta devlet ihalelerine katılma imkânını, tüm şubeleri düzeyinde sunuyor.**

Adres: Büyükdere Cad. Alba İş Hanı 67/71 Kat 5
Mecidiyeköy/İstanbul
Telefon: 172 16 01 - 172 51 42 - 172 50 69
Telex: 27170 esgttr.

BÜYÜK LAROUSSE
SÖZLÜK VE ANSİKLOPEDİSİ

Yarın çıkacak olan 30. fasikülü ile 4. cildine başlamıştır.

3. cilt kapakları satışa çıkarılmıştır.

GELİŞİM YAYINLARI
"Güvenilir Yayıncılık"

Ciltleri tamamlanmış olarak tek tek almayı arzu eden okurlarımız için 3. ciltler satışa sunulmuştur.

YAŞAM / GEBZE'DE İHBAR FURYASI

Gebze'nin "pornografik ihbarcı"sı kim?

Gebze'de 7 yıl önce başlayan "Bir Vatandaş" imzalı pornografik ihbarları kimin yaptığının önümüzdeki haftalarda sonuçlanacak davalarda ortaya çıkması beklenirken, iddialar ünlü bir avukatın üzerinde toplanıyor.

"Bizim de herkes gibi korkularımız var. Kimimiz polisten, kimimiz sınıfta kalmaktan, kimimiz de sözgelimi yükseklikten korkarız. İçinde bulunduğumuz duruma göre her birimiz değişik korkulara sahibiz. Ama biz Gebzelilerin belki birkaç istisna dışında ortak bir korkumuz daha var ki, bunu kısaca 'Bir Vatandaş'tan korkma korkusu diye adlandırabilirim."

Gebze'de "Bir Vatandaş"tan korkma korkusunun yedi yıl önce başlayıp halen devam ettiğini söyleyen S.R. sözlerini bir ricayla tamamladı: "Doğma büyüme Gebzeli olduğumu, halen burada öğretmenlik yaptığımı yazın ama, sizden adımı kullanmamanızı rica ediyorum."

"Şerrine uğramamak için" herkesin bucak bucak kaçtığı, 150 bin kişilik koca bir ilçeyi yedi yıl boyunca susta durduran bir insan nasıl bir silah kullanıyor olabilirdi? "Doğma büyüme Gebzeli öğretmen S.R." **Nokta** muhabirinin sorusunu iki kelimelik bir cevapla karşıladı: "Pornografik ihbar."

İhbarsever yönetimlerden birindeyiz. Yıl 1980. Yurdun dört bir yanından Ankara'ya dalga dalga ulaşan sayın muhbir vatandaşların mektupları titizlikle inceleniyor, gereği, anında yerine getiriliyordu. Her şey gibi mektuplar da kendi rutini içinde akıp giderken, mektupları değerlendiren komisyon bir süre sonra bir ilçemizle ilgili olarak garip bir durumun varlığını fark etti. Bütün il ve ilçelerden siyasi ihbarlar yağarken, Gebze'den bol miktarda "pornografik ihbar" gelmekteydi.

"Bir Vatandaş" icraatına, iki çocuklu bir dul olan Sevim Sancakoğlu'nu ihbar ederek başladı. "Bir Vatandaş"a göre Sevim Sancakoğlu randevuevlerinde çalışıyor, ortalığa ahlaksızlık saçıyordu. Sancakoğlu Zührevi Hastalıklar Hastanesi'ne sevk edildi, sonuç "temiz" çıktı.

BATUHAN KIRANY/NOKTA

Ender Kâmil Boyacı, Nokta muhabiriyle pek görüşmek istemedi

Zabıt kâtipleri Ali Yıldız ve Şükriye Gülşen, ilişkide bulunmak ve çocuk aldırmak suçları ile ihbar edildiler. Açılan dava beraatle sonuçlandı.

Aynı tarihlerde Remzi Güleç, Fatma Şen ve Günay Durmuş adlı zabıt kâtipleri ayrıntılı pornografik ihbarlarla suçlandılar.

İhbarlarda niteliksel sıçrama. 1981 yılında Gebze'den Adalet Bakanlığı'na giden ihbar mektuplarında niteliksel bir sıçrama olmuş, mektuplara imza konmaya başlanmıştı. İhbarların pornografik içeriği değişmemişti ama, bazıları Milli Güvenlik Konseyi'ne kadar giden mektupların artık imzalı olması yetkililerin işini kolaylaştıracaktı hiç değilse. Ama bu imzalar işleri daha da karıştırmaktan başka bir sonuca yol açmadı. Çünkü imza sahipleri, yapılan soruşturmalarda altlarında imzaları olan mektupları kendilerinin yazmadığını söylüyorlardı. Bunlardan bir bayan avukat kendi adına gönderilen mektuplardaki imzaların kendisine ait olmadığını Adli Tıp'ta kanıtlayınca, gözler gene "Bir Vatandaş"a çevrildi. Bu arada, "Bir Vatandaş"ın Av. Ender Kâmil Boyacı olduğuna dair iddialar ileri sürülüyordu Gebze'de.

Bayan avukatın imzasının kullanıldığı ihbar mektubu o zamana kadar gönderilenlerin en yaratıcısı ve en pornografiğiydi. Mektuba göre Gebze Adliyesi hakimlerinden Namık Kemal Şenpolat kendisini ve yeğenini iğfal etmiş, bu arada kuzeni ile de metres hayatı yaşamıştı. Bu arada Hakim Coşkun Şengüler de boş durmamış, Hakim Şenpolat'ın iğfal ettiği yeğeniyle aşk hayatı yaşamıştı.

Yine aynı bayan avukatın imzasının kullanıldığı imzalı bir başka ihbar mektubu da, zabıt kâtibi Günay Durmuş'un asker olan kocasının komutanına gönderilmişti. Mektupta, Günay Durmuş'un randevuevlerinde çalıştığı ve kendisini uyaranlara, "Ne yapalım, canım oralarda çalışmak istiyor" yanıtı verdiği yazılıydı.

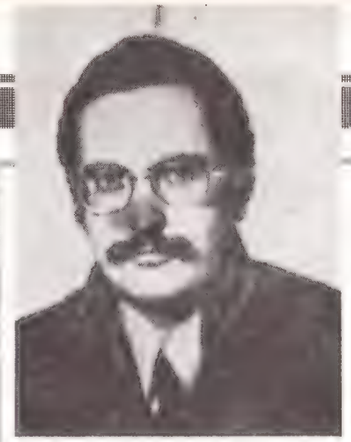

Avukat, şair ve politikacı

Gebze'nin tanınmış avukatlarından E. K. Boyacı, "gerek Gebze'de gerekse İstanbul'da, toplumsal, siyasi ve edebi mahfillerde yakınen tanınan, birçok teşkilatın içinde üye ve yönetici olarak bulunmuş, edebiyat sahasında üç defa ödül kazanmış, kitapları, yazıları, makaleleri yayınlanmış, Adalet Bakanlığı'nın Türk Hukuk Bibliyografyası kitabına yazıları alınmış, üniversite ders kitaplarına yazıları kaynak olarak gösterilmiş bir kişi. Türkiye Yazarlar Sendikası üyesi olan ve sırasıyla 1. Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, 2. Şairler ve Yazarlar Sözlüğü, 3. Sosyalist Kültür Ansiklopedisi ve 4. Kim Kimdir ansiklopedisinde biyografisi verilen Ender Kâmil Boyacı, geçmişte çeşitli dernek ve sendikalarda görev almış, Maden-İş Sendikası'nın 25. Bölge avukatlığını yapmış, bir siyasi partide (TİP) parti ilçe sekreterliği ve ilçe yönetim kurulu üyeliği görevinde bulunmuş.

E.K. Boyacı ihbar ediliyor. Gebze'de imzalı-imzasız tüm mektupların Ender Kâmil Boyacı'nın yazdığı iddiaları dolaşmaya başladığı bir sırada, bu kez ünlü avukatın bizzat kendisi "Bir Vatandaş" imzalı bir mektupla ihbar edildi. İhbara göre, E.K. Boyacı, yanında çalışan 15 yaşındaki bir kızı iğfal etmiş, ayrıca da kızı, Gebze'de tanınmış on yedi erkeğe birden satmıştı.

Bu son ihbar hakkında rivayet muhtelifti. Bunlardan birine göre de "Bir Vatandaş", "Bir Vatandaş"ı ihbar etmişti ve sıradan bir hedef çarpıtma taktiği dışında bir anlamı da yoktu.

Bu mektubu, E.K. Boyacı'nın kendi imzasını taşıyan ve Adalet Bakanlığı'na gönderilen bir ihbar izledi. E.K. Boyacı, bu mektupta, kendisini ihbar eden kişilerin zabıt kâtipleri Ali Yıldız ile 1980'de kendisine aşk mektupları yazdığı iddiasıyla genç avukatı dava eden S. olduğunu öne sürüyor, daha sonra da bazı pornografik ihbarlarda bulunuyordu. E.K. Boyacı'ya göre, "Ali Yıldız isimli şahıs, S. adlı yolsuz kadını karısı gibi kullandığından başka, muhtelif şahıslara da para karşılığı" satmıştı. Bu iki kişi, Hakim Coşkun Şengüler tarafından korunuyordu ve sözü geçen hakimle iki zabıt kâtibi arasında "hakim-kâtip ilişkilerini aşan birtakım kanunsuz ve yolsuz ilişkiler olduğu da çevrede bir şayia olarak günden güne yayılmakta"ydı. S.'ye gelince; o, "yıllar önce kızlığı bozulmuş, kürtaj yaptırmış ve para karşılığı her önüne gelenle cinsel ilişki kuran, fahişeliği meslek edinmiş bir kadın"dı. Ali Yıldız ayrıca Şükriye Gülşen adlı zabıt kâtibinin de ırzına geçmiş, onu gebe bıraktıktan sonra da çocuğunu aldırtmıştı.

Anlamlı benzerlikler. Ender Kâmil Boyacı'nın kendi imzasıyla yaptığı ihbarlarla, daha önce "Bir Vatandaş"ın yaptığı ihbarlar arasında çok büyük benzerlikler olduğu ileri sürülüyordu. Aynı kişiler, aynı fiillerle ve aşağı yukarı aynı ifadelerle suçlanıyorlardı bu mektuplarda.

Aynı suçlamalar, Ender Kâmil Boyacı'nın daha sonra Gebze Adliyesi'ndeki çeşitli hakim ve savcılar için açacağı tazminat davalarında da yenilenecekti. Başta Hakim Namık Kemal Şenpolat, Hakim Coşkun Şengüler ve Cumhuriyet Savcıları Haydar Memişoğlu, Olcay Ünal olmak üzere çok sayıda hakim ve savcı aleyhine açılan bu davalarda E. K. Boyacı bir yandan söz konusu imzasız ihbar mektuplarını kendisinin yazmadığını öne sürerken, bir yandan da ihbarlarda sözü edilen suçlamaların çoğuna aynen katıldığını belirtiyordu.

E.K. Boyacı'nın aleyhine dava açtığı Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Olcay Ünal, Boyacı'nın kaleme aldığı dava dilekçesinde, "1984 yılında Bakanlıkça rüşvet aldığı ve irtikâpta bulunduğu kanısını uyandırdığından, yer değiştirme cezasına çarptırılarak Gebze'den Ezine'ye sürülmüş bir savcı" olarak tanıtılıyordu. Gene aleyhine dava açılanlardan Haydar Memişoğlu'nun adı Güneş gazetesinde çıkan bir yazıda "Kaçak kat sahibi savcı" olarak gösterilmiş, söz konusu kat daha sonra yıktırılmıştı. Ender Kâmil Boyacı'nın Hakim Coşkun Şengüler hakkında öne sürdüğü iddia da, kendisinin 1984 tarihinde Kartal Ağır Ceza Mahkemesi'ne tayinini istediği halde, kademe indirimi ile Fatih Sulh Ceza Hakimliği'ne gönderildiğiydi.

Adalet Bakanlığı devrede. Av. Ender Kâmil Boyacı'nın açtığı tazminat davaları devam ederken, gerek daha önce yazdığı ihbar mektuplarında, gerekse de aleyhlerine açtığı manevi tazminat davalarında bazı hakim ve savcılara yönelttiği suçlamalarla ilgili olarak Adalet Bakanlığı devreye girerek E.K. Boyacı aleyhinde kamu davası açtırıyor, ilgili mahkemenin, E.K. Boyacı'nın bir ruh ve sinir hastalıkları hastanesinde "yatırılarak müşahede altına" alınmasını talep etmesine yol açıyordu. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Baştabipliği, Kadıköy 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin incelenmek üzere kendisine gönderdiği dosya ile ilgili olarak mahkemeye şu yazıyı yazıyordu: "İlişik dosya sağlık kurulu üyelerimiz tarafından uzun uzun incelenmiş ve sonuç olarak: Ender Kâmil Boyacı hakkında karar verilebilmesi için mutlak yatırılarak müşahede edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır. Adı geçenin dosya ile birlikte müşahedeye sevki uygundur."

Şimdi Gebze halkı merakla, Adalet Bakanlığı tarafından açılan davanın sonucunu bekliyor. Sonucu merakla beklenen başka davalar da var. Daha önce "Bir Vatandaş" ın yazdığı ihbar mektupları ile E.K. Boyacı'nın kendi imzasıyla yaptığı ihbarların karşılaştırılarak "Bir Vatandaş"ın Gebze'nin ünlü avukatı olduğunun kanıtlanmasını isteyen çok sayıda kişisel dava şu anda bilirkişi aşamasında "Bir Vatandaş"-ın gerçek kimliğini belki de adalet önünde bulunan bu davalar çözecek ●

GURMELER

Lezzet mütehassısları

Yemek yemenin saygın, önemli ve hayata renk katan bir iş olduğuna inanan gurmeler, Türkiye'de yemek kültürünün gelişememesinden yakınıyorlar

Sakin sakin oturup, günün olaylarını gözden geçirebileceğiniz, kafanızı kurcalayan bir meseleyi enine boyuna düşünebileceğiniz bir lokantaya gitmişsinizdir. Hem bunları yapabilecek hem de kaçınılmaz bir biyolojik ihtiyacı yerine getirecek, karnınızı doyuracaksınız. İşte o anda, orda karşınıza çıkarlar. Belki, başınıza gelecekleri farkında olmadan yanınızda getirmiş de olabilirsiniz. Korkunç despotturlar. Cüsselerinden umulmayan bir maharetle, kadim dostları garsonların yardımıyla, sizin yerinize yemekleri seçerler. Size zorla hiç yemeyi düşünmediğiniz yemekleri yedirirler. Bununla kalmaz, yemek boyunca, seçtikleri yemeklerin nefasetini över, onay beklerler. Kafanız karışır, başınız döner. O 'nefis yemekler'i size zehir zıkkım ederler. Başka bir insan türüdür bunlar. "Oburluk"la "ağzının tadını bilmek" arasındaki bıçak sırtında gezinmek başlıca zevkleri olmuştur. Gurme (Gourmet) tabir edilirler.

Gurmeler, bizim gurmelerimiz. "Gurme, yemeklerin lezzetini çözen lezzet mütehassısıdır. Gurme, bir yemeğin içinde konyak mı var, sarmısak mı var, soğan mı var, defne yaprağı mı var, varsa miktarı ne kadar, bunları, yediği yemeği dilinde, damağında gezdirerek anlayabilir."

Ağzının tadını bilen işadamlarımızdan Ali Koçman az ama öz yiyor

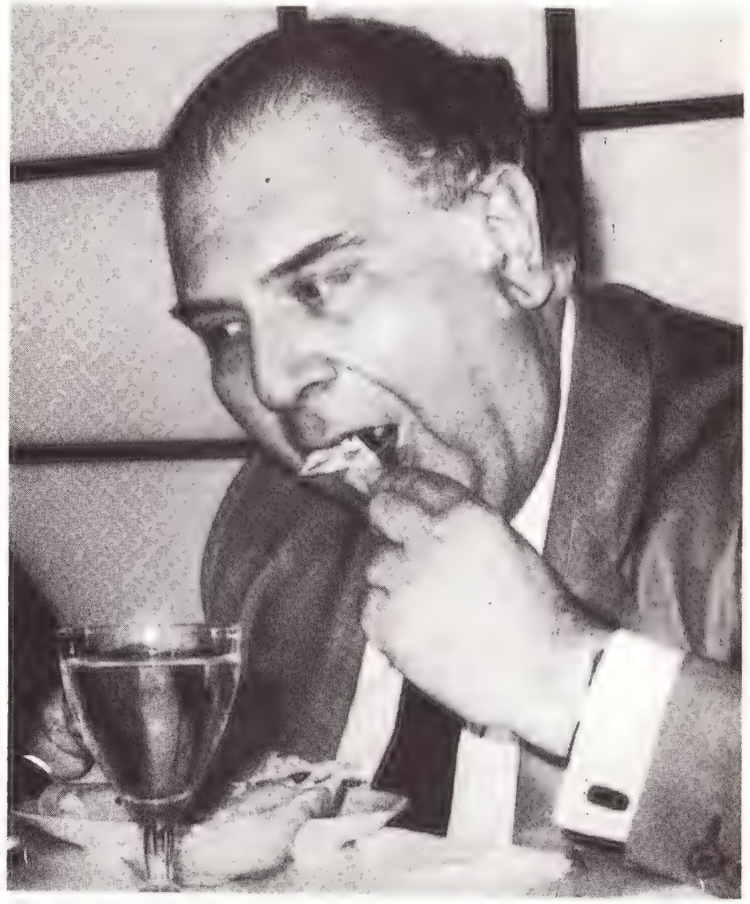

Orhan Kutbay, Fransız gurme kuruluşunun ülkemizdeki tek temsilcisi

ERIK MOLBERG HANSEN/ NOKTA

1250'li yıllarda Fransa'da kurulan ve etkinliğini bugüne kadar sürdüren Confrerie de la Chaine des Rotisseurs adlı gurme kuruluşunun Türkiye'deki yegâne üyesi Orhan Kutbay gurmeliği böyle tanımlıyor. Peki, dili, damağı bu ölçüde gelişmiş kaç insan var aramızda acaba? Varsa bile, marjinalliklerden nefret eden, her zaman uğraşacak "büyük ve acil" sorunlar bulan, bunların dışındaki her türlü ilgiyi küçümseyen ezici çoğunluğumuzun karşısına çıkıp, "Evet, ben gurmeyim" deme cesaretini gösterirler mi?

"İftihar ediyorum." Yaşama zevklerinin hiç de azımsanmayacak bir bölümünü güzel ve zevkli yemekler yemekten derleyen, Atilla Dorsay'ın sözleriyle, "yemek yemenin bizatihi kendisinin saygın, önemli ve hayata renk katan bir iş olduğu"na inanan bir avuç gurme vardı aramızda ve çoğunu da yakından tanıyorduk. Örneğin, yazının iyisini bir bakışta anlamakla ünlü Doğan Hızlan aynı zamanda çok iyi bir yemek seçicisiydi de. Atilla Dorsay'ın gurme olarak tanınmaktan gurur duyması gibi, Doğan Hızlan da bu tür bir marjinal konumda olmaktan memnundu. Hızlan'a göre gurmelik önemli bir "tavır"dı. İnsan nasıl kitabını seçiyor, nasıl okuyacağını, dinleyeceğini seçiyorsa, yiyeceğini de seçmeliydi. Yiyeceği-

Gurmeler neyi yapar, neyi yapmazlar?

• Yemekten önce, damak tadını etkileyecek sigara, parfümlü içki gibi şeyleri kullanmaktan kaçınırlar.

• Tereyağının tuzsuzunu, suyun minerallisini tercih ederler.

• "Şunun yerine bunu yesen ne fark eder?" sorusundan nefret ederler. Bu soruya genellikle "Sen bu kitap yerine şu kitabı okusan, ya da bu film yerine şu filmi seyretsen ne fark eder?" diye cevap verirler.

• Mönüdeki yemek adlarıyla yetinmezler. Onlar için önemli olan garsonların anlattıklarıdır. Mönüdeki yemeklerin hangi malzemeyle ve nasıl yapıldığına dair garsonlardan uzun bir brifing almadan yemeğe başlamazlar.

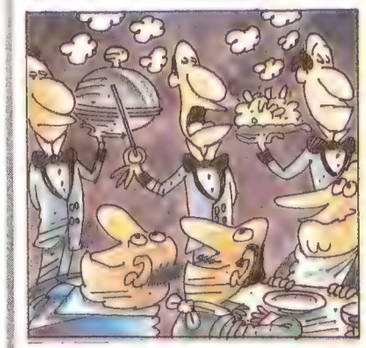

• Yemeğini tabağında bırakanlara kin duyarlar.

• Damak tadını etkileyeceği için çok sıcak ve çok soğuk lokantaları sevmezler.

• Kendi özelliklerine saygı duydukları için, çocuklarının da iyi bir gurme olması için gayret eder, daha küçük yaşlardayken çocuklarını kaliteli lokantalara götürürler.

• Ayaküstü bir şeyler yiyip karın doyurmaktan nefret ederler. Bazıları, böyle karın doyurmaktansa o öğün bir şey yememeyi tercih eder.

SABAH

FARKI...

Eğer Sabah okuyorsanız bunu sizden iyi kimse bilemez. Çünkü yüzbinlerce kişi, sizin gibi - özel haberleri, tutarlı ekonomisi, ses getiren politikası, renkli magazini, keyifli ekleri ve modern teknolojinin ürünü temiz baskısı ile - farklı olduğu için Sabah okuyor.

Eğer siz okumuyorsanız hemen bir Sabah alın "**Sabah Farkı**"nı görün. Yüzbinlerin niçin Sabah okuduğuna kendiniz karar verin. **SABAH**

"Herkes okumalı"

SÜLEYMAN TELİ/ NOKTA

Sinema eleştirmeni Atilla Dorsay aynı zamanda bir "tat uzmanı"

ÜMİT KIRDU/ NOKTA

Tuğrul Şavkay da tanınmış "gurme"lerimizden

ni seçme tavrına giren insanlara, "canım bu da önemli mi, ne fark eder" tutumu içine girenleri de şöyle eleştiriyordu Hızlan: "Çok şey fark eder. Çünkü bence burada seçmek, insanın yaşama karşı beğeni tavrını belirler ve bu nedenle de önemlidir."

Tanınmış gurmelerimizden biri de, nereye yatırım yapılacağı konusunda çok iyi seçmeler yapabilen işadamlarımızdan Ali Koçman'dı. İş alanındaki seçme yeteneğini yemekler söz konusu olduğunda da gösteren Ali Koçman, gurmeliği ikiye ayırmaktan yanaydı: Sadece damak zevkinden hoşlananlar ve hobi olarak yemek yapmaktan hoşlananlar. Koçman'a göre, ikinci tip gurmelik son yıllarda Avrupa ve Amerika'da hızla yaygınlaşıp erkekler mutfaklara girerken, Türkiye'de yalnızca birinci tip gurmelerden söz edilebilirdi. Zaten Koçman'ın kendisi de yemek yapmaktan hiç anlamıyor, yumurtayı bile zorla pişiriyordu.

Nasıl gurme oldular? Ağız tadı ile ilgili yeteneklerini nasıl geliştirdiklerini anlatan gurmelerimizin tümü, bunu tecrübelerine ve alışkanlıklarına bağlıyordu. Tümüne yakını çocukluğundaki aile ortamının elverişliliği sayesinde elde etmişti bu özelliği. Ama yaramaz çocukların ağız tadı küçükken dudaklarınıza sürülen biberlerden ötürü bozulduğu için, iyi gurmelerin uslu çocuklardan çıktığına dair bir inanış da vardı ilgili çevrede. Doğan Hızlan gibi, Ali Koçman, Orhan Kutbay ve bir ölçüde Tuğrul Şavkay yeteneklerini aile ortamından almışlardı ama, böyle bir ortamda büyümeyenler için de kapılar tümüyle kapalı değildi. Bir numaralı Türk gurmesi Orhan Kutbay'a göre, gurme olmak da başka her şey gibi bir öğrenme sürecinden başka bir şey değildi. "Bu yola başını koyanlar, araştırmaktan, okumaktan bıkmayanlar her zaman ağzının tadına varma şansına sahiptir" diyordu Orhan Kutbay. Kendini yetiştirerek gurme sıfatına hak kazanmış kişilerden biri olan Tuğrul Şavkay, belki de bu tür gurmeliğin en iyi örneğiydi. Bir keresinde Şavkay, 1845'te yazılmış bir kitapta bulduğu, içine tarçın ve sakız konularak yapılan bir susuz pilav tarifini kendisi gibi bir gurme olan arkadaşı Murat Belge ile yapmaya kalkmış. Mangal ateşine göre yapılan tarif tüpgaz ateşine pek denk düşmemiş ama, iki arkadaş yılmayıp pilavı günümüz tekniklerine göre yeniden pişirdiklerinde pekâlâ kaliteli yepyeni bir pilav türü çıkmış ortaya.

Yeme de dinle. Gurmelerin yemekleri anlatması bile bir başka oluyordu. İki gurmenin yeni bir yemeğin nasıl yapıldığı üzerine sohbetleri oldukça keyifle izlenebilecek bir deneydi "sıradan insanlar" için. Adını kimsenin duymadığı otların sözü geçerken bile hemen kokuları geliyordu burunlarına ve yeni keşfedilmiş bir ot onları birkaç gün mutlu kılmak için yetip de artıyordu bile.

Ama gurmelerin şikâyetleri de az değildi. Çoğu malzeme azlığından yakınırken, bir kısmı da lokantaların, zahmet edip Mısır Çarşısı'na gitmedikleri için kendilerini birçok zevkten mahrum bırakmalarına içerliyordu. Gurme olmanın biraz da "pek çok şeyi" yemekten geçtiğini söyleyen Atilla Dorsay, "Türk insanının kafası işte, salyangozun ya da kurbağanın yeneceğini almıyorsa, o insan hep tavuk ya da et yemeye mahkûmdur" diyordu. Orhan Kutbay ve Ali Koçman da özellikle av etlerinin ülkemizde bulunmamasını çok önemli bir eksiklik olarak değerlendiriyorlardı.

Tarihte ve "onlar"da. Tarih öncesi dönemlerde insanlar, ilkönce ikide bir zehirlenmekten, midelerini bozmaktan bıkıp besin maddelerini tasnif etmeyi, sonra da onları pişirmeyi öğrenmişlerdi. Bir başka deyişle seçiciler bir grup, pişiriciler başka bir grup olmuştu. Kimbilir, belki de şimdiki gurmelerin babaları tarihteki bu "seçiciler"di. Gurmeler, bütün sanatçılar gibi tarih boyunca işlerini gizli kapaklı olarak sürdürmüşlerdi. Tek Tanrılı dinler ortaya çıkıp da "bunu yeme, şunu da yeme" gibi yasaklar koyduğunda, beklenenin aksine gurmelerin işine gelmişti bu. Çünkü sınırlanmak, işin inceliğini artırmayı gerektirmiş, kısıtlı olanakları sonuna kadar kullanmak için rafine tatlar bulma zorunluluğu doğmuştu. Ortaçağ'da Hıristiyanlık bütün Avrupa kıtasını karanlığa gömerken, onlar cadılarla işbirliği yapmıştı. O devirde, cadıların gizli formüllere göre yaptığı iksirlerin aslında en büyük damak hazlarını yaratan yemek soslarından başka bir şey olmadığı söyleniyordu.

Gurmeler şimdi artık özgürce faaliyette bulundukları gibi, yalnızca onlar için basılan kitaplar bestseller oluyor, milyonlarca satıyordu. Birçok Avrupa ülkesinde gurmelerin kulüpleri, dernekleri bile vardı.

Bizde ise, gurmelere hâlâ biraz "garip" yaratıklar olarak bakılıyordu. "Çünkü" diyordu gurmeler, "Bu, her şeyden önce bir, kültürel gelişmişlik, zenginlik ve çeşitlilik sorunudur"

"Soğan yiyeceksen, Yedikule bostanlarından ye"

Basın dünyasının ünlü "tat uzmanlarından" Doğan Hızlan, ağız tadı konusunda **Nokta'***nın sorularını yanıtladı:*

Nokta: Sayın Doğan Hızlan, bu 'ağzının tadına düşkünlük' nereden kaynaklanıyor?

Hızlan: Benim gurmeliğim aileden geliyor. Bizim ailede nasıl radyodan haberler dinlenir, günün gazetesi okunur ise öyle 'bugün nepişirelim? sorusu sorulur. Bu bir seçme sorunudur. Yani nasıl insan, okuduğu kitabı, izlediği bir programı, dinlediği müziği seçiyor, bunların sonucu olarak da yiyeceğini seçmesi demektir gurmelik. Bunun mali olanaklarla da bir ilgisi yok. Belki sadece soğan yiyeceksiniz ama onu da Yedikule bostanlarının soğanından yiyeceksiniz. Belki çarpıtılmış bir örnek ama bu gurmeliktir.

Nokta: Siz kendiniz yemek yapıyor musunuz?

Hızlan: Ben sadece teorisyenim. Yemek olarak senede bir kere beğendi yapıyorum. Yalnız ben yapılan yemeklerin malzemesinin sağlanmasında aileme yardımcı oluyorum.

Nokta: Aradığınız malzemeleri bulmakta güçlük çekiyor musunuz?

Hızlan: Bir zaman lar malzemeleri bulmak için dolaşır, araştırırdım. Ama eğer sizin bu işi bildiğinizi ve seçtiğinizi bilirlerse biraz sonra onlar sizi arıyor. 15-20 yıldır aynı yerlerden alışveriş yapıyorum, onlar da benim neyi nasıl seçtiğimi biliyorlar.

Nokta: Hangi mutfakları tercih ediyorsunuz? Bu arada zeytinyağına özel bir düşkünlüğünüz var galiba?

Hızlan: Akdeniz mutfağı içinde bir ayrım yapmıyorum. Ama Akdeniz mutfağı dışındaki mutfaklara hiç girmek istemiyorum. Bırakın yemeyi, mutfağa bile sokmak istemiyorum. Akdeniz medeniyeti bir zeytinyağı medeniyetidir. Bugün bakıyorsunuz her yerde zeytinyağı var. Riviera tipi. Nedir bu? Koca bir vanadan çiçekyağı, gözdamlalığı kadar bir vanadan zeytinyağı damlar olur size Riviera tipi. Bu zeytinyağı değil tabii.

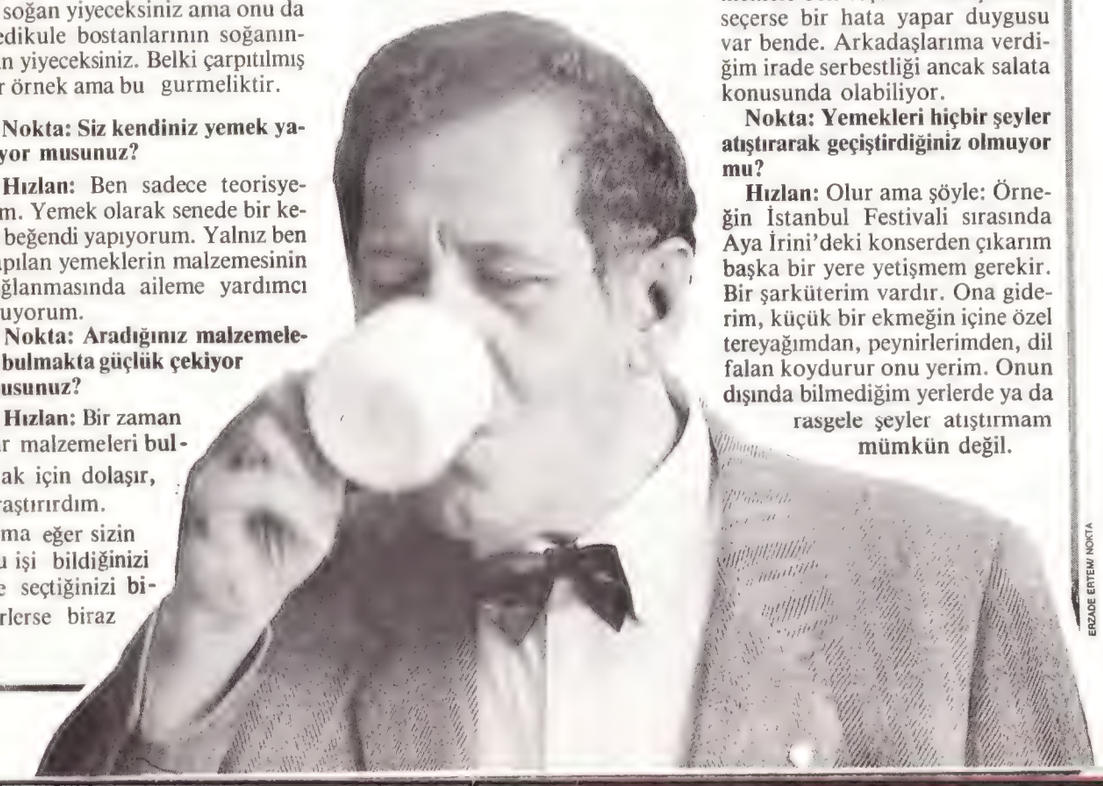

ERZADE ERTEM/ NOKTA

Nokta: Yemek modalarıyla aranız nasıl?

Hızlan: Ben o tip modalara artık işin züppeliği diyorum. Gurmeliğe herkesin kendi kendine tadı bulma yarışı olarak baktığım için böyle modalara doğrusu hiç katılmadım. Yemek konusunda benim dışımda gelişen bir şeye tabi olmam, kulluk etmem mümkün değil.

Nokta: İnsanlara yemeleri için ısrar eder misiniz?

Hızlan: Maalesef ısrar ederim. Ama bu gurmeliğimden değil. O yediğim şeyin güzelliğine o kadar inanırım ki, kimse mahrum kalmasın isterim. Mesela mayıs, haziran aylarında bir yemeğe götürdüğüm insanın enginar yemesi beni rahatsız edebilir. Zaten birini yemeğe götürdüğümde yemekleri ben seçerim. Karşı taraf seçerse bir hata yapar duygusu var bende. Arkadaşlarıma verdiğim irade serbestliği ancak salata konusunda olabiliyor.

Nokta: Yemekleri hiçbir şeyler atıştırarak geçiştirdiğiniz olmuyor mu?

Hızlan: Olur ama şöyle: Örneğin İstanbul Festivali sırasında Aya İrini'deki konserden çıkarım başka bir yere yetişmem gerekir. Bir şarküterim vardır. Ona giderim, küçük bir ekmeğin içine özel tereyağımdan, peynirlerimden, dil falan koydurur onu yerim. Onun dışında bilmediğim yerlerde ya da rasgele şeyler atıştırmam mümkün değil.

Dümen: "Muzır Kurulu iki sevgilinin alelade mektubuna da müstehcen der!"

SÖYLEŞİ / DR. HAYDAR DÜMEN

"İki kuşak eğittim"

Daha önce Cinsel Yaşam-2 adlı kitabı Muzır Kurulu tarafından müstehcen bulunup toplatılan ve sonra beraat eden Dr. Haydar Dümen'in şimdi de "Cinsel Sorunlarımız" adlı kitabı müstehcen bulunup, toplatıldı.

Dr. Haydar Dümen, bugüne kadar sosyal, cinsel ve psikolojik sorunlar üzerine 14 kitap, 500'ün üzerinde makale yazmış bir bilim adamı. Bunun yanı sıra özellikle yayınla cinsel eğitim alanında bir öncü sayılıyor. Dr. Dümen bu son toplatma kararı üzerine* Nokta *ile konuştu.

Nokta: Sayın Haydar Dümen, bize toplatılan kitabınızı anlatır mısınız?

Dümen: Bu kitabımın ilk baskısı 1967'de yapıldı. 20 yıl sonra yaptığım 15. baskısını Muzır Kurulu doğrudan doğruya resen rapor vererek savcılığa 'dava açın' diye bildirdi. Bunun üzerine kitabım toplatıldı. Bu yirmi yıl içerisinde kitabım hakkında hiçbir dava açılmamış, yani kitap bir kovuşturmaya uğramış da aklanmış durumu yok. 1980 yılına kadar devlet hizmetinde çalıştım, hiçbir biçimde Sağlık Bakanlığı, sağlık müdürlüğü, baş hekimlik bana bir uyarıda bulunmamış. Sağlık Bakanlığı kitabımdan almak için başvuruda bulunmuş. Üniversite klinikleri kütüphanelerine koymak için benim kitabımı satın almışlar. Bugüne kadar yüz binin üzerinde mektup aldım, gerek bunlarda gerekse, yüz yüze konuşmalarda kitabım hakkında hiç kimse bana olumsuz bir tepki göstermedi. Kitabım 100 bin adetin üzerinde satıldı. Dolu dolu iki kuşak cinsel eğitimini bu kitapla yaptı.

Nokta: Kitabınızın bilimsel niteliği hakkında ne söyleyebilirsiniz bize?

Dümen: Prof. Dr. Bedriye Kod ne diyor bakın: "Temennim gençliğin cinsel konularda eğitimi ve bu konuların ruh sağlığındaki önemi üzerine yurt çapında bir kampanyaya öncülük etmeniz olacak." Kaldı ki biz bu kitabı kendi bölüm başlıklarını yazan değerli hocalarımla, arkadaşlarımla birlikte yazdık sayılır. Bunların arasında Prof. Dr. Rasim Adasal, Prof. Dr. Rıdvan Cebiroğlu, Prof. Dr. Aziz Göksel, Prof. Dr. Ayhan Songar var. Bunca bilim adamı bu kitaba yazı verdi ve diyelim biri kitabı okudu müstehcen buldu, yapacağı ilk şey şu olur: "Haydar Bey, benim yazımı lütfen çıkarın. İzin vermiyorum" hiç kimse, bunu yapmadığına göre zaten bunca değerli bilim adamı kanaatini bildirmiş demektir.

Nokta: Kitabınızın yargılanmasıyla bu bilim adamları da yargılanmış olmuyor mu?

Dümen: Tabii. Bir kitap ya bütün olarak müstehcendir ya da değildir. Bir bütünün içerisinde yargılandığı zaman bu arkadaşlarımın adı geçmemekle beraber bu arkadaşlarım da yargılanıyorlar bence. Ayrıca bunu rahatlıkla söyleyebilirim, kitabım artık müstehcen mi, diye tartışılamaz. Kitabımın üstüne basarak söylüyorum, bilimsel niteliği dahi tartışılamaz.

Nokta: Muzır Kurulu'nun kitabınızda neleri müstehcen bulduğunu anlatabilir misiniz?

Dümen: Örneğin 379. sayfada anal birleşmenin sapık olmadığını söylüyormuşum, bu nedenle müstehcenmiş kitabım. Ama 136'cı sayfada "anal birleşme normal bir birleşme biçimi değildir" diyorum. Bunu atlıyor bu kurul. Benim kişisel görüşüm bugün Türk toplumunda yüzde elli aile bu yola başvurmuştur. Ben bu gerçeği bilerek sırf Muzır Kurulu'nun gönlü olsun diye Türkiye'nin yüzde elli ailesini sapık ilan edeceğim, olmaz böyle şey. Bugün modern psikoloji homoseksüelliği değil sapıklık, hastalık olarak bile görmüyor. Ben şimdi anal birleşme sapıklıktır dersem, Avrupalı biri de işte Türkiye'de bilimin, bilim adamının durumu der. Başka bir yerde 14 yaşındaki bir kızın kendini tatmin ettiği ve bu yüzden bakireliği ile ilgili şüpheler duyduğunu belirttiği bir mektuptan alıntılar yapmışım, müstehcen bulmuşlar. Bana gelen,kızların yazdığı mektupların yarısından fazlası bakirelik sorunu ile ilgilidir. Bu sorunun böyle büyütülmesi insanın benliğinde çok önemli çatışmalara yol açar. Biraz da bu sebeple Türk toplumu nevrotiktir. Benim üzerime düşen görev bu nevrotikliği azaltmaktır. Bu müstehcenlik değildir, bilimsel bir görevi yerine getirmektir.

Nokta: Bu durumda kitabınıza gelen müstehcenlik iddialarının da bir geçerliliği yok sizce.

Dümen: Bu kurula iki sevgilinin alelade bir mektubunu götürün ve rapor isteyin, sizi temin ederim ki müstehcen diyecektir. İçinde tahrik öğesi bulacaktır çünkü. Tahrik bir alışkanlıklarla, bir de kişinin kendi iç psikolojisindeki örtülü duygularla ilgilidir. Bir kişide örnek olarak diyelim ki örtülü olarak küçük çocuklara ilgi duyma gibi bir sapma olsun. O kişi, kendisi arınmamış olduğu için, bir kurulun, bir rapor organının başındaki o kişi, kendisindeki ereksiyonu, tahrik olarak alabilir. Benim burada karşılaştığım şeylerde hem bilgisizliğin hem de Muzır Kurulu'nun kendini ele veren noktaların payı var.

Muzır Kurulu uzmanlık gerektiren bir alanda hiçbir uzmanlığı olmayan kişilerden oluşturulmuş ve sanki Adli Tıp kurumu gibi kesinlik kazanan bir hükümle karşımıza geliyor. Bugün şöyle bir Adli Tıp kurumu oluşturun, postaneden bir memur, bir öğretmen, maliyeden birini getirin böyle bir grup insana soralım "cinayet ne zaman işlendi", "zehir mi kullanıldı", "ne tür bir zehir." Böyle bir kurum ne yapar. Tek kelimeyle çuvallar. Komik olur. Bence, Muzır Kurulu'nun bilime, sanata saygısı varsa çekilmelidir.

Nokta: Peki siz Muzır Kurulu'nun verdiği müstehcenlik raporunu nasıl açıklıyorsunuz?

Dümen: İlk önce büyük bir bilgisizlik, bunun yanı sıra da benim hedef seçilmemdir söz konusu olan. Ben Türkiye'de cinsel konuların aydınlatıcısı olarak lider bir insanım. Bunu kime sorarsanız sorun onaylayacaktır. Benim pasifize edilmem, yıldırılmam lazım. Bundan önce bir kitabım yasaklandı, şimdi bu kitabım yasaklandı, istedikleri bir muayenehane açayım günde 100.000 lirayı cebime koyayım, sesim çıkmasın. Halk da bu gibi konularda dinsel nitelikli kitaplardan öğrensin öğreneceğini ●

DOST KİTABEVİ

"YENİ YAYIN
ve
MÜZİK KASETİ
BÜLTENİ"

Kitabevimiz, okurların ve müzikseverlerin yeni yayınlanmış kitap ve müzik kasetlerinden haberdar olması amacıyla her ay bir bülten yayınlamaya başlamıştır. Ücretsiz olarak abone olmak için bize adresinizi bildirmeniz yeterlidir.

Kitap ve kaset istekleriniz ödemeli servisimizce karşılanacaktır.

DOST KİTABEVİ
Merkez: Konur Sk. No:4, Kızılay/ANKARA
Tel: 118 83 27
Şube : Zafer Çarşısı, No: 13, Yenişehir/ANKARA
Tel 132 12 81

VE REKLAM: 125 68 95 - 118 56 74

KÜÇÜK İLAN...
BÜYÜK ETKİ...

Karar vermek yetkisinde olanlar. meslek sahipleri ve "küçük ilan"ın önemini bilenler için NOKTA Dergisi yepyeni bir olanak hazırladı. Artık bundan böyle NOKTA'nın küçük ilanlar sayfası her türlü ihtiyacınızı karşılayacak.

- Nitelikli eleman arayanlar
- Doktorlar, klinikler
- Lokanta, bar ve Cafe'ler
- Seminerler, sempozyumlar
- Özel haftalar, fuarlar, sergiler
- Yayınlar ve her türlü duyurularınız Nokta'da değerini bulacak.

Dikkat! Sarı tehlike

Bir tür sarılık olan Hepatit B gelişmiş ülkelerde yok olurken Türkiye'de giderek yaygınlaşıp can alıyor. Hastalığın etken aşısı bulunmuşken bizde aşılama çalışmaları yapılmayışı uzmanlara göre hastalığın yaygınlaşmasını körüklüyor.

Türk doktorları kulaklarına inanamıyorlardı. Fransız meslektaşları yana yakıla birazcık "Hepatit B"li kan arıyordu. Yapacağı araştırma için buna çok ihtiyacı vardı ama ülkesinde böyle bir kan neredeyse karaborsaydı. Aşılama sayesinde Hepatit B'nin yani bir tür sarılık hastalığının hemen hemen kökünü kazımışlar, şimdi de Türkiye'ye el açmak zorunda kalmışlardı. Fransız araştırmacı, Çapa Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Bölümü'nde aradığı kanı fazlasıyla bulacaktı.

Halk arasında genellikle ağır, öldürücü sarılık olarak bilinen Hepatit B virüsünü taşıyan hasta sayısı, aşılama sayesinde gelişmiş ülkelerde yok denecek kadar azalmıştı. Oysa Türkiye'de yıllara göre yüzde 2'lerden yüzde 6'lara kadar sıçrıyordu. Kısacası, şu anda her yüz kişiden 5'i Hepatit B virüsünü kanlarında taşıyorlardı. Üstelik AIDS şamatası arasında bu tür sarılığın yaygınlığının yarattığı tehlike gözlerden kaçıyordu.

İ.Ü. Tıp Fakültesi'nden Doç. Dr. Semra Çalangu, iyi bir tedavi sağlanmazsa bu hastalığın sonunun ölüm olabileceğini belirtiyor ve "aşılanmama" nedeniyle Türkiye için hâlâ büyük bir tehlike olduğunu söylüyordu.

Haydi hasta yakınları aşıya. Türkiye'de Hepatit B'ye karşı tek korunma tedbiri olarak Gamma Globülin biliniyordu. Söz konusu kan ürünü madde, kısa vadeli ve kesin olmayan bir koruyucuydu. Hepatit B aşısı kandaki antijenlerden, yani hastalık yapan virüslerden yapılıyordu. Aşıyla uzun bir dönem için bağışıklık kazanılabiliyordu. Ömür boyu bağışıklık sağladığını savunanlar da vardı. Ama aşının geçmişi bir ömrü kapsamadığından kesin konuşulamıyordu. Ancak kesin olan bir şey vardı eğer Hepatit B'ye yakalananların yakınları ile risk grubu sayılan genelev kadınları, eşcinseller, uyuşturucu bağımlıları ve sağlık personeli eğer aşılanırsa bu hastalıktan yakalarını kurtarabilirlerdi.

Türkiye'de siroz ölümlerinin bir çoğunda, önceden geçirilmiş Hepatit B suçluydu. Sayılara bakılırsa hastalığa yakalananlardan yüzde 1'i ölüyordu. Ancak bu karanlık tabloya rağmen Türkiye'de Gamma Globülin dışında bir aşılama çalışmasından söz edilemiyordu. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın konuya ilişkin resmi önerisi olmadığı için rutin aşılama çalışması yapılamıyordu. Ancak Doç. Dr. Çalangu eldeki olanaklarla sınırlı da olsa hasta yakınlarını aşıladıklarını söylüyordu. Oysa bu özverili çabalar yetersizdi. Uzmanlar riskli grupların rutin bir aşılama programıyla korunmaları gerektiği konusunda görüş birliğindeydiler.

Ne var ki, aşı oldukça pahalıydı. Üç doz uygulanan aşının tanesi 100 dolardı. Yani toplam maliyeti 237 bin lirayı buluyordu. Bir de buna Türkiye'nin bildik bürokratik zorlukları ekleniyordu. Aşıyı ithal etmek deveye hendek atlatmak gibiydi. Belçikalı bir firma ise yeni bir umut ışığı yakıyordu. Aşıyı sentetik olarak üretmeyi başarmışlardı. Ancak sentetik aşının yaygınlaşması daha zaman istiyordu.

Ya virüsü aldıysanız? Her şeye karşın Türkiye'de de hastalığın teşhisinde Batı'daki kadar aşama kaydedilmişti. İ.Ü. Tıp Fakültesi Seroloji ve Eliza laboratuvarı sorumlusu Yrd. Doç. Dr. Selim Badur, 1982'den beri yapılan incelemelerde sadece virüs saptanmasının değil, hastalığın hangi aşamada olduğunun, sona erip ermediğinin hastalığın taşıyıcı hale dönüşüp dönüşmediğinin tespit edilebildiğini söylüyordu. Şu AIDS belası yüzünden ünlenen Eliza tekniği sayesinde hastalığın seyrine ilişkin oldukça ilginç sonuçlar alınmıştı. Badur'un açıklamasına göre 100 kişi virüsü aldıysa bunların yüzde 65'inde hiçbir şekilde klinik belirti çıkmıyordu. İşin bu yanı çok önemliydi, çünkü insanlar hasta olduklarını bilmeden yaşıyorlar ve bulaştırma konusunda açık bir tehlike teşkil ediyorlardı. Geri kalanında ise hastalığın tüm belirtileri ortaya çıkıyordu. Virüsü alanların yüzde 10'u ise sürekli taşıyıcı olarak kalıyorlar. Bunlar hastalığı başkalarına bulaştırdıkları gibi siroz, karaciğer kanseri gibi hastalıklara da aday sayılıyorlardı. Geriye kalan yüzde 90'ının ise kanında koruyucu antikor oluşuyor ve bu insanlar hastalık bulaştırmıyorlardı.

Doç. Dr. Semra Çalangu "Yaygın olmamakla beraber hasta yakınlarını aşılıyoruz"

Yrd. Doç. Dr. Selim Badur "Eliza testi Hepatit taramalarında da işe yarıyor"

BATUHAN KIRAN/ NOKTA

Fahişelerin durumu vahim. Gelişen test tekniği toplumdaki Hepatit B boyutunu da ortaya çıkarmıştı. Son araştırmalar toplumda genel olarak yaklaşık yüzde 6 antijen taşıyıcısının varlığını gösteriyordu. Bu yüzde 6'nın bir kısmı hâlâ hastayken bir kısmı da hastalığı geçirmiş olmasına rağmen virüsü taşıyorlardı. Toplumun yüzde 20'sinde ise antikor vardı. Yani her yüz kişiden 20'si hastalığı geçirmiş ve tamamen iyileşmişlerdi. 5 bin genelev kadını arasında yapılan araştırmanın sonuçları ise hiç iç açıcı değildi. Yüzde 58 gibi oldukça büyük bir oranı ise hastalığı geçirmişti. Genelev kadınlarındaki bu yüksek oran risk grubu olarak kabul edilen hastane personelinde de rastlanıyordu. İ.Ü. Tıp Fakültesi'nde yapılan araştırmada hastane personelinin yüzde 5'inde virüse rastlanırken yüzde 40'ında da antikor bulunmuştu. Yani hastane personeli Hepatit B'nin adaylarıydılar. Bu gerçek, hastanede bir aşılama çalışmasının başlamasına yol açıyordu. Ancak genelev kadınları için kimse şimdiye kadar kılını kıpırdatmamıştı.

Tehlike "geliyorum" diyor. Beşbin genelev kadınından en az 2 bin 500'ünün yaşamlarının bir döneminde Hepatit B'ye yakalanmış olduğu, 400'ünün ise hâlâ virüsü taşıdığı düşünülürse sorunun büyüdüğü de anlaşılabilirdi. Sarılığın bu türünün toplumda oldukça yaygınlaşmasında genel kadınların rolü apaçıktı. Üstelik Hepatit B'nin temel bulaşma yollarından biri de cinsel ilişkiydi. Doç. Dr. Çalangu "Bulaşma yolları AIDS'i andırır ama AIDS'den 10 kat daha kolay bulaşır" diyordu. Yani AIDS'li bir kişiyle kurulan tek bir cinsel temasta virüs alınmayabilirdi ama aynı şey Hepatit B için söylenemezdi.

Kan nakli de Hepatit B'nin bulaşmasında en etkili yoldu. Çalangu kan merkezlerinde ve hastanelerde kanların virüs taraması yapılmasıyla birlikte kan nakliyle bulaşma yolunun büyük ölçüde engellendiğine dikkat çekiyordu.

Cinsel ilişki ve kan nakli gibi temel bulaşma yolları olan Hepatit B gözyaşı, tükrük, ter gibi salgılarla da bulaşabileceği düşünülüyordu. Ancak uzmanlar henüz bu yolla bulaşma konusunda kesin kanıtların elde edilmediğini belirtiyorlardı.

Hepatit B bulaşma biçimi nedeniyle salgın dönemlerinden söz edilemiyordu. Hepatit A daha çok yaz aylarında görülebilirken Hepatit B yılın her dönemi ortaya çıkabiliyordu.

Hatalı tedaviler. Doç. Dr. Semra Çalangu, Hepatit B konusunda diğer bir sorunun da tedavi hataları olduğunu söylüyordu "Hâlâ zaman zaman hastanelerimizde bile kortizon tedavisi uygulanıyor" diyen Çalangu tedavideki en önemli hatanın da kortizon ve benzeri ilaçların kullanılmasından kaynaklandığını söylüyordu. Kortizon hastada kısa dönemde iyileşme gösteriyordu ama daha sonra hasta için daha büyük risklere yol açabiliyordu. Aynı şekilde ağrı kesiciler ve ateş düşürücüler de karaciğerde yakılan ilaçlar olduğu için çok zorunlu kalmadıkça verilmemeliydi. Oysa ülkemizde Hepatit B'ye yakalananların çoğunda ilaçlı tedavi uygulanıyordu. Çalangu bu yolun hatalı olduğunu eğer bir hastaya ilaç verilecekse bunun karaciğerin yenilenmesine yardımcı olabilecek vitaminler olması gerektiğini belirtiyordu.

Çalangu'ya göre Hepatit B'nin tedavisi çok kolaydı. Çünkü tek tedavi yöntemi istirahat ve iyi beslenmeydi. Alkol kullanımı ise karaciğere toksit etkisi olduğundan kesinlikle yasaktı. Hepatit B'lerde diyet hâlâ önemli bir sorundu. Halk arasında yanlış perhiz bilgisi sonucunda hastalara şekersiz, tuzsuz, yağsız bir diyet uygulanıyor ve iyileşme gecikiyordu. Oysa Hepatit B'liler iştahları yerindeyse çok yağlı ve kızartma olmamak şartıyla dörtbaşı mamur bir sofrada karınlarını doyurabilirlerdi●

Dış ticarette genç... dinamik bir uzman:

ME EXPORT

Ürünlerinizi dünya pazarlarına sunarken bir uzmana ihtiyacınız var... Çağdaş, dinamik bir uzmana...

Meptaş, dış ticarette yaptığı büyük atılımlarla Türk sanayi ve tarım ürünlerine dünya pazarlarında saygınlık kazandırmış... üretici ve sanayicilerimizin dış ticaretteki güçlü, güvenilir desteği olmuştur.

Ürünlerinizi dünya pazarlarına sunarken siz de Meptaş'ın uzmanlığından yararlanın...
...sağlam bir destek kazanın!

ME MEPTAŞ

MANİSALI EVRENSEL PAZARLAMA VE TİCARET AŞ

MERKEZ: Cumhuriyet Meydanı,12/2 Alsancak-İzmir Tel. (51) 22 69 80 (20 Hat) Telefaks: (51) 21 06 01 Telex: 53344 mnsl tr, 52693 mpsl tr, Teletex: 1853048 mpts tr
İSTANBUL BÜROSU: Ortaklar Caddesi, Onur İşhanı 4/5 Mecidiyeköy-İstanbul Tel: (1) 167 30 10-11, 172 40 36-37 Telefaks: (1) 173 22 42 Telex: 26186 otim tr
ANKARA BÜROSU: Atatürk Bulvarı 85/6, Kızılay/Ankara Tel: (41) 33 07 70-71 Telefaks:(41) 33 07 71 Telex: 46366 akar tr

MEPTAŞ bir EGE YATIRIM GRUBU iştirakidir.

SİNEMA / DEĞİŞEN ÇEKİCİLİK ANLAYIŞI

Beyazperdenin yeni güzelleri

Beatrice Dalle, Kathleen Turner, Marlee Matlin... Herkes bu yıldızları konuşuyor. Yeni güzeller yeni bir cinsel çekicilik anlayışını yerleştiriyor. Düzgün ölçüleri boşverin, önemli olan kişiliğiniz

"Şimdi seks sembolü olmanın tam zamanı. Şaka değil. Bu bakımdan aşırı eşitlikçi günlerde yaşıyoruz. Hani, herkes seksi!... Mükemmel çizgilere sahip olmanız gerekmiyor. Minicik ya da dev gibi bir bedeniniz olabilir, tahta göğüslü ya da tombul mu tombul olabilirsiniz. Temel öğe bedensel değil ruhsal. 80'lerin seks sembolü, dile getirilmesi çok zor bir özelliğe sahip olmak zorunda: Cinsel alımlılık". Rolling Stone dergisinin editörlerinden Lynn Hirschberg'in sözlerinin en iyi örneği sinema dünyası. Eskiden yıldızların kalça, bel, göğüs ölçüleriyle çekicilikleri matematik olarak hesaplanabiliyordu. Rita Hayworth, Ava Gardner, Marilyn Monroe gibilerinde ise yüz çizgilerine bu ölçüler de eklendiğinden, öteki kadınlar işin başında "teknik nakavt"la safdışı kalıyorlardı. Ama bugün seksi olmak klasik anlamda "güzel" olmanın üstüne bir çarpı çekebiliyor. Geçerli olan "içteki yangının" olabildiğince ılık bir dışavurumu. Soğuk zerafet kimseyi çekmiyor.

Göz alıcı kayıtsızlık. İşte Fransızların yeni yıldızı, Beatrice Dalle. Tek bir filmle parladı. Herkes ondan söz ediyor ama "yeni Bardot, çağın seks sembolü" gibi iddialı sözler, her şeye karşın Dalle'ın manşetlerdeki yerini açıklayamıyor. Dalle'ın asıl özelliği müthiş rahatlığı. Geçen Cannes Festivali'nde daracık siyah bir elbiseden dışarı ta-

Canının istediği gibi giyiniyor, sigara içip tırnaklarını kemiriyor B. Dalle

Kathleen Turner (yanda) Rita Hayworth'a benzetiliyor. Ama eskisi bir 'heykel''di, yenisi etten kemikten

şan Akdenizli kalçaları, yuvarlak baldırları gazetecileri peşinden koşturmuş, o ise, umursamaz edasını hiç bozmamıştı. Açıkçası Brigitte Bardot'nun fizik ölçülerinin kıyısından bile geçmiyor, Dalle. Bir kere inanılmayacak büyüklükte bir ağzı ve mahrem dolgunlukta dudakları var. Bedenine gelince, çoğu kadın biraz hasetle de olsa, rahatlıkla ''yamuk yumuk'' sıfatını verebilir. Ama bu esmer güzeli o ''yamukluklarına'' sahip çıkıyor. Hani şu, ''boyu kısaysa şöyle etek, kalçaları genişse şu renk giymesin'' türünden tavsiyelerin yeri yok yeni güzellerin dünyasında. Dalle'da her şeyden önce bir tazelik var. Yeni güzellerin hepsinde bu ortak özellik. Bir tablonun röprodüksiyonuyla aslı arasındaki farkı andırıyor. Asıl resmin yüzeyinde çatlaklar, pütürler, yer yer renk solmaları görülür. Ama adı üstünde, asıl olan odur... Dalle utangaç, sıkılgan ve itinalı bir kadın da değil. Biraz arsız, biraz da yaşam karşısında kayıtsız. Kimi yazarlara göre bir iki yıldır en seksi olmanın yolu da bu. Aslında Elle dergisine dobra dobra anlatıyor Dalle: ''Hiçbir şeyle uzun boylu ilgilenemiyorum. Ne tutku, ne de sabır var bende. Ama film teklifi alıp Paris'e gelmem iyi oldu. Bol bol mağazaları dolaşıyorum''.

Kendini yaşamın akışına öyle bırakıverecek kadar rahat olmak. Yeniler bu ''yeteneğe'' sahipler. Debra Winger'in babası ''sen yıldız olamazsın. Onlar güzel olur'' demişti. Winger Hollywood'un genç kuşağının en yeteneklilerinden biri olmayı başardı. Hirschberg'e bakarsanız, bunu ''kendisi olmayı terk etmediği için'' becerebildi. Çekici olması ise, Winger'a göre, ''kamera önünde dürüst kalabilmesinden''. Hirschberg şunları da ekliyor: ''Winger işte oradaki kızdır. Açık, dürüst. Onu görebilmek için pahalı bir restorana, özel bir partiye gitmek gerekmez. Sokakta yürürken kafanızı kaldırın, onu göreceksiniz''.

Görmüş geçirmiş ama masum. Bu yılın Oscar ödülleri töreninde, ne kadar demode bir gözlüğün arkasın saklarsa saklasın, o kendi

M. Matlin yalın bir seksapelin en iyi örneği

Hem anne, hem bebek: İşte Isabella Rosellini

D. Winger ''sokaktaki kız''ın sinemadaki temsilcisi

den emin gözleri herkes fark etti. Gösterişsiz görünme çabasının belli bir kurnazlıkla abartıldığında nasıl baştan çıkartıcı bir nitelik kazandığını, belki sağır dilsiz yaşantısından öğrenmişti, Marlee Matlin. Salondaki ve televizyondan izleyen bir çok erkek en azından elini tutmak, kemikli parmaklarına sessizce öpücük kondurma arzusuna kapıldı. Children of a Lesser God ('Tanrının Terk Ettiği Çocuklar') filminin Oscarlıoyuncusunu ünlü eleştirmenlerden David Denby şöyle anlatıyor: ''Bir erkeğin kendini beğenmişlik, onur ve mizah duygusuyla yoğrulmuş bir güzellik karşısında, gözlerini kapaması olanaksız.''

Lancome kozmetik firmasının demirbaş fotomodeli, yeni sinema oyuncusu İsabella Rosellini de bir yıl öncesine dek bir seks sembolü olarak değerlendirileceğini aklına getiremezdi. 34 yaşındaki İsabella, İngrid Bergman'ın ünlü İtalyan yönetmen Rosellini'den olan kızı. Yüzünde annesinden birkaç çizgi var. Objektife hüzünle baktığında İngrid Bergman'ın İskandinav kederini hatırlamak olanaklı. Oysa kısa boyu, tombulluğu, bal dudakları ve anaç görünümüyle hayli Güneyli bir kadın İsabella. Marlee Matlin gibi, o da yaşamı biliyor. Bu çok çekici. Bir yandan da alabildiğine masum kalıyor. Çocukları kadar saf anneler gibi. Bu daha da çekici. İsabella Rosellini, sakin, skandallardan uzak, kızı Elektra'yla birlikte yaşıyor. Ama, tam bir skandal filminde başrol oynamaktan da kaçınmıyor. Blue Velvet ('Mavi Kadife') eleştirmenlere göre yılın en seksi filmi. Rosellini, mazoşist bir şarkıcının olağandışı cinsel serüvenini beyazperdeye taşıyor. Bu rolü için ''kariyer intiharı'' deniyor. Onunsa umurunda değil. O da ''kendini koyvermişler''den. ''Çok başarılı olmayı isterim. Ama bunun için davranışlarımı değiştiremem'' diyor.

Yanıbaşımızdaki saldırgan. Videolarda Body Heat ('Beden Isısı') filmini seyredenler herhalde unutmamışlardır: Genç adam biraz önce kapatıp dışarı çıktığı cam kapıdan dönüp içeri bakar. Kadın arzuyla onu beklemektedir. Kapıyı açmak için geçecek zamanı bekleyemez adam. Camı kırıp paramparça ederek kadının kollarına atılır. O kadını oynayan, Kathleen Turner de, seksi ve güzel olmanın tanımını yeniden yaptıranlardan. Etten kemikten ve ''büyük'' kadınlar kuşağından Turner. Tipik taşralı Amerikan ev kadını, ''karşı komşu'' görüntüsünün ardında saldırgan bir cinsellik. Kuşku yok, kırk yılda bir makyaj yapıyor, el ve ayak tırnaklarının cilası özensiz ve bedeni iri mi iri. Ünlü yazar Pauline Kael, ''bugüne dek gördüğüm en kadınca iri kadın'' diyor. Ama hafifçe gülümseyerek baktığında ve hele genizden sesiyle konuşmaya başladığında, erkeklerin ayakta duracak halleri kalmıyor. Hakkında yazılanlar mı? ''Greta Garbo'dan bu yana perdedeki hiçbir kadın böyle etkileyici olmadı'', ''Rita Hayworth'ın erotik görünümüne, Lauren Bacall'ın duygusallığına sahip.''

1950'lerden 1970'lerin sonuna kadar poster güzellerinin egemenliği tartışılmazdı. M. Monroe'yla, Brigitte Bardot,Raquel Welch'le Farah Fawcett arasında fiziklerinin dışında çok az şeye sahip olmaları bakımından bir fark yoktur. Bedenleri sayesinde pohpohlanan bu kadınlar, kendileri olarak değil, sinema ve reklam endüstrisinin istediği biçimde ''güzel''dirler. 70'lerde sinemaya gelen Meryl Streep, Sissy Spacek, Diane Keaton gibi ''özgür kadınlar'' ise ''baştan çıkarıcı'' özellikleriyle var olmak istemediler. Onlar, sinemanın ''birey''leri oldular. Ama ''güzelleri kim?'', bu soru tartışmaya açık kalmıştı. 80'lerde ise önemli olan, ''sen güzelsin'' dedirten şeyden daha fazlasına sahip olmak... Yeni güzeller aerobik yapmıyorlar, beslenme rejimleriyle ilgilenmiyorlar. Yalnız, kendilerini beğeniyor ve kendi bildikleri gibi yaşıyorlar. Onların karizması da burada●

SÖYLEŞİ / HİLMİ YAVUZ

"Bu kitaplar düşünmeye çağırıyor"

Yazın ve düşün dünyamızın önde gelen adlarından Hilmi Yavuz, nisan ayında bir yayın "çıkartması"gerçekleştirdi:"Zaman Şiirleri"ve üç düzyazı kitabı; "Kültür Üzerine", "Yazın Üzerine", "Felsefe Üzerine" okuyucunun karşısına çıktı. Hilmi Yavuz, kitapları konusunda **Nokta***'nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: "Kültür Üzerine"de giderek yüzeyselleşen kültür yaşamımızın üzerinden bir çırpıda geçtiği konuları titizlikle ele alıyorsunuz. Kitaptaki yazıların ortak yönünü, bu bakımdan değerlendirir misiniz?

H. Yavuz: Türkiye'de kültür yaşamının iyiden iyiye bayağılaştığını, Türk toplumunun temel sorunlarına sıradan, sathi ve kaba yaklaşımların egemen olduğunu söylemek zorundayım. Oysa çok ciddi, yaşamsal bir kültürel kimlik sorununun Türk toplumunun gündeminde olduğunun çok az kimse farkında görünüyor. Gerçekten Batılılaştık mı? Yoksa hâlâ Doğulu muyuz? Kentlileştik mi, yoksa hâlâ köylü müyüz? Türk-İslam sentezi mi, Doğu-Batı sorunsalı mı? Türkiye'de bilim yapılabilir mi? Niçin kültürümüz lumpenleşiyor? Bu sorunsallar, Türk kültür yaşamının gündemine ne yazık ki, ancak politik uzantıları çerçevesinde giriyor. AET sorunu olmasaydı, "Acaba Batılılaştık mı?" sorusu gündeme gelmeyecekti. Aydınlar Ocağı, ANAP iktidarının kültür politikasını belirlemeseydi Türk-İslam sentezinden söz edilmeyecekti. Oysa bunlar politikaya gönderme yapmadan da gündeme gelmeliydi. Türkiye'de politikanın yapılış biçimi, kültürel problemlerin üzerinde de, sıradan, sathi ve kaba bir yaklaşımla durulmasını belirliyor. Kültür problemlerimiz, gazete düzeyinde ele alınır oldu ya da magazin-kültür dergileri düzeyinde. Kitabım, kültür problemlerini haber ve magazin düzeyinin dışında, temelli problemler olarak ele almayı amaçlıyor.

Nokta: Bu yazılarda üç adın, Ahmet Hamdi Tanpınar, Hilmi Ziya Ülken ve Kemal Tahir'in ayrı bir yeri olduğu dikkati çekiyor. Neden bu üç aydın?

H. Yavuz: Türk kültürü nedir? Niçin bir Türk felsefesi yok? Bu sorular toplumumuzun temelli meseleleri üzerinde düşünen üç önemli aydın bağlamında ele alınıyor: A. H. Tanpınar, H. Ziya Ülken ve Kemal Tahir. Niçin bu üç aydın? Doğu-Batı arasında, Tanpınar'ın deyişiyle iki "haddi yaşamakta olan" bir toplumun meselelerini derinden kavradıkları için.

Nokta: Yazılarınızın, okur karşısında, deyim yerindeyse, "kararlı" bir tutumu var. Sorgulamayan, ayrıntıların önemini kavramayan okurun durumu zor görünüyor, ne dersiniz?

H. Yavuz: Bu kitaplar, Türk entelini dogmatik uykularından uyandırmayı da amaçlayabilirdi. Ama onlara seslenmiyor. Çünkü sorgulamıyor entel. Batılı olduğunu söyleyen ya da öyle sanılanların çoğu, aslında Doğulunun en kötüsüdür. Adam Aydınlar Dilekçesi'ni imzalamıştır, adam ilerici görünmede kimseden geri kalmaz ama yasakçıdır aynı zamanda. Oysa yasakçılığına bakarak demokrat olmadığı söylenmeli. Öyle olmuyor. Yasakçılığına bakmadan "Canım o kadar kusur kadı kızında da bulunur" deyip demokratlığı onaylanıyor insanların. Sorunları, sıradan, yüzeysel ve kaba yaklaşımlarla ele aldığımızın bir kanıtı değil mi bu?

Nokta: Biraz da son on beş yıldaki felsefe yazılarınızı bir araya getirdiğiniz "Felsefe Üzerine"den söz etsek...

H. Yavuz: Bu kitapta çok önemli iki yazı var. Bunların sadece Türk toplumu bağlamında değil, daha geniş bir coğrafya bağlamında da önemli olduklarını düşünüyorum. Birincisi, (bilimsel) teorilerin yapısı ile dilin yapısı arasındaki bağıntılar üzerine bir yaklaşımdır. İkinci yazıda, ünlü dilbilimci De Saussure'ün sisteminin, Marks'ın kapitalist sisteme ilişkin analizi ile simetrik bir yapı taşıdığını öne sürüyorum. Sanırım bu görüşler varsayımsal düzlemde, ilk bu yazılarda öne sürülüyor.

Nokta: Vasat tezlere sırtımızı dayayıp sorulardan kaçmanın rehavetini üstümüzden atabilecek miyiz? Yazılarımız bu anlamda, farklı bir tartışma ortamına giriş sayılabilir mi?

H. Yavuz: Bu kitaplarla, kültür meselelerinin polemiksel, siyasal ve magazin düzeyinde bayağılaştırılmasına bir alternatif getirmek istiyorum. Bu kitaplar, gerçek Türk aydınlarına ve gerçek birer Türk aydını olma yolunda bayağılığa ve züppeliğe yüz vermeden, zor olanı, çetin olanı seçen genç insanlara seslenmektedir. Bu kitaplar düşünmeye çağırıyorlar. Arabeskin ve züppeliğin kolaycılığına değil. Entellerle değil, gerçek Türk aydınlarıyla bir diyaloğu amaçlıyor. (Entele ben yarı-aydın diyorum, lektüeli yani yarısı yok da ondan!) Felsefenin, yazının (edebiyatın) ve kültürün, bize ilişkin sorunları öne çıkıyor bu yazılarda. Örneğin, Yaşar Kemal'le Oğuz Atay'ın aynı tarihsel dönemde, eşzamanlı olarak yazmalarının bir anlamı var mı? Batı'nın tarihinde Balzac'la, Robbe-grillet ayrı tarihsel dönemlerin romancıları. Oysa Türkiye'de Yaşar Kemal'le Oğuz Atay aynı tarihsel dönemde var oluyorlar. Anlamı ne bunun? Ya da bir felsefeci olarak özellikle mantık ve matematik felsefesi alanında büyük katkıları olan Bertrand Russell,Türkiye'de neden daha çok siyasal ve ahlaksal içerikli popüler kitaplarıyla tanınıyor? Ya da bir başka soru: Türkiye'de İslam felsefesi ve Türkolojiyle uğraşanlar, neden çoğu kez milliyetçi ve muhafazakâr oluyorlar? Bir rastlantı mı bu? Yine bir başka soru: Bizim insanımız neden bilgiyi, gerekli bilgi-gereksiz bilgi diye ayırıyor? Bunlar ve daha birçok soru, kitaplarımın temel soruları. Marksist sanılan Tanpınar'ın gerçekte sağcı Fransız düşüncesinin bir temsilcisi olduğu, Osmanlı ve geri kafalı sanılan Kemal Tahir'in gerçekten en Batılı Türk aydını olduğu savunuluyor, bu kitaplarda.

Nokta: Neden Kemal Tahir "En Batılı aydın?"

H. Yavuz: Çünkü Marksizm dahil, her şeyi sorgulayan, hiçbir şeyi verildiği biçimiyle kabul etmeyen, yanılınca varsayımlarından vazgeçen ama hakikati bir dogmanın içine kapatmadan arayan, irdeleyici bir kafa. Bence gerçek Avrupalılık budur. Ve Kemal Tahir'in gerek resmi ideoloji, gerekse dogmacı Marksistler tarafından reddedilmesinin temel nedeni budur. Doğulu kafa: "Ekser için hükm-i kül vardır" der. Yani çoğunluk nasılsa bütün de o olmalıdır. Oysa Batılı kafa bir tek olumsuz örnek, çoğunluğu geçersiz kılar, der. Bir tek siyah kuğunun, bütün kuğular beyazdır önermesini yanlışlaması gibi. Birincisi Molla Cami'dir. İkincisi Sir Karl Popper. Kemal Tahir sanılır ki, bir koyu Şarklı, bir Molla Cami'dir. Değildi ●

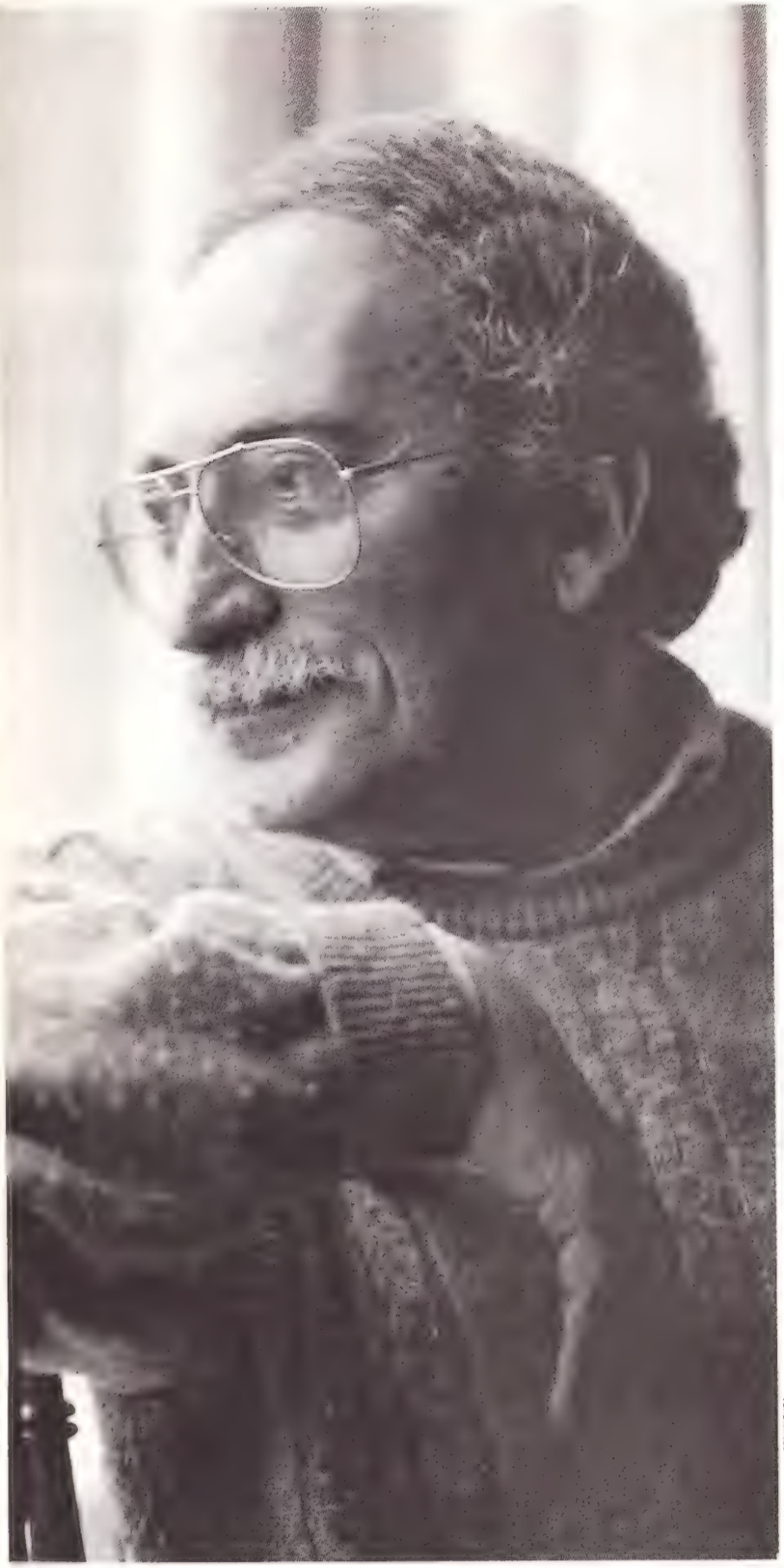

ERIK MOLBERG HANSEN/NOKTA

Engeller ve Çözümler

Türkiye'de Sosyal Demokrasi

İsmail Cem

Dağıtım: Cem Yayınevi

Yakışan ve kumaşıyla,
dikimiyle zamana dayanan
"Elbiselere de Âşık Olunur"...
En sevdiğiniz emektar
ceketiniz hangisi?
Etiketinde ***Bayform*** *mu*
yazıyor?

BAYFORM
"ELBİSELERE DE AŞIK OLUNUR"

İstanbul'da Merter Moda Merkezi'nde ve Türkiye'nin seçkin mağazalarında...

BAYFORM Konfeksiyon San. ve Tic. A.Ş. Merter Moda Merkezi (Keresteciler Sitesi), Merter-İstabul Tel: 575 16 64 - 556 31 12
(Merter'in tam ortasından geçen caddede, 200 metre yukarıda sağda, Bayform sizi karşılar.)
Toptan: Dere Sok. Hanımeli Apt. 3/3, Osmanbey-İstanbul Tel: 147 64 43 - 141 03 78

FOTOĞRAF: LORENZO SALZMANN

Varlıkları Türk varlığına armağan olsun (!)

23 NİSAN İDİ...

Neşe dolamıyor insan

23 Nisan'ların altmış yedincisi de geride kaldı... Neyin bayramı bu? Bir bağımsızlık ve kurtuluş savaşı çığlığı mı? Yoksa, çocukların güzelim dünyalarının karartıldığı bir ulusal maskaralık mı?

Titreşiyorduk. Yağmur boşandı boşanacaktı, ama bir türlü başlamıyordu. Tören de bir türlü başlamıyordu. Keplerimizi düzeltiyor, bozkurt kokartlarımızı kurcalıyor, fularlarımızı, içleri leblebisiz düdüklerimizi, hem kesmeye hem de şişe mantarı açmaya yarayan çakılarımızı gözden geçiriyor (o yaşta hangi şişenin mantarı açılacaktı acaba, şişelerle acılar, hayal kırıklıkları ve hüzünler yeterince birikince tanışacaktık, çok sonraları), beyaz soket çoraplarımızı çekiştiriyorduk. Yara bere ve çizik içindeki dizlerimiz çıplaktı. Tenimiz kesilmiş tavuk derisi gibi diken dikendi soğuktan...

Kuru sarı bozkır sıcağı tepemizdeydi. İstasyon tarafından vuran yel olanca külrengi toprağı, onca incecik tozu kaldırıp kaldırıp üzerimize savuruyordu. Karaoğlan Çarşısı'nın iki yanına, küçük küçük, iğri büğrü dükkânların, kahvelerin, hanların önüne devrilip yatmış mandaların pisliği burnumuzun direğini kırıyordu. Kağnılar çekilmiş, hayvanlar çözülmüştü.

Hacı Bayram Camii tarafından tekbir sesleri geliyordu. Cuma namazını kılan cemaat Karaoğlan Meydanı'na doğru topluca yürüyordu...

Saf saf sıralanmıştık. Tam karşımızda, yanı sıra leventleriyle bize dönmüş Barbaros Hayrettin'e bakıyorduk. Cumhuriyet çocukları Osmanlı büyüğüne saygı duruşundaydı. Anıtın tabanına kakılmış iri büyük harfleri sökmeye çalışıyorduk. Deniz ufkunda bu top sesleri nereden geliyordu? Barbaros seferden mi geliyordu, yoksa Neyzen'in çok sonraları öğreneceğimiz dizelerinde belirttiği gibi Yahya Kemal'in ıkınarak yazdığı şiire arkasını siler gibi miydi?

Kızlar kelebek, arı, papatya (hayır, Semra Hanım'ınkiler gibi değil), köy gelini, Çerkez kızı, Gürcü dilberi kılığındaydı. Bizim içimizde de kurt yavruları, bahriyeliler, efeler (Ege Bölgesi'nin dağ eşkıyası oluyor efendim...), seymenler, dadaşlar, Şeyh Şamil'in torunları, Kurtuluş Savaşı gazileri, lastik papyonlu beyefendiler, her çeşit yumurcak vardı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, 22 Nisan 1336 (şimdi 1920 deniyor) Perşembe sabahı açılacaktı. O gün perşembe olmasaydı cümle âlem bunu böyle anacaktı. Ama ertesi gün cumaydı. Açılış 23 Nisan Cuma'ya, öğleden sonraya, yani öğle namazından sonraya alınmıştı. Öyle olmak zorundaydı o zaman. Sivas'tan gelen Temsil Heyeti adına

Mustafa Kemal, dört bir yana çektiği telgraflarda Allah'ın lütfuyla vatanın istiklalini, hilafet ve saltanat makamını kurtarmak üzere açılışın cumaya alındığını belirtiyordu! Hacı Bayram Camii'nde cuma namazı kılınmıştı. Üzerinde kutsal ayetler yazılı koyu yeşil sancak önde geliyordu. Sancağın ardında, Sinop Mebusu Hoca Abdurrahman Efendi, başının üzerinde yeşil örtülü bir rahlede Kuran ve sakal-ı şerif taşıyarak yürüyordu... İki yanda iki manga asker vardı.

Mustafa Kemal camiye gitmemişti. Kalabalığı çarşıda, halkın arasında karşılamıştı. Kalabalıkta ulema, şeyhler, sarıklılar, kalpaklılar, fesliler, subaylar vardı. Mustafa Kemal, evet, sarışın bir kurda benziyordu ve mavi gözleri çakmak çakmaktı.

Bugüüüün... Buradaaa... Bugünün mana ve ehemmiyetiii... Bugünün küçükleriii... Yarının büyükleriiii...

Bu tıraşa karnımız toktu. Ama dinlemek zorundaydık. Ağır cezalar bizleri bekliyordu. Daha bir yıl önce, 10 Kasım günü ilan edilen gülme yasağını çiğnediğim, hayır tören sırasında değil, akşama doğru okul bahçesinde gülümsediğim için "ihtar" almıştım. İki ihtar, bir tekdir, iki tekdir, bir gülegüle ederdi. O zamanlar böyle ihtarlara, tekdirlere çok önem veriyorduk. Hayatımızın hiçbir devresinde hiç kimsenin okulda almış olduğumuz ihtarları, tekdirleri, üç günlük, bir haftalık uzaklaştırmaları, diş koruma notlarını, hal ve gidiş notlarını, onları bırakın düpedüz ders notlarını, onları bırakın düpedüz diplomaları arayıp sormayacağını bilmiyorduk daha...

Mimar Kemalettin'in öğrencisi İsmail Hasif Bey'in beş yıl önce İttihat ve Terakki Kulübü olsun diye yaptığı taş bina tertemiz hazırlanmıştı. Hasif Bey, birkaç ay sonra Garp Cephesi'nde vurulup gideceğini daha bilmiyordu. Binanın önünde kurbanlar kesiliyordu. Amin duaları, tekbir sesleri, davul zurna gürültüsü, halkın çığrışmaları birbirine karışıyordu. Sıcak tepemizde öylece durup duruyordu. Bizi teslim alamamıştı. Bizi kim teslim alabilmişti ki...

Mustafa Kemal yavaş yavaş merdivenlere yürüyordu. Göğsünde önlüğü, elinde bıçağıyla ayağının dibine çökertilen koyunu kesmeye hazırlanan kasaba, koyunun postuna boyayla çizilmiş ayyıldıza, koyunu ve kasabı çevreleyen hacılara, hocalara pek bakmıyordu. Gözleri uzaklarda, çok uzaklarda, henüz bilemediği, emin olamadığı sisli bir şeyler araştırır gibiydi. Kırmızı-beyaz kurdele bağlı kapıya yaklaşmış, verilen makasla kurdeleyi kesmiş, içeri girmişti bile...

Anam, babam, teyzem, dayımın oğlu Abdullah, üstten bantlı siyah rugan ayakkabısıyla komşu terzi Mehmet Bey'in kızı "sevgilim" Gülten, Gülten'in küçük kardeşi Nurten, hepsi, hepsi oradaydılar. Göğüsleri kabarıp beni seyre gelmişlerdi. Minik bir kurt yavrusuydum ben. Soylu anam Asena'nın binlerce memesinden kımız emmiş (yok yahu, öyle değildi, kımız devenin sütüne deniyordu galiba!), üstün ırkımı binlerce yıl utkudan utkuya koşturmuş, dünyanın dört bir yanına yayılıp İngiltere Türkleri'ni, Amerika Türkleri'ni, Antarktika Türkleri'ni oluşturmuş, sonunda dönüp dolaşıp bir ilkokulun 5-A sınıfında, 81 numarayla kayıtlı (çocukları niçin demirbaş evrak dolabı gibi numaralıyorsunuz efendiler?) kara kıvırcık saçlı bir afacan olmuştum...

Mektepten taşınan sıralar toplantı salonuna yerleştirilmişti. Kocaman adamlar o sıralarda nasıl sığıp oturacaklardı? Karşı cepheye bir kürsü yapılmıştı. Onurlu bir kürsüydü bu, Taksim Meydanı'na kurulan bayram palavrası tahtalarına benzemiyordu. Sancak, kürsünün arkasına yerleştirilmişti. Hatim duaları, tekbirler, Buharî-i Şerif okunuyor, ortalık inliyordu. Mustafa Kemal yorgun, gülümsüyordu.

Giriş kapısının tam karşısındaki oda mescit haline getirilmişti (işte size bir 'tüyo' Sayın Karaduman! Hadi gene iyisiniz...). Onun yanındaki küçük oda Meclis başkanına ayrılmıştı. Komisyon odaları, her şey tamamdı. Elektrik yoktu, idare lambası vardı. Ucuz lokanta, PTT şubesi, seçmen kabulü için sekreterli yazıhane, kulis yapmak için koridor da yoktu. Heyecan vardı. Bir de inanç vardı. Meclis üyeleri benzin istasyonu satın alamıyor, ay sonunu zor getiriyor, Taşhan'da tezek kokusu içinde yatıp kalkıyorlardı. Metresleri yoktu, eşleri bile yanlarına gelememişti.

FOTOĞRAF/LORENZO SALZMANN

Kürsü tıraşı ve geleneksel "kitsch" tören...

Kurtuluş savaşçıları Meclis balkonunda

Ne olacağı belli değildi, İstanbul'a bağlı kuvvetler her an tağyir, tebdil ve ilga edebilirlerdi. O zaman daha 146 da yoktu. Hoş, 146 çıktıktan sonra da tağyir, tebdil ve ilga pek o kadar güç bir iş sayılmayacaktı dönem dönem...

Yüz on beş milletvekili açılışa yetişebilmişti. En yaşlıları, Sinop Mebusu Şerif Bey ilk oturumu açmıştı. Ankara Mebusu Mustafa Kemal Paşa ertesi gün başkan seçilecekti. İstanbul işgal edileli otuz sekiz gün olmuştu. Çok şükür Miralay İsmet Bey iki hafta önce gelip yetişebilmişti. Fevzi Paşa'nın da dört güne kadar geleceği söyleniyordu.

Mustafa Kemal, ertesi gün kürsüye çıkıp dört saat aralıksız konuşacaktı. O gün susuyordu. Kürsünün, arkasındaki duvarda asılı, Arapça, "İşlerinizde meşveret ediniz" mealindeki hadise bakıp, onu "Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir" levhasına dönüştüreceği günü bekliyordu. Ağzında Ahali cıgarasının acı kalıntısı, iki böbrek ağrısı, iki karaciğer sancısı arasında uzaklara bakıyordu... Çok zayıflamıştı. Yorgundu. Sivil siyah redingotu, kırmızı boyunbağı üzerinden kaçar gibiydi. Fesini kafasında kerhen taşıyordu.

Dört saat konuşacaktı. Sonuna kadar savaşmaya söz verecekti. Kan, ter ve gözyaşlarından başka bir gelecek umudu yoktu o sıra...

Bitişik düzen yürüyorduk. Sıraya dikkat ediyor, kaymakamın önünden geçerken kafamızı, yıllar, yıllar sonra Kastamonulu Rıfat Çavuş'un veciz bir şekilde belirteceği gibi "sert ve fakat mütebessimli bir şekilde" sağda belirecek komutana

ERGUN HIÇYILMAZ

çeviriyorduk. Parmaklar, ST-15'in emrettiği biçimde kapalı, avuçlar yapışık, ortaparmak kısa pantolon çizgisindeydi. Sekiz yaşındaydık.

★ ★ ★

Bir başka 23 Nisan sabahı, yani tam üç gün önce, şakır şakır yağmur altında İstanbul'u geziyordum... Beşyüzevler semtinde, ilkokulun hoparlöründen, çocukların hep bir ağızdan olanca coşkularıyla söyledikleri "Mavi Mavi Masmavi" türküsü yankılanıyordu... Sanayi durağının arkasında Mercedes ve BMW çekiçleyen çocukların, Sultanahmet'te köftecinin saçağına sığınmış inci dişli ayakkabı boyacılarının, Karaköy iskelesinde vapur çıkışı "Aaaabi gaste!" diye haykıran yarım pabuçluların bayramla seyranla araları pek hoş değildi. Başbakan koltuğuna oturtulan örnek öğrenci, saçları kolonyalı, pırıl pırıl biricik gözbebeğimiz bakalım ne isteyecekti? Çikolatamı, enflasyonun dizginlenmesini mi? Gözleri görmediği için yarıştapçıklardaki "Artık kayıtsız şartsız egemenlik ulusun/ Sen ki, ey Türk, Tanrı'nın en sevgili kulusun" gibi herzeleri kimler yumurtluyor? "Atalardan şan alan/ Böyle temiz kan alan/ Yalnız biziz çocuklar/ Her birimiz bir bozkurt/ Elimizde al bayrak/ Şenlik yapsın anayurt/ Böyle yaşadık durduk/ Tarih bizi bileli/ Sayısız devlet kurduk/ Biz dünyaya geleli" dizeleriyle kim kimin bayramını kutluyor, lütfen söyler misiniz?

Milli birlik ve beraberliğe her zamankinden fazla muhtaç olduğumuz, milletçe 12 Eylül öncesinin o felaketli günlerine bir daha dönmek istemediğimiz bu mutlu günde, gelip aklıma hınzırca takılan bir soru var: Evet Türküz, doğruyuz, çalışkanız, yasamız büyüklerimizi (maalesef) saymak, küçüklerimizi sevmek, ülkümüz de yükselmek, ileri gitmek ama, yedi yaşındaki sabi sübyanın varlığı neden Türk varlığına armağan olsun yahu?

Engin ARDIÇ

23 Nisan 1920... 23 Nisan 1987'ye benziyor mu?

ERGUN HIÇYILMAZ koleksiyonundan

İspanyollar Pfaff'ı Meksika'da da geçememişlerdi...

SPOR

FUTBOL / REAL MADRİD'İN SIRRI

Pfaff'a çatınca puff...

Avrupa ve İspanyol futbolunun ünlü takımı Real Madrid, başarılarını ve başarısızlıklarını neye borçlu?

Olay üç yıl önce, 1984'te meydana gelmiş, hayli de gürültü koparmıştı... Real Madrid ile Yugoslav Rijeka takımının oynadıkları kupa karşılaşmasının ikinci ayağı. İlk maçta Real 3-1 yenik. İkinci maç olanca gerginliğiyle sürüyor. "Tarafsız" hakem Belçika federasyonundan. Ve bu tarafsız hakem, Rijeka'nın tam üç oyuncusuna kırmızı kart gösterip sahadan atıyor, Real de maçı 3-0 kazanıp turu atlayan takım oluyor!

Eh, olmayacak iş değildi. Ancak hakemin açıklamasında küçük bir sakatlık vardı galiba. Hakem, Yugoslav oyuncuların kendisine küfür ettiklerini iddia etmişti. Ne var ki, sahadan küfür ettiği gerekçesiyle atılan Yugoslav futbolcu Desnica doğuştan sağır ve dilsizdi! Real'e maçı ve turu sağlayan, galiba "on ikinci oyuncu" faktörü, yani "tarafsız" hakem olmuştu...

Bastır Real. Eski ve köklü bu İspanyol ekibi, Avrupa futboluna en büyük ağırlığı koymuş müessese olarak biliniyor. Real'in tarihine eğilmek için, asıl 1955 yılına inmek gerekiyor. Bu tarihte, spor basınının önde gelen etkin gazetesi "L'Equipe"in futbol uzmanı ve çok sözü geçer bir gazeteci-yazar olan Gabriel Hanot, Wolverhampton takımının Sovyet ve Macar şampiyonlarını özel maçlarda yenerek İngiliz gazeteleri tarafından "kafadan" Avrupa şampiyonu ilan edilmesine sinirlenmiş, yeni bir kupa turnuvası, Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'nın kurulmasını önermişti... Kupanın ilk yılında finali Sporting Lisbon ile Partizan Belgrad oynayacak, ikinci yıl Fransız, İtalyan ve Alman ekipleri parlayacaktı. Ama o yıl, yani 1956'da, pek tanınmamış bir Arjantinli, Alfredo di Stefano yönetiminde bir İspanyol takımı, Real Madrid bütün rakiplerini silip süpürüyor, Real Madrid efsanesi böylece doğuyordu. Takımın finansörü Santiago Bernabeu ile "orkestra şefi" Di Stefano sayesinde 1956-1960 arasında Real Madrid Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'nı beş kez üst üste kazanacaktı...

Futbol dediğin "ayak oyunu". Futbolu bir çeşit "er meydanı" olarak düşünen seyirciler, Real Madrid mucizesinin ardında nelerin yattığını pek de bilmiyorlardı. Genellikle Real'in başarısının ardında, kendi sahasında gösterdiği üstün başarının yer aldığı sanılıyordu. Ünlü oyuncu Paul Breitner de, "Real kendi sahasında üç gömlek daha üstün" diyordu. Yakın geçmişte, Mönchengladbach Almanya'da Real'e 5-1 üstünlük sağlamış, ama maçı Madrid'de 4-0 verivermişti... Anderlecht, Real'i kendi sahasında 3-0 yeniyor, ama Bernabeu Stadı'nda 6-1 yenilip siliniyordu... Bu yıl da Yugoslav Kızıl Yıldız ilk maçta 4-2 galip gelmiş, ama Madrid'de 2-0 yenilip elenmişti. Real'in karşısına Madrid'de çıkmamak gerekiyordu galiba. Neydi bu işin sırrı?

Real madrid müzesi... Kupaların tümü "helal" mi?

Real'in bugün 10 milyar liraya yakın borcu var. Kulübün 60 bin resmi üyesi ve 100 bin kadar biletli "sadık" seyircisi artık sadece galibiyet değil, kupa istiyor. Ama Real galiba işi "hakem tavlayarak" bitiriyor ve bu yöntem de her zaman kupaya götürmüyor. Borussia Mönchengladbach'ın Real'e yenildiği maçta Hollandalı hakem Mijnheer van der Kroft'un Almanların son derece nizami iki golünü saymaması da tartışma konusu olunca, vaktiyle İspanya'da antrenörlük yapmış Max Merkel baklayı ağzından çıkarıverecekti:

"Real maçının hakemi özel seçilir. Madrid'in en lüks otelinde ağırlama ve altın saat hediyesi, 'ikna edici' faktörleri oluşturur. Hakemin eşi bile unutulmaz... Hakemin altın saati varsa, bu kez eşine hediye verilir... Tabii doping gibi konulara girmeye hiç gerek yok, onlar ahval-i adiyeden sayılır Bernabeu Stadı'nda!"

Peki Real, geçen çarşamba günü nasıl elendi? Maça gerçekten taraf-sız ve dünyanın en iyi üç hakeminden biri kabul edilen Michel Vautrot bakıyordu, bir. Udo Lattek takımına müthiş bir taktik vererek stadın etkisini sıfıra indirmişti, iki. İspanyolları asıl durduran da "Pfaff faktörü" olmuştu, üç.

Demek ki Real yönetimi eskisi kadar rahat at oynatamıyordu ve namuslu futbolla yetenek birleşince yenemeyeceği düzenbazlık yoktu...

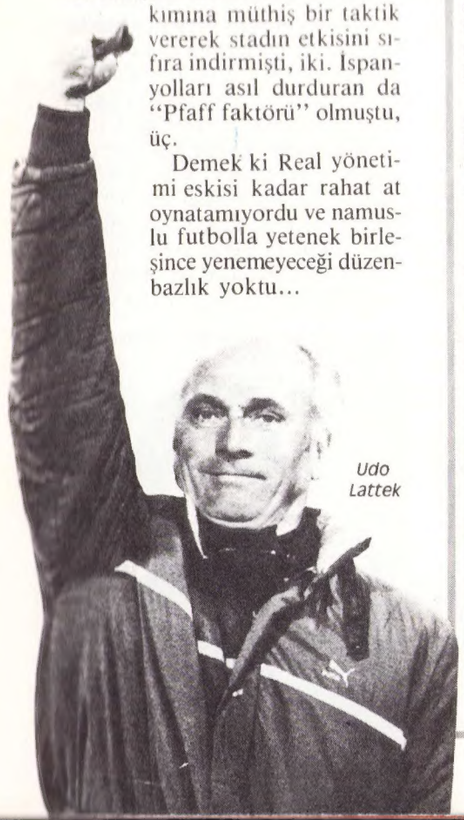

Udo Lattek

Olmak, ya da olmamak!.

Aslında "Alet olmak, ya da olmamak" demek daha doğru olurdu belki.. Sadık Deda olayından söz etmek istiyoruz..

Haberi süsleyen belge fotokopilerinden açıkça anlaşılabileceği gibi, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü içinden birisi, bir gazetecinin eline (Hırsızlık yapmadığı taktirde) geçmesi imkânsız olan belgeleri, bir gazeteciye sızdırmış.. Mal bulmuş mağribi de, gazetesinde almış soluğu.. "Bu nedir, bunların bana verilmesi nedendir" demeden..

Bab-ı Ali, olaylara o kadar uzaktır ki, bilmez.. Ama yıllar yılı Ankara'da çalışmış olan gazeteciler bilirler, bilmek zorundadırlar..

Bu ülkede, spor ödemeleri mevzuatla değil, mevzuata uydurularak yapılır. Uydurulmazsa, işlerin yürütülmesi mümkün olmaz. Sadık Deda'nın uçak bileti alıp, karayolundan gitmesi yolsuzluk ise, Beden Terbiyesi'nin yollu işi yoktur.

Rahmetli İsmail Hakkı Güngör, Türk sporunun başında iken, Meclis Bütçe Komisyonu'nda bas bas bağırmıştı.. "Sayın Milletvekilleri, size kendimi ihbar ediyorum. Bütün ödemelerim sahte ve yolsuzdur. Ama bu ülkede spor için yapılacak yasal ödemeler o kadar düşüktür ki, işleri yaptırabilmenin başka yolu yoktur. Bu ödemeleri günün koşullarına uydurun benim gibi şerefli bir askeri de sahte belgeler altına imza atmaktan kurtarın" diye..

Ne milletvekilleri duydu bu sözü, ne de 1987 yılında, bu ülkenin en iyi hakemine maç başına 30 bin lira ödenmesine "Gık" demeyen Bab-ı Ali..

★ ★ ★

Rakamlar bizim değil, mal bulmuş mağribinin..

Maç tazminatı 30 bin lira.. 3 gün İstanbul'da kalmak için harcırah, 22.500 lira.. Gün başına 7500 lira yani.. Haberi yazan gazeteci, gün başına 7500 liraya İstanbul'a değil, Çemişgezek'e yollansa gider mi acaba?.. 7500 liraya İstanbul otellerinde adama yatak değil, kahvaltı bile vermezler. İşte yasal ödemenin hepsi bu..

Haydi bakalım bu para ile, bu karda kışta her haftanızı bu ülkenin bir başka kentinde geçirin, küfürler, taşlar yağmur gibi yağarken, yollarda ölüm kol gezerken, canınızı da riske ederek maç yönetin bakalım?. Neymiş 64 bin lira uçak bileti parası almış da, karayolundan gitmiş.. Böylece bir 50 bin lira daha denkleştirmiş ve İstanbul'da, 3 gün biraz daha insana benzer şekilde yaşama fırsatı bulmuş..

22.500 lira harcırah, 50 bin de bilet farkı, 72.500 lira ile İstanbul'da, Türkiye Şampiyonu'nu belirleyecek bir maçı yönetecek hakemin 3 gün geçirmesinin adına "Yolsuzluk" deniyorsa, yazıklar olsun.. En ucuzundan bir tarife çıkarsınlar da, bu 3 İstanbul gününden, Burdur'a dönen Deda'nın cebinde kaç para kaldığını bize söylesinler de bakalım..

Bu fazla ödenen 64 bin liraya rağmen, devlet Deda'ya hâlâ borçludur. Bu paralarla ancak geri zekâlılar, idealistler, bir de hakemlikle köşeyi dönme yolunu bulanlar bu işi yaparlar..

★ ★ ★

Milyon küçük kaldı, milyarla çalanın bu ülkede baş köşelerde oturdukları bilinirken, İstanbul'da dilenmemek, ya da kendisine önerilen milyonluk maçı ayarlama ücretlerini eliyle itebilmek için, bu ülkede 30 yıldan beri yapılagelmekte olan bir yasal hileye başvuran birisini böylesine itham edebilmek...

İnsan yazacak kelime bulamıyor..

★ ★ ★

Tekrar ediyoruz.. Beden Terbiyesi'nin bütün hesapları, eğriyi birazcık olsun doğruya getirmek için başvurulan, yasal ve vicdani hilelerle doludur. Bunun böyle olduğunu Ankara'da yaşayan herkes bilir. Bunu bilmek için, ayrıca gazeteci olmaya da gerek yoktur.

Her gün herkesin, yapılması zorunlu olduğu için yaptığını, sırf spor uğruna 3 kişinin ölüp, 31 kişinin yaralandığı bir kazadan sağ çıkan adamın alnına kara diye çalmaya kalkmak, aslında basının karasıdır.

1986 yılında, haber dalında ödüle layık haber bulamayan Türkiye Spor Yazarları Derneği Yarışma Jürisi bayram etsin.. İşte size birincilik haberi..

★ ★ ★

Olayları bu kadar yüzeyden ele alan, kötü niyetli kişilerin, kişisel oyunlarına böylesine balıklama dalabilen gazetecilerimiz ve Bab-ı Alimiz ile, Türk sporunu kurtaracağımızı sanmıyorsunuz herhalde..

Bininci kez söylüyoruz.. Milyonuncu kez de söyleyeceğiz.

Türk spor basını adam olmadıkça, Türk sporu adam olmaz!.

Hıncal ULUÇ

Kararlıyız

Ülkemizde yıllardır antidemokratik uygulamalara ses çıkartılmadığını gören yetkililer, parmak hesabıyla her kanunu kolayca geçirebileceklerini sanan ANAP'lılar biz üniversite gençliğinin duyarlılığını anlaşılan hesaba katmamışlar. Çünkü AET üyeliği başvurusuyla aynı günlerde üniversitelerin bulunduğu her yerde böylesine kitle hareketlerinin olacağını bilselerdi, ya başvuruyu ertelerler ya da kanun tasarısını geciktirirlerdi. Evet, **Nokta**'nın da yazdığı gibi eylemler sürecek. Bunu üniversite bahçelerinde yarım saat dolanan sıradan biri bile pekâlâ kestirebilir. Üniversite gençliğinin kararlığına ise özellikle polis yetkilileri şahittir. Yetkililer "gençler politika yapmasın" diyorlar. Peki yarının yöneticilerini saksıda mı yetiştirmeyi düşünüyorlar? Ayrıca politika ehliyeti yaşa bağlı olarak kazanılıyorsa, neden cezalarda yaş indirimleri 18'den küçüklere uygulanıyor. Yağlı ilmeğe geçebilen bir kafa tabii ki politikayla da ilgilenecektir. Eminim bugünkü yöneticilerin hepsi de bizim yaşımızdayken az çok ilgilenmişlerdir.

A. Yılmaz-İSTANBUL

Taleplerimiz akademik

Yıllar sonra üniversite gençliğinin haklarını aramak için gösteriler yapması bazılarını paniğe sevketti. Suçlama aynı "12 Eylül öncesine dönmek istiyorlar", "olayda TKP parmağı var". Olayın bu kadar basit olmadığını eminim bu kişiler de biliyor. Onların da üniversitelerde, hatta bu eylemlerin içinde çocukları, akrabaları vardır. Gençlerin içinde politik kişilikler bulunabilir ama bu eylemin niteliğini hiç mi hiç değiştirmez. Bir kez daha tekrarlamakta yarar var. Taleplerimiz tamamen akademik ve demokratik taleplerdir. YÖK ve öğrencileri güdülecek koyun gibi gören herkesin mantığına karşı tavır almadır. Gösteriler ayrıca sonuna kadar yasaldır. Onları yasadışı ilan edenlerin inandırıcı olabilmeleri için ne gibi "yasal" yollara başvurabileceğimizi de bizlere söylemesi gerekmektedir. Biz artık lafla peynir gemisinin yürümeyeceğini kavradık, keşke bizi kınayanlar da kavrayabilse...

Selçuk Oktay-ANKARA

Özgürlük kısıtlanabilir

Üniversitelerin tamamen özgür olması çok iyi bir şey ama eğer devlet bu özgürlüğü kısıtlıyorsa suçu devlet yerine, bu özgürlüğü istismar edenlerde aramalıyız. Siyasi amaçları için özgürlüğümüzü kullananlara "Dur bakalım arkadaş sana ne oluyor?" diyebilmeliyiz ama maalesef diyemiyoruz. Bilakis onları sözcümüz yapıyoruz. Kimse 70'li yılların üniversitesini görmemezlikten gelemez. Bugün bazı arkadaşlar nasıl bu kadar kör oluyor inanın anlayamıyorum.

Murat Demir-İSTANBUL

Fırsatlar ve günahlar

Dindar olup ahlaklı olan da var, olmayan da. Dinsel ahlak zorlayıcı nitelikler taşıdığı için düzeysel kalabiliyor. Adam eline büyük bir fırsat geçirmeye görsün, ahlakı bir yana itip "bu bana Tanrı'nın bir lütfu, nimeti" diyor, ayıbına günahına bakmadan vuruyor, çırpıyor. Asıl ahlak ise kuşkusuz içten, özden, kişilikten, vicdandan gelen. Üstünde yok, başında yok ama dürüstlüğü ve temiz ahlakı elden bırakmayan az mı insan vardır? Cumhuriyetin başından beri bugünkü kadar sofu iktidar gelmedi. Ama ahlakı bu denli geriye götüren de gelmedi. Şu anda neyin iyi ahlak olduğunu da bize unutturdular. Paraya bu denli düşkünlük anlaşılan bu sonucu kaçınılmaz kılıyor.

Münif Akmanoğlu-İSTANBUL

Tanrısızlar ve zındıklar

Önce Tanrısızlık gibi bugünkü Türkiye'de işlenmesi son derece güç bir konuyu cesaretle işlediğiniz için sizi kutlar ve Tanrısızlıklarını açıklayan seçkin aydınlarımızın din tacirlerine karşı vermeye başladıkları özgürlük mücadelesinin önünde saygıyla eğilirim. Aynı zamanda Tanrısız oldukları halde gerekli özveriyi ve cesareti kendilerinde göremeyip halen Müslüman görünen zındıkları da önce kendilerine, sonra da topluma saygı duymaya çağırıyorum. Bilindiği gibi İslam dininde Tanrısızlık küfrü gerektiren bir inançtır ve böyle olduğu halde Müslüman görünenlere zındık denir. Zındıklığın alemi yok beyler ve bayanlar.

M. Gökmen-LONDRA

Sahtekârlığın maddi temelleri

Ailesini geçindirmek ve hoşça vakit geçirmek için topoğraf vatandaşımızın Dalan'lığa oynaması çok düşündürücü. Ama esas düşündürücü olan, nasıl olup da ilk başvurduğu yerden şıp diye parayı alabilmiş olması. Sayın Dalan'a bir de şunu sormalıydınız: Paraya ihtiyacı olduğu zaman telefonla ünlü işadamlarından para isteyip, adamlarını gönderip aldırma gibi bir alışkanlığı var mı acaba? Bildiğim kadarıyla Sezai Türkeş yılların işadamı. Öyle yaş tahtaya basacak birine benzemiyor. O bile hiçbir şeyden kuşkulanmadığına göre böylesi sahtekârlıkların maddi temellerinin ülkemizde bulunduğu izlenimi doğuyor. Bunda Sayın Dalan'ın hiçbir kabahati olmayabilir. Ama devletin,bürokrasinin işleyişi ve yetkileri konusunda sıkı bir reorganizasyona gitmesi gerekli.

Hele belediyelerin peşpeşe rüşvetçilikle suçlandığı şu günlerde.

Erdal Yıldırımtürk-İZMİR

Dalan'ın adıyla para almaya kalktı, yakayı ele verdi

Neler gösterdiler neler

Bir zamanlar büyük Türkiye, nurlu ufuklar masalları, şimdi ise büyük, ileri memleketler hikâyeleri ile nerelere geldik nerelere: Sokaklarda dilenenlere, çaresizlere bir yenilerini ekledik ki bu halkanın en sonuncusu bu olsa gerek. Bu yeniler, ağlayarak dilenen erkeklerdir.

Celal Kaymal-İSTANBUL

"İşbitirici" Başbakan: Turgut Özal

Özal'ın işbitiriciliği

Şu son günlerde birbirinden önemli sorunlar peşi sıra sökün etti. Güneydoğu olayları ve ardından gelen operasyon, SEİA'nın imzalanması, Rabıtagate, AET'ye kesin üyelik başvurusu ve Ege'de esen savaş rüzgârları. Bütün bunlar olurken Başbakanımız Houston'da ameliyat oldu ve dinlenmeye geçti. Kimi komplo teorileri uzmanları bu 51 günlük yokluktan ziyadesiyle istifade ettiler. Yok "Özal ameliyat filan olmamış", yok "ABD onu mahsus o kadar uzun süre tutmuş" gibi. Bunlar itibar edilecek iddialar değil. Ama kesin olan bir şey var: Özal bu dağ gibi sorunların yükünden ve yıpratmasından uzakta ve "mazlum" bir halde olduğu için kendini kurtarabildi. Nitekim "devesiz" de olsa şaşaa ile karşıladı kitleler kendisini. Özal'ın işbitiriciliğinin en büyük özelliği o enfes zamanlaması olsa gerek...

Yıldıray Bahçeci-İZMİR

Hep erkekler mi?

Jigololar ile ilgili yazınızdan sonra erkek arkadaşlarımın büyük kısmı olayı kınar bir havaya girdiler. Ellerine bir fırsat geçse, ne bileyim yakışıklı filan olsalar, böyle bir yola yönelir miydiler bilmiyorum ama onların karşısında korkunç bir keyif duydum. Yıllar boyu kadını bir meta gibi cinsel açıdan sömürmeye "doğal ihtiyaç" gibi kılıflarla hoşgörüyle bakan erkekler nedense aynı hoşgörüyü olay tersine döndüğünde gösteremiyorlar. Fahişeliğin her çeşidine karşıyım ama fahişelere değil. Yalnız bu kurumun yakın bir gelecekte ortadan kalkacağını düşünecek kadar saf olmadığım için, bari eşitlik olsun diye jigololuğun da yaygınlaşmasına açık açık taraftarım.

Beyza Üzmez-ANKARA

Açıklama

26. Nisan. 1987 tarih 16 sayılı derginizin 30. sayfasında İşkence, Doktor katkısı-Doktorun Kürkçü dükkânı Yenimahalle başlıklı ilginç ve değerli yazınızı okudum. Resim altı bir yazı ile şahsıma atfen ilk kez bir doktora ceza verdiğimiz yazılı. Bu konuya biraz açıklık getirmek istiyorum. Ankara Tabip Odası Onur Kurulu'nun kararı ve Türk Tabipleri Birliği Yüksek Onur Kurulu'nun onayı ile ilk kez işkenceye karışan bir hekime, "insan yaşamına ve onuruna saygı göstereceğime ve tıp bilgilerimi insanlık yasalarına aykırı olarak kullanmayacağıma" ilkesi esas alınarak meslekten men cezası verilmiştir. Olay, herhangi bir nedenle ilk kez bir doktora ceza verilmesi değil, ilk kez işkenceye karışan bir hekime ceza verilmesidir.

Dr. Selim Ölçer
Ankara Tabip Odası Başkanı

Okuyucu Mektupları için adres
Nokta Dergisi Okur Mektupları Gelişim Yayınları
Levent/İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 15.000 TL.
1 yıllık: 29.900 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla) .
Avrupa ve Ortadoğu: 74 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1050 TL.

ANTİK A.Ş. MÜZAYEDE ORGANİZASYONU

SEÇKİN BEĞENİNİN TERCİHİ

95. MÜZAYEDE

3 MAYIS PAZAR GÜNÜ İSTANBUL HİLTON OTELİ'NDE

Mim Kemal Öke Cad. 17/1 Nişantaşı-İSTANBUL Tel: 130 74 82

BULMACA

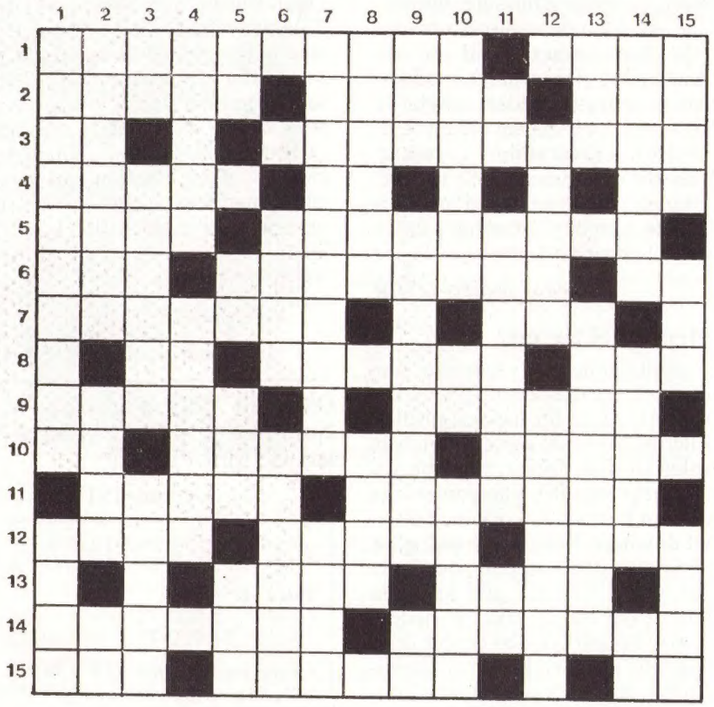

SOLDAN SAĞA: **1-**Sanayii Nefise Mektebi'ni bitirdikten sonra dört yıl da Paris'te çalışmış, yurda dönüşünde "Bağımsız Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği"nin sergilerine katılmış, **"Yeni Gerçekçilik"** akımına uygun olarak yaptığı tablolarında doğayı ayrıntılı olarak yansıtmış ve geçtiğimiz günlerde 83 yaşında iken ölmüş ünlü ressamımız - Taş dibek. **2-** Bir dinin öğrenilmesi gereken inançlarının ve tapınma kurallarının tümü - Yelkenli gemilerde direk ve serenlere çıkılması için verilen komut - Birinin duygularını okşayacak biçimde davranarak onu elde etmeye çalışma. **3-** Bir soru sözü - II. Abdülhamit döneminde Mızıkai Hümayun'da görev almış ve birçok müzisyenin yetişmesine katkıda bulunmuş, hizmetlerine karşılık iki ev, at, araba gibi ihsanlarla birlikte paşalık unvanı da verilmiş İspanyol piyanisti. **4-** Oksijen kaynağında alev püskürten araç - Lahza - Manganez elementinin simgesi. **5-** Hukuksal sonuç doğuran bir suç işleyen kimse - Avrupa'da bir ülke. **6-** Yiğit, kahraman - **Gamalı haç** işaretinin adı - Radon elementinin simgesi. **7-** Kore'de, çay evlerinde ya da zengin konaklarında dans etmek, şarkı söylemek ya da şiir okumak üzere özel olarak yetiştirilmiş genç kadın - Belçika radyo televizyon kurumunun kısa yazılışı. **8-** Kat kat çakıl ve kumdan oluşmuş yer kıvrımı - Amerika'nın tropikal bölgelerinde yaşayan ve eti yenen büyük sürüngen - Demiryolu. **9-** Özellikle midede görülen yara - Tarlakuşu. **10-** Eski Mısır'da güneş tanrısı - Diş etlerinin yangılanması - Düzyazı. **11-** Bir tür pamuklu kumaş - Zakkumgillerin kökünden elde edilen ve kalp hastalıklarının tedavisinde kullanılan alkaloit. **12-** Orta Asya'da bir çöl - Engel - Mezopotamya'da kurulmuş eski bir devlet. **13-** Dadı - Lokantalarda garson yamağı. **14-** Tel ve bitkisel halatların pus olarak çevresini belirten birim - Bir tür hamur tatlısı. **15-** Bir peygamber - Mangal - Bir gıda maddesi.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: **1-** Ticaret kapitalizminin gelişmesi sonucu, ayrı ayrı çalışan üreticilerin bir yerde toplu olarak çalıştırılması sistemi - Anlayışsız, kalın kafalı. **2-** Ana rahminde döl gelişmesinin aksaması sonucu bebeğin başsız olarak doğması - Hasır taklidi kâğıt ya da kenevir lifinden dokunmuş kanaviçe - Akıl. **3-** Hahnyum elementinin simgesi - Yüzgeçlerindeki dikenleri zehirli olan, eti makbul bir balık - Toprak, kum ve saman elemeye yarayan iri delikli kalbur. **4-** Koloit iyonlarında molekül yığılmasından oluşan ve yalnız başına koloidin bütün niteliğini taşıdığı kabul edilen bölüm - İlaç kullanmadan, yalnız ısı yardımı ile aygıt ve pansuman gereçleri gibi şeyleri mikropsuzlaştırma işi. **5-** Bir çalgı - Tavlada bir sayı - Eskiden Roma kentine verilen ad - Şenliklerde caddelere kurulan süslü kemer. **6- Fatih Sultan Mehmet**'in şiirlerinde kullandığı mahlas - Japonya'nın eski adı. **7-** 1573-1610 yılları arasında yaşamış, gölge ışık karşıtlıklarını kullanarak **"doğal resim"** türüne yeni boyutlar getirmiş ve kendi adını taşıyan estetik bir kuramın öncüsü olmuş ünlü İtalyan ressamı - Değerli madenlerin arılık derecesi. **8-** Bir gezegen - Güzel, hoş. **9-** Bir şeyin en yüksek ve sivri noktası - Önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için tutulan yol - Bir gösterme sıfatı. **10-** İslam dinine dönmüş olan - Japon lirik dramı - Güneydoğu Asya'da yaşayan bir maymun. **11-** Bir haber ajansının simgesi - SSCB'yi oluşturan cumhuriyetlerden biri - Kemiklerin yuvarlak ucu. **12-** Bir çeşit yelkenli tekne - Koyun yatağı, ağıl. **13.** Volga'nın kolu olan bir ırmak - Bir Güney Amerika ülkesinin başkenti. **14-** Kuş avlamak için hazırlanmış tuzak - Temizlik işlerinde kullanılan bir tür toprak - Berilyumun simgesi. **15-** Sanayi, endüstri - Üflemeli bir çalgı - Kullanma süresi.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen Haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	İ	H	S	A	N	Ş	Ü	K	R	Ü	A	K	S	E	L
2	S	A	U	N	A	■	R	U	A	N	D	A	■	M	U
3	M	İ	M	■	N	O	E	L	■	İ	■	R	N	A	■
4	A	N	E	L	E	■	M	A	S	T	İ	K	A	■	E
5	İ	■	L	A	■	M	İ	■	K	E	L	A	L	E	T
6	L	U	A	N	D	A	■	T	İ	■	İ	R	■	F	A
7	G	S	■	O	■	K	L	E	■	A	K	A	M	E	T
8	Ü	T	İ	L	İ	T	A	R	İ	Z	M	■	A	■	İ
9	L	U	S	İ	T	A	N	İ	A	■	E	N	K	A	Z
10	G	R	■	N	A	■	İ	M	R	E	N	■	S	E	M
11	E	L	A	■	P	E	S	■	E	T	■	K	U	R	■
12	Ç	A	B	A	■	M	T	A	■	A	R	A	R	O	T
13	■	P	A	N	O	R	A	M	A	■	U	R	E	B	İ
14	R	■	N	O	R	A	■	E	K	O	S	E	■	İ	P
15	A	Z	A	T	■	H	A	R	A	N	A	■	E	K	O

TEST

"Mühim olan ruh güzelliği !"

"Ben güzele güzel demem, güzel benim olmayınca" demiş Karacaoğlan. Ama gelin de, toplum sayfalarımızdaki "Hollywood'un yeni gözdeleri"ne güzel demeyin allahaşkına. Hoş, bazılarınızın "Bunlar da bir şey mi? Nerede eski güzeller" dediğini duyar gibiyiz. Doğrusu, Hollywood yıldız üretim sanayii de bunu pek inkâr etmiyor. Şimdiki güzeller, öyle kaşını eğip, gözünü süzüp baktığında yürekleri kavuran cinsten değil. Tam deyimiyle "komşunun kızı" şimdikiler. Ancak yanlış anlamayın, komşu kızı dediysek, Beverly Hills'te mukim Mr. Smith'in komşusunun kızı. Yoksa alt kattaki Muttalip Bey'in değil... Biz, Muttalip Bey'in kızını evde kısmet beklemeye, Hollywood'un yeni güzellerini de toplum sayfalarımıza bırakalım ve gelin şöyle eskiye bir uzanalım. Mahmur bakışlar, kıpkırmızı aralık dudaklar, hafif yana eğilmiş başlar... Güzeller dünyasına hoşgeldiniz. Hadi, son olarak, moralinizin bozulmaması için yine Karacaoğlan'dan dem vuralım: "Ne'tmeli güzeli huy olmayınca..."

1. Mae West... 1930'ların yürek yakan güzeli. O kadar ki, İngiliz Hava Kuvvetleri, suda batmayan cinsten bir cankurtaran salına onun adını vermişti. Mae West aşağıdakilerden biriyle de ünlüdür. Hangisi dersiniz?

a) 88 yıllık ömründe tam 9 kez evlendi
b) "Vamp" sözcüğü ilk kez onun için kullanıldı
c) Sesi çirkin olduğu için sesli filmlerde oynamayı reddetmişti
d) Sinemada ilk öpüşen oyuncu oldu

2. Margarita Carmen Cansino... Ne güzel bir isim değil mi? Ancak anlaşılan bu ismin sahibi pek aynı kanıda değilmiş ki, sinemaya geçince değiştirmiş ve... Hangisi olmuş, biliyor musunuz?

a) Elizabeth Taylor
b) Ava Gardner
c) Natalie Wood
d) Rita Hayworth

3. Bazı Amerikalı sinema eleştirmenleri, Gloria Swanson için "gelmiş geçmiş en etkileyici on yüzden biri" der. Swanson çok da dayanıklı bir sanatçıymış. 1977'de Sunset Bulvarı'nda oynadığında tam 80 yaşındaydı. Aşağıdakilerden biri Swanson'un özelliklerinden. Hangisi?

a) Etyemezdi
b) Eşcinseldi
c) Alkolikti
d) 4 çocuk annesiydi

4. Ingrid Bergman, Casablanca filmiyle özdeşleşmiştir nerdeyse. Oysa bu film için son anda akla gelmişti. Rol önce Hedy Lamarr'a önerilmişti. Ama Lamarr reddetmişti. Neden dersiniz?

a) Başroldeki Humprey Bogart ile yıldızları hiç barışmamıştı

Lana Turner

b) Alman kökenli olduğu için filmdeki Alman aleyhtarlığına kızmıştı
c) Ortada doğru dürüst, tamamlanmış bir senaryo yoktu
d) Konuyu sıradan bulup başarısız olacağına inanmıştı

5. Hollywood'un sarışın vamplarından Jean Harlow öldüğünde, Amerikan toplumu adeta isteriye kapılmış gibi yas tutmuştu. Bayılanlar, intihar etmeye kalkışanlar, tabutuna sarılabilmek için birbirini çiğneyenler, cenaze törenini tam bir kargaşaya çevirmişti. Kaç yaşında öldüğünü soracağız Harlow'un...

a) 26
b) 29
c) 35
d) 52

6. Francoise Dorleac, 1960'lı yılların "umut vaat eden" güzel yüzüydü. Ama o da Jean Harlow gibi çok genç yaşta ölüme yakalandı. Dorleac yaşasaydı belki bugün ablası gibi çok ünlü bir yıldız olacaktı. Ablası kim mi? İşte biz de onu soruyoruz...

a) Annie Girardot
b) Catherine Deneuve
c) Anouk Aimee
d) Miou-Miou

7. Lana Turner, sinemanın "heykel güzeller"inden biri... Beyazperdeye 1936 yılında geçti. Eskinin bu ünlü güzeline ilişkin sorumuz şu: Lana Turner nasıl keşfedildi?

a) Hollywood'da bir kafede kola içerken
b) Bir güzellik yarışmasında sunuculuk yaparken
c) Ünlülerin gittiği bir erkek kuaföründe manikürcülük yaparken
d) Bir Hollywood partisinde elbisesiyle havuza atlayarak

8. Glenda Jackson, Sophia Loren, Vanessa Redgrave, Natalie Wood, Joanne Woodward... Hepsi de güzel, hepsi de ünlü sinema oyuncusu... Aralarında bir ortak nokta daha var. Hangisi dersiniz?

a) Tümü de koyu Katoliktir
b) Sinemada kendi isimlerini kullandılar
c) Tümü de burun ameliyatlı
d) Çocuklarını kendileri emzirmişti

Yanıtlar: **1)** b, **2)** d, **3)** a, **4)** c, **5)** a, **6)** b, **7)** a, **8)** d.

KUTU KUTU / Salih MEMECAN